

№ 8° 138 - 10 - 14.

Krajan.

Katholska protyka

za Hornju Sužicu

na lěto

1877.

Džesath lětnit.

J. S.

W Budyšinje.

Z nakładom towarstwa ss. Cyrilla a Methoda.

W kommissiji knihaŕnje J. E. Smolerja.

I. Lěto 1877 ma 365 dnjow a dawaja jomu mjeno po **Słóncu**. (☉)

II. Róčne protyčne znamjenja.

- 1) Mjédzelski pišmif: g.
- 2) Złota licžba: 16.
- 3) Epafny: XV.
- 4) Wobwod słónca: 10.

III. Zaćmića.

- 1) Słónca: 3 tšjoch začmnicžow słónca (15. měrca, 9. aug. a 7. sept.) njeye pola naš žane widžecz.
- 2) Měšacžka: a) 27. februarja, započatf mjeczor w 6 h. 27 m.
b) 23. a 24. aug., započatf mjeczor 10 h. 11 m.

IV. Štyri lětne časy.

- 1) Malěcžo zastupi 20. měrca popođnju w 1 hodžinje. Džen a nóc so runataj.
- 2) Lěcžo započnje so 21. junija dopođnja w 9 hodž. Najdlějši džen a najkrótsi nóc.
- 3) Razyma započina so 22. septembra w nocu w 12 hodž. Džen a nóc so runataj.
- 4) Zyma ma započatf 21. decembra mjeczor w 6 hodž. Najkrótsi džen a najdlějši nóc.

V. Kwatembry abo suche dny.

- 1) We posčje: 21., 23. a 24. februarja.
- 2) Po swjatkach: 23., 25. a 26. meje.
- 3) Razymu: 19., 21. a 22. septembra.
- 4) W advencže: 19., 21. a 22. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

 boran,	 Iaw,	 tšelnif,
 byf,	 tnježna,	 kozoróžf,
 dwójnikaj,	 waha,	 wódnny muž,
 rať,	 šchorpion,	 rybje.

VII. Póstne dny.

- 1) Póstny póst (*): za džen jedynróčne dospóčne nasyczenjo z woštajenjow mjasnych jědžow.
- 2) Wšchěbny póst (+): same woštajenje mjasnych jědžow.
- 3) Wolóženy póst (*): za džen jedynróčne dospóčne nasyczenjo z dowolnosčju mjasnych jědžow.

VIII. Kraje a jich wjerchojo.

Badenska: 278 □mil.; 1,506,531 wob.; arcwójwoda Bjedrich, rodž. 9. sept. 1826. Bajerska:

1377 □m.; 5,024,832 wob.; kral Ludwif II., rodž. 25. aug. 1845. Belgifka: 534 □m.; 5,336,634 wob.; kral Leopold II., rodž. 9. hajr. 1835. Cyrkwiniski stat: 214 □m.; 836,704 wob.; bamž Pius IX. (Grabja Mastai Ferretti), rodž. 13. meje 1782; wuzwol. 16. jun. 1846. (Saty.) Dansta: 696 (+ 4,104) □m.; 1,861,000 (+ 175,074) wob.; kral Šhrystian IX., rodž. 8. hajr. 1818. Francowiska: 9,599 (+ 15,139) □m.; 36,102,921 (+ 9,558,940) wob. Gričifka; 910 □m.; 1,457,894 wob.; kral Šurij I., rodž. 24. dec. 1845. Holland (Nižozemfka): 596 (+ 32,939) □m.; 3,673,290 (+ 22,277,298) wob.; kral Wilhelm, rodž. 18. febr. 1817. Italija: 5375 □m.; 25,964,450 wob.; pod mocu krala Wiktora Emanuela, rodž. 24. měrca 1820. Šendželsta: 5763 (+ 246,468) □m.; 32,737,405 (+ 207,406,356) wob.; kralowna Wiktoria, rodž. 24. meje 1819. Němfska: 9888 □m.; 42,757,982 wob.; kšěžor Wilhelm I., wozjewjeny 18. januara 1871. Portugal: 1623 (+ 34,888) □m.; 3,996,000 (+ 11,234,149) wob.; kral Ludwif Šilipp, rodž. 13. okt. 1838. Pruska: 9396 □m.; 25,723,754 wob.; kšěžor-kral Wilhelm I., rodž. 22. měrc. 1797. Rafuska: 11306 □m.; 35644858 wob.; (16,212,167 Słowjanow); kšěžor Franc Šózef I., rodž. 18. aug. 1830. Rumunfska: 2,197 □m.; 4,500,000 wob.; wěrch Korla I., rodž. 28. hajr. 1839. Ruska: 377,056 □m.; 81,912,621 wob.; kšěžor Aleksander II., rodž. 29. hajr. 1818.

Sařfska: 271,83 □m.; 2,760,586 wob.; (73,349 katholicow, 52,097 Serbow). Kral Albert, rodž. 23. hajr. 1828, na trón pschischof 29. okt. 1873, wožen. 18. jun. 1853 z Karolu wot Wajsa, rodž. 5. aug. 1833. — Princelna Šilžbjeta, rodž. 4. febr. 1830, wudata wójwodže Šerdinandej wot Genua. — Princ Šurij, rodž. 8. aug. 1832 wožen. 11. meje 1859 z Panu Mariju, sotru portug. krala, rodž. 21. jul. 1843; jeju dženči su: Mathilda, rodž. 19. měrca 1863; Bjedrich, rodž. 25. meje 1865; Marija, rodž. 31. meje 1867; Jan Šurij, rodž. 10. jul. 1869; Matš, rodž. 17. nov. 1870; Albert rodž. 13. febr. 1875. — Kralowna-macž (wudowa njeb. krala Jana) Amalia Augusta, dšowfa baj. krala Maksfa Šózefa, rodž. 13. nov. 1801. — Kralowna (wudowa njeb. krala Bjedricha Augusta II.) Marija, rodž. 27. jan. 1805.

Serbifka: 761 □m.; 1,338,000 wob.; wěrch Milan IV., Obrenowicž, rodž. 4. aug. 1852. Španski: 9200 (+ 7762) □m.; 16,835,000 (+ 6,363,297) wob.; Šchwajcarska: 752 □m.; 2,669,095 wob.; Šchwajdowfska: 13,775 □m.; 5,898,890 wob.; kral Oštar II., rodž. 21. jan. 1829. Turkowfska: 38,934 □m.; 26,973,000 wob.; sultan Abdul Hamid II. rodž. 22. sept. 1842. Württembergfska: 354 □m.; 1,881,505 wob.; kral Korla I., rodž. 6. měrca 1823.

Januar,

wulki róż (31 dnjow).

Stónczka

Měsacžka

řhadž.
h. m.

řhov.
h. m.

něb.
řnamjo

řth. a řh.
h. m.

1 Bóndželu	Wobréz. Jězusa.	8	5	4	3		řth. w.
2 Wutoru	Mařaria, abta.	8	5	4	4		7 34
3 Srjedu	Genowefy, knježny.	8	5	4	5		9 4
4 Ščtwórtk	Benedikt, martraři.	8	4	4	6		10 29
5 Pjatt	† Telesřora, bamža.	8	4	4	7		11 51
6 Sobotu	Wozjew. Jězusa.	8	4	4	8		řth. r.

1. njeď. po ř. 3 Kralach. Seř.: Dwanacjelětny Jězus we temple.
Lut. 2, 42—52.

7 Njeď.	Luciana, martrarja.	8	4	4	9		1 10
8 Bóndželu	Bohumila, diařona.	8	4	4	10		2 29
9 Wutoru	Fortunata, martrarja.	8	4	4	12		3 48
10 Srjedu	Wilhelma, biskopa.	8	3	4	13		5 4
11 Ščtwórtk	řhgina, bamža.	8	2	4	15		6 13
12 Pjatt	† Arkadia, martrarja.	8	2	4	16		7 12
13 Sobotu	Vincencia, wuznar.	8	1	4	18		7 57

2. njeď. po ř. 3 Kralach. Seř.: Jězus na křořu we řana. Jan. 2, 1—11.

14 Njeď.	Mjena Jězusa w. ☉	8	0	4	20		řh. w.
15 Bóndželu	Mawra, abta.	7	59	4	21		5 6
16 Wutoru	Marcella, bamž. a mar.	7	58	4	23		6 19
17 Srjedu	Antonia, abta.	7	57	4	24		7 31
18 Ščtwórtk	Stól ř. Pětra w Romje.	7	57	4	25		8 42
19 Pjatt	† Kanuta, křala.	7	56	4	27		9 53
20 Sobotu	řabiana a Bořčan.	7	55	4	28		11 5

3. njeď. po ř. 3 Kralach. Seř.: Jězus wustrowi hejmanowoho syna.
Matř. 8, 1—13.

21 Njeď.	řanže, knježny.	7	54	4	30		řh. r.
22 Bóndželu	Vincencia, mart. ☾	7	53	4	32		12 20
23 Wutoru	Řanmunda, řldefonřa.	7	52	4	34		1 39
24 Srjedu	řimotheja, biskopa.	7	50	4	36		3 3
25 Ščtwórtk	Wobrocž. ř. řawoła.	7	49	4	38		4 28
26 Pjatt	† řolřyřarřa, biř. martř.	7	48	4	40		5 46
27 Sobotu	řana řhryřoftoma.	7	47	4	41		6 48

4. njeď. Septuagėřma. Seř.: Dželacėřjo do winic pořłani.
Matř. 20, 1—16.

28 Njeď.	řulian, knježny.	7	46	4	43		7 33
29 Bóndželu	řtilije, knježny. ☺	7	45	4	44		řth. w.
30 Wutoru	řartiny, knježny.	7	43	4	46		6 30
31 Srjedu	řětra ř. řolařřa, wuzn.	7	41	4	47		8 1

Wopomnjenja hódnė dnř:

1. Nowė lėto. — 2. Łandtag. — 6. řwi. 3 křalow.
7. Dowolenjo křořanřny wjeřelow.
25. řłacžni křoř.

I. Hermanki.

- 2.—15. Řipř (nowolėta masa).
3. Řjeřwacžidło (ř. řn.).
10. Řinakař (ř.).
15. Řinřpóřł (ř.).
29. Řubaň (ř. ř.); Řufow (ř. řn.).
30. Řubaň (ř.); Řufow (ř.).
31. Řulře řdžary (ř. ř.).

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☾ Pořłedni bėřłřł 6. jan. pop. 3 hódž. 15 min.
- ☉ Młody měřacžł 14. jan. pop. 2 h. 26 m.
- ☾ Přėni bėřłřł 22. jan. pop. 4 h. 51 m.
- ☺ Pořłny měřacžł 29. jan. dop. 8 h. 37 m.

III. Móžne wjedro.

Januar zapocėnje ze řymu, křořaž rořcže, wot 20. hačž do 27. řnėř, potom hačž do řónca deřcėž, druhdy ze řnėřom řo přcėmėnjejo.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Řřhłřazany řwjaty džen ř nřřřł porom.
5. Do božeje mřřcė pořłwecženjo wody, řele a řrydy. Zapocėřł řwecženja domom.
6. Řřhłřazany řwjaty džen. Do božeje mřřcė řo woruch a mara řwecžji.
19. W řhřóřčanřkej wofadže a w řóžencže ľubjėny pořłny džen ř cześczi řwj. martrarja Bořčana za řwarňowanjo přcėřł morom a řřařřnej řhorofcžu.
20. Řubjėny řwjaty džen ř nřřřłporom w řhřóřčanřkej, Řjeřelcžanřkej, Řadworřkej a Řulowřkej wofadže, w řłofcžłřje řarijnej řwėdže a w řóžencže. — W řhřóřcžicah a Řjeřelcžicah dořłořny wotpuřł bratrřřwa řwj. Bořčana. — W Řulowje titularny řwjedžen bratrřřwa „řšłniřłow“, ř dořłořnym wotpuřłom za řobuřławy bratrřřwa „řšłniřłow“ a řřařłulira; teřž řwjedžen towarřřwa „Řeřuřowoho dženčarřřwa“ ř dořłořnym wotpuřłom a božej mřřcžu za wotemřjete řobuřławy.
21. řyřkwinski řwjaty džen. W řhřóřcžicah we 8 h. boža mřřcža za bratrřřwo řwj. Bořčana.

Februar,

mały różk (28 dnjów).

		Stónczka		Měsaczká	
		řhadz. h. m.	řhov. h. m.	řneh. řnamio	řth. a řh. h. m.
1 Šchtwórtk	Ignacia, biskopa.	7 40	4 49	☿	9 27
2 Pjatt	† Ežistoscžen. f. Mar.	7 38	4 51	☿	10 50
3 Sobotu	Błažija, biskopa.	7 36	4 53	☿	řth. r.

Njedzela Šelfageřima. Šeč.: Šymjo na wřhelatej roli. Łuf. 8, 4—15.

4 Njedz.	Šandr. Korřinřkoho, biř.	7 35	4 55	☿	12 13
5 Póndzelu	Agathy, řnjež. a mar. ☾	7 34	4 57	☿	1 34
6 Wutoru	Dorotheje, řnježny.	7 33	4 58	☿	2 52
7 Šrjedu	Řomualda, abta.	7 31	5 0	☿	4 6
8 Šchtwórtk	Jana z Matħa, wuzn.	7 29	5 2	☿	5 8
9 Pjatt	† Šaplony, řnj. a marř.	7 27	5 4	☿	5 57
10 Sobotu	Šcholařtiki, řnježny.	7 25	5 6	☿	6 33

Njedzela Šwintwageřima. Šeč.: Žėzus zahoji řlepoho. Łuf. 18, 31—43.

11 Njedz.	Franciřřka ze Sales.	7 23	5 8	☿	7 0
12 Póndzelu	Erħarda, biskopa,	7 21	5 10	☿	7 18
13 Wutoru	Lita, biskopa. ☾	7 19	5 11	☿	řh. w.
14 Šrjedu	†* Řopjelna řrjeda.	7 17	5 13	☿	6 32
15 Šchtwórtk	* Faustina, marřarja.	7 15	5 15	☿	7 43
16 Pjatt	†* Juliany, řnježny.	7 14	5 16	☿	8 56
17 Sobotu	* Anařtasia, marřarja.	7 12	5 18	☿	10 9

1. njedzela pořta. (Řwobawit). Šeč.: Žėzus we puřeřinje řpyřowanu.
Matħ. 4, 1—11.

18 Njedz.	Simeona, biř. a marř.	7 10	5 20	☿	11 25
19 Póndzelu	* Manřweta, biskopa.	7 8	5 22	☿	řh. r.
20 Wutoru	* Šadota, biskopa.	7 6	5 23	☿	12 47
21 Šrjedu	†* Matřimiana, biř. ☾	7 4	5 25	☿	2 9
22 Šchtwórtk	* řtól. Řėtr. w Antioħii.	7 2	5 27	☿	3 28
23 Pjatt	†* Řėtra Damiana, biř.	7 0	5 29	☿	4 35
24 Sobotu	†* Matija, japořtł.	6 58	5 31	☿	5 25

2. njedzela pořta (Reminiscere). Šeč.: Žėzus na Ĺaborje piřehrařinju.
Matħ. 17, 1—9.

25 Njedz.	Řiktorina, marřarja.	6 57	5 32	☿	6 0
26 Póndzelu	* Decencia, marřarja.	6 55	5 34	☿	6 24
27 Wutoru	* Řeandra, biskopa. ☺	6 53	5 36	☿	řth. w.
28 Šrjedu	†* Řomana, abta.	6 51	5 37	☿	6 53

Řopomnjenja hódne dny:

1. Řealowřte dawři.
13. Řóřtnicy. Štónceřnio kwafřny a toħo řunječza wjeřelow.
14. Řopjelna řrjeda. Řapočzařt řořřneho čzařa.
- 21., 23. a 24. Řwatember abo řuche dny.

I. Hermanki.

3. Budyřħin (řt.).
5. Řyħbach (řt.).
7. Řjeřwacziřło (řt. řn.); Řadeberg (řt.).
- 12.—13. Žhorjelc (řt. řl.); Wójerecħ (řt. řl.); Wostrowc (řl.).
14. Řřnatař (řt.); Řjarnačzy (řt. řl.).
15. Wulki Šajn (řl.).
19. Řiřkopicy (řt.); Řróďt (řt. řl.).
20. Řarřečz (řl. řt. řl.).
26. Štokpin (řt. řl.); Řowowale (řl.).
28. Řadeburg (řt.).

II. Měsačkowe přeměňjenja.

- ☾ Pořledni bėrtřk 5. febr. rano 5 h. 57 m.
 ☽ Řřłody mėřaczkř 13. febr. dop. 9 h. 56 m.
 ☽ Přėni bėrtřk 21. febr. rano 5 h. 13 m.
 ☽ Pořlny mėřaczkř 27. febr. wječz. 8 h. 12 m.

III. Mózne wjedro.

We februarju traje deřečzłoje wjedro hiřeče nėřřtł dnjow; wot 9.—12. rjenje, na čzłz řř dnj řnėř a 16. deřečzłoje; potom zař řyma; 21. zař deřečzł a potom řnėř a řruta řyma ĥačz do 28.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. Šřřřřřř dźeř. — Do božeje mřře řwječzł., w řwėczłow a wotřhad.
3. Šřřřřřř řwřřřř dźeř. Řo božeje mřři řwječzłenjo řwėczłow ř čzłečzi řwř. Błažija a řłłnowanjo řħijow.
4. We Řadworju mėřaczkřna njedzela bratrřřwa Žėzusoweye řwřertneje řřřřřřečze ř wupřořřenju řbłłneje řwřerče. Řřħij ř p. Řadworřke bratrřřwo „Žėzusoweye řwřertneje řřřřřřečze“ dźerži řřřřřřw nu řħřomadnu řřřřřřřřw pobožřnořzł:
 - a) řłłřđy řřřř rano,
 - b) řłłřđu přėřnjũ njedzelu mėřaca po pořłđnju,
 - c) řłłřđu njedzelu po řuchich dnjach po pořłđnju.
 - d) njedzelu po wřřečch řuchach a řřřř njedzelu pořta, na řotřyma řđ dnjow a je řłłřřřř wotpuřřř.
13. Řo pořłđnju řđali řo wřřřřřř wupřřřenjo ř włłřarjow.
14. Šřřřřřř řwřřřř dźeř; do božeje mřře řwječzłenjo po řřřř a potřřřenjo ř nim. — Řapočzařt ř ĥřřřřřřřřř dnjow řřřřřř pořta a řřřřřřneje řwječzłe.
18. Ř Dřezđřřřřř řeřřře přėřřřřřw.
24. Šwřřřř dźeř ř přėřřřřřřř.
25. njedzela po řuchich dnjach.

Měrc,

na lětník (31 dnjow).

		Stónčzka		Měřaczkja	
		řhadž. h. m.	řhow. h. m.	řh. řh. m.	řh. m.
1 Schwórtk	* Albina, biskopa.	6 48	5 39		8 20
2 Pjatk	†* Symplicia, bamža.	6 46	5 41		9 45
3 Sobotu	* Kunigundy, kralowa.	6 44	5 3		11 10
3. njedźela posta (Dni). Seč.: Jezus wuhna zloho ducha. Luk. 11, 14—28.					
4 Njedź.	Kazimira, wuznawarj.	6 42	5 45		řh. r.
5 Póndželu	* Gerasima, puřtn.	6 39	5 47		12 33
6 Wutoru	* Konona, martr.	6 37	5 48		1 50
7 Srjedu	†* Domařcha z Alwina.	6 35	5 50		2 59
8 Schwórtk	* Janawot Boha, wuzn.	6 33	5 51		3 54
9 Pjatk	†* Cyrilla a Methoda.	6 30	5 53		4 35
10 Sobotu	* Uttala, abta; 40 mart.	6 28	5 55		5 3
4. njedźela posta (Lätare). Seč.: Jezus najhčji z 5 řhlěbami 5000 mužj. Jan. 6, 1—15.					
11 Njedź.	Košny, martr.	6 26	5 57		5 25
12 Póndželu	* Grehorja L, bamža.	6 24	5 58		5 41
13 Wutoru	* Eufrařije, knježny.	6 21	6 0		5 54
14 Srjedu	†* Mathildy, kralowny.	6 19	6 2		6 4
15 Schwórtk	* Zacharija, bamža.	6 17	6 3		řh. w.
16 Pjatk	†* Heriberta, biskopa.	6 15	6 4		7 58
17 Sobotu	* Patricia, bisko.	6 13	6 6		9 15
5. njedźela posta (Judita). Seč.: Židža chcedža Jezusa kamjenjowadž. Jan. 8, 46—59.					
18 Njedź.	Narcissa, biskopa.	6 11	6 8		10 35
19 Póndželu	* Józefa, patron. cyřf.	6 8	6 10		11 57
20 Wutoru	* Theodofia, martr.	6 6	6 11		řh. r.
21 Srjedu	†* Benedikta, abta.	6 3	6 13		1 17
22 Schwórtk	* Oktawiana, diafon.	6 1	6 15		2 26
23 Pjatk	†* 7 bolofcwowj. Marij.	5 59	6 16		3 20
24 Sobotu	* Gabriela, arcjandžel.	5 57	6 18		4 0
6. njedźela posta: Bolmončzka (Palmarum). Seč.: Jezusowj stawnj pučj do řeruzalema. Math. 21, 1—9.					
25 Njedź.	Prizjewj, s. Marje.	5 55	6 20		4 27
26 Póndželu	* Emmanuela, martr.	5 53	6 21		4 47
27 Wutoru	* Ruperta, biskopa.	5 50	6 22		5 3
28 Srjedu	†* Guntrama, krala.	5 48	6 24		řh. w.
29 Schwórtk	†* Zel. řchwórtk.	5 45	6 26		7 13
30 Pjatk	†* Wulki pjatk.	5 43	6 28		8 39
31 Sobotu	†* Jutrowna sobota.	5 41	6 29		10 6

Wopomnjenja hódne dnj:

20. Započatk nalězja. Džen a nóc jo runataj.
31. Kralowřta renta.

I. Hermanki.

1. Radeburg (řl.). 3.—5. Žitawa (řl.).
5. Ğalsřtrow (řl. řl.); Žitawa (řl.); Řyřwold (řl. řl.).
6. Ğaz (řl. řl.); Bart (řl.); Kuland (řl.). Ğijenberg (řl.).
7. Ğješwacžibto (řl. řl.); Wóřporř (řl.); Rowe Drežďžany (řl. řl.); Kuland (řl.).
- 9—10. Žly Komorow (řl.).
12. Biskopicy (řl.); Stare Drežďžany (řl.); Žly Komorow (řl.).
13. Ğubin (řl. řl.).
14. Minakal (řl.); Wulke Žžary (řl. řl.).
17. Ğufow (řl. řl.).
19. Ğužafow (řl. řl.); Bóřcžnica (řl.); Lubij (řl.).
22. Ğamjeic (řl.); Žhorjele (řl.).
24. Ğudysřin (řl.).
26. Ğudysřin (řl.); Ğulow (řl. řl.).
27. Ğaričej (řl. řl. řl.).

II. Měřaczkowe přeměňjenja.

- ☾ Pořledni běřtk 6. měřca wječ. 10 h. 59 m.
☽ Młody měřacžk 15. měřca rano 3 h. 51 m.
☾ Přěni běřtk 22. měřca pop. 2 h. 7 m.
☽ Pořny měřacžk 29. měřca 6 h. 47 m.

III. Móžne wjedro.

Měrc ma žymne a hrube wjedro hačž do 20.; žyma rořcže; 22. a 23. jara žyma; wot 25. do řónca rano mřeržnje, wo dnjo taj.

IV. Cyrkwinska protyka.

17. Ğopoldnju řo bože martry a řwjeczata na woltarjach z řjalkofitej plachtu zawěřcha.
18. W Ğadworju titularny řwjedžen bratrřtwa „Jezusoweje řwjertneje řtyřknořcže“ a dořpořny wotpuřtk.
19. Ğyrkwinski řwjaty džen.
25. Do božeje mřře řwjeczenjo bořminy a wobřhad. Pařřion řwj. Matheja.
27. Pařřion řwj. Marfa.
28. Pařřion řwj. Ğuřařcha.
29. Ğyrkwinski řwjaty džen. Boža martra z bēkej plachcžiczkju zawěřřhena. Přěnje řwj. woprawjenjo džežci. Po „Gloria“ žwjazanjjo žwonow. Po božřch řtužbach wotřrywanjjo woltarjow.
30. Boža martra z cžornej plachcžiczkju zawěřřhena. Ğeremonije. Wotřrywčjo a cžeřczenjo Jezusowoho řwj. řřchžja. Přědořwanjo. Boža mřřha z přřhedpřřchěžohnowanym woporom. Wobřhad z božřm Ğželom ř božowu rowej. Řyřřpor.
31. Do božeje mřře řohnowanjo wohenja, jutrowneje řwēčřki a řřchcženřřeje wody. Řřchj „Gloria“ wotřwjazanjjo žwonow. — Wječžor bože řorjeřtadžo.

Hapryl, jutrownik (30 dnjów).

Stónczka

Měsaczka

Ńhadž.
h. m.

Ńhow.
h. m.

njeb.
pamjo

Ńh. a Ńh.
h. m.

Jutry. Scž.: Jezus je horještany. Mart. 16, 1—7.

1 Njedž.	Jutrownička.	5 39	6 31	†	11 27
2 Póndželu	Jutrow. póndžela.	5 36	6 33	†	Ńh. r.
3 Wutoru	Jutrowna wutora.	5 34	6 35	†	12 22
4 Srjedu	Ambrosia, biskopa.	5 32	6 36	†	1 45
5 Šchtwórtk	Vinc. Ferreri, wuzn. ☾	5 30	6 37	†	2 31
6 Pjatt	† Sifsta I., bamža.	5 27	6 39	†	3 5
7 Sobotu	Coelestina, bamža.	5 25	6 41	†	3 29

1. njedžela po Jutrach (Kwasimodogeniti). Scž.: Jezus so Domaškej zjewi. Jan. 20, 19—31.

8 Njedž.	Amancia, biskopa.	5 23	6 43	†	3 46
9 Póndželu	Demetria, martr.	5 20	6 44	†	4 1
10 Wutoru	Czechuela, profety.	5 18	6 46	†	4 13
11 Srjedu	Leona, bamža.	5 16	6 48	†	4 23
12 Šchtwórtk	Julia I., bamža.	5 14	6 50	†	4 34
13 Pjatt	† Hermeneg., martr. ☾	5 11	6 51	†	Ńh. w.
14 Sobotu	Ziburcia, Valer. martr.	5 10	6 52	†	8 18

2. njedžela po Jutrach (Miserikordias). Scž.: Jezus dobry pastyr. Jan. 10, 11—16.

15 Njedž.	Marona, martr.	5 8	6 54	†	9 42
16 Póndželu	Klemenca, martr.	5 6	6 56	†	11 4
17 Wutoru	Uniceta, bamža.	5 3	6 57	†	Ńh. r.
18 Srjedu	Balbina, biskopa.	5 1	6 59	†	12 18
19 Šchtwórtk	Timona, martr.	4 59	7 1	†	1 17
20 Pjatt	† Theotima, biskopa. ☾	4 57	7 3	†	2 1
21 Sobotu	Anselma, biskopa.	4 55	7 4	†	2 31

3. njedžela po Jutrach (Subilate). Scž.: Jezus ryeži wo swojim woteńdženju. Jan. 16, 16—22.

22 Njedž.	Sotera, bamža.	4 53	7 6	†	2 52
23 Póndželu	Jurija, Adalberta.	4 51	7 8	†	3 9
24 Wutoru	Fidela ze Sigmaringow	4 50	7 9	†	3 23
25 Srjedu	Marka, seženita.	4 48	7 10	†	3 36
26 Šchtwórtk	Kleta, bamža.	4 45	7 12	†	3 48
27 Pjatt	†* Peregrina, biskop. ☾	4 43	7 14	†	Ńh. w.
28 Sobotu	Theodory, knježny.	4 41	7 15	†	9 1

4. njedžela po Jutrach (Kantate). Scž.: Jezus lubi Duča swjatoho. Jan. 16, 5—14.

29 Njedž.	Pětra, martrarja.	4 39	7 17	†	10 20
30 Póndželu	Šhatyrny Senenskeje.	4 37	7 18	†	11 29

Wopomnjenja hódne dnj:

1. Dawt za wopaleńsku pokladnicu.
9. Dowolenjo kwasnych wješelow.
15. Paršónski a rjemjejniški dawt.
23. Narodny džen S. Majestojće krala Alberta. (1828).

I. Hermanki.

3. Ščerachow (Ń. Ń.); Džěže (Ń. Ń.).
4. Nješwacžidlo (Ń.).
9. Kinspórt (Ń.); Wóspórt (Ń.); Póctow (Ń.); Šhocžebuz (Ń.).
10. Šhocžebuz (Ń. Ń. Ń.).
11. Minafal (Ń.); Kadeberg (Ń. 12. Ń.).
16. Birno (Ń.).
19. Wostinf (Ń. Ń.).
- 20.—21. Šty Komorow (Ń.).
23. Kafecy (Ń.); Kamnow (Ń. Ń.); Šty Komorow (Ń.).
- 24.—5. meje Lipst (jutrowna masa).
28. Budyšcin (Ń.).
30. Biskopicy (Ń.); Wojerecy (Ń. Ń.); Zulfow (Ń. Ń.).

II. Měsačkowe přeměńjenja.

- ☾ Posledni bértik 5. hapr. pop. 5 h. 27 m.
 ☾ Młody měsačžł 13. hapr. pop. 6 h. 48 m.
 ☾ Prěni bértik 20. hapr. wječ. 8 h. 35 m.
 ☺ Połny měsačžł 27. hapr. pop. 5 h. 34 m.

III. Móžne wjedro.

Zapocžatk hapryla je zymny; 4. rjenje a czopło; 8. wěšikojte, tola pak czopło hačž do 11.; potom zaš swětko wjedro; 18.—23. rjenje, czopło z njerjedrami; na to zaš jara zyma, wosebje 25. a potom hačž do kónca młhowe a zymne.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Vidi aquam. Došpołny wotpušt.
2. Bšikazany swjaty džen.
3. Swjaty džen. Procešiony do Róžanta džeja.
23. Cyrkwinski swjaty džen.
25. Cyrkwinski swjaty džen. Wobšhad.

Junij,

śmaznik (30 dnjów).

Stónczka

Měsaczka

śhadż.
h. m.

řhow.
h. m.

mėb.
gwanjo

řh. a řh.
h. m.

1 Pjatt	† Gratiniana, martr.	3 52	8 4		řh. r.
2 Sobotu	Marcellina m. Eugenia.	3 51	8 5		12 11
3 Njedź.	Paule, knjeźny.	3 50	8 6		12 25
4 Póndźelu	Franciřk. Karacciol. ☾	3 49	8 7		12 36
5 Wutoru	Bonifacia, biskopa.	3 49	8 8		12 47
6 Śrjedu	Norberta, biskopa.	3 48	8 9		12 57
7 Śčtwórtk	Dořhow. Boź. Čžěła.	3 47	8 10		1 10
8 Pjatt	† Rajř. Wutr. Jėzusew.	3 47	8 10		1 25
9 Sobotu	Prim. a Felician, mart.	3 47	8 10		1 44

2. njedźela po Śwjatkach (1. po Ś. Trojich). Śeź.: Pšchirnanjo wo wulfej wjeczeri. Ĺuf. 14, 16—24.

10 Njedź.	Marhath, kralowny.	3 47	8 11		2 10
11 Póndźelu	Barnaba, japořcht. ☉	3 47	8 12		řh. w.
12 Wutoru	Jana z Fakundo.	3 47	8 12		9 53
13 Śrjedu	Antonia z Paduy.	3 46	8 13		10 33
14 Śčtwórtk	Bařilia wulřoho, bisk.	3 46	8 14		11 1
15 Pjatt	† Wita, martrarja.	3 46	8 14		11 22
16 Sobotu	Bennona, biskopa.	3 46	8 15		11 37

3. njedźela po Śwjatkach (2. po Ś. Trojich). Śeź.: Pšchirnanjo wo řhubnej wocy. Ĺuf. 15, 1—10.

17 Njedź.	Besariona, puřnik.	3 46	8 15		11 51
18 Póndźelu	Marcelliana, martr. ☾	3 46	8 15		řh. r.
19 Wutoru	Gervafia, martr.	3 46	8 16		12 3
20 Śrjedu	Silveria, bamźa.	3 46	8 16		12 16
21 Śčtwórtk	Mořfia z Gonzagi.	3 46	8 17		12 32
22 Pjatt	†* Paulina, bisk.	3 46	8 17		12 51
23 Sobotu	Agripiny, knjeźny.	3 46	8 17		1 17

4. njedźela po Śwjatkach (3. po Ś. Trojich). Śeź.: Bořaty popad rybow. Ĺuf. 5, 1—11.

24 Njedź.	Mar. ř. Jana řřcěžen.	3 47	8 17		1 52
25 Póndźelu	Wilhelma, abta. ☺	3 48	8 17		řh. w.
26 Wutoru	Jana a Pawoła, martr.	3 48	8 17		9 32
27 Śrjedu	Ladiřkawa, krala.	3 49	8 17		9 57
28 Śčtwórtk	řreneja, biskopa.	3 49	8 16		10 16
29 Pjatt	† Pětra a Pawoła.	3 50	8 16		10 31
30 Sobotu	Alpiniana, mėřchnika.	3 50	8 16		10 42

Wopomnjenja hódne dnų:

3. ř. Śwjatoć z bamź Piuse IX. za biskopa řweczeny w l. 1827.
16. Wuzwoleniřki dźeń ř. Śwjat. bamźa Piuse IX. (1846).
21. Zapocźatk lėcźa. Najblėźiřki dźeń z najtróřřkej nocu.
30. Kralowiřa renta.

I. Hermanki.

1. Ĺróđk (wóřt.).
- 4.—5. řhorjelc (ř. ř.); Wulři Ĺajn (ř. ř. ř. ř. ř.).
6. Mješwacźidło (ř.).
7. řhocźebuź (ř.).
11. řychwałd (ř. ř.); Łubań (ř. ř.);
12. Łubań (ř.).
13. Minakař (ř.).
14. řhocźebuź (ř.).
18. Ĺuczina (ř. ř.); Muzafow (ř. ř.); řal-řchrow (ř.).
19. Ĺubin ř. ř.).
20. Kadeberg (ř.).
21. řhocźebuź (ř.).
22. Wjelecźin (ř. ř.).
23. Wóřlińk (ř. ř.).
- 25.—26. Nowe Dreźďżany (ř.).
28. řhocźebuź (ř.).

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Pořledni bėrtřk 4. jun. rano 6 ř. 9 m.
- ☉ Młody mėsačk 11. jun. pop. 3 ř. 30 m.
- ☽ Přeńi bėrtřk 18. jun. dop. 7 ř. 22 m.
- ☺ Połny mėsačk 25. jun. pop. 5 ř. 50 m.

III. Mőzne wjedro.

- Junij zapocźnje řo řjany ale řymny; 3. wjele deřcěźa; 4.—8. jere wjedro; 9. řjenje; 10. zař njerobřtajne, a hać do 14. řřłódne; 15. deřcěźojte hać do 19.; 20. řymne; 22. 23. jara čzopřo, 24. deřcěź; 25. zař řhėtrje řyma a hać do řónca řymny deřcěź.

IV. Cyrkwinska protyka.

7. Cyrkwinski řwjaty dźeń z wobřhadom.
16. Cyrkwinski řwjaty dźeń. Ĺatrona řerbřřtořo kraja.
24. Śwjaty dźeń.
29. Pšchitazany řwjaty dźeń. Dořpólny wotpuřřt dla řřcěřczanřeje wucźby.

Julij,

pražnik (31 dnjów).

Skónczka

Měsaczka

řhadz.
h. m.

řhov.
h. m.

řheb.
řnamio

řth. a řh.
h. m.

6. njedzela po Swjattach (5. po S. Trojicy). Scz.: Jezus nasyćci ze 7 řhlėbami 4000 muži. Mat. 8, 1—9.

1 Njedz.	Theobalda, puřtnika.	3 51	8 15	☿	10 53
2 Póndzėlu	Domaph. ř Marije.	3 52	8 15	☿	11 4
3 Wutoru	Anatolia, biskopa. ☾	3 52	8 15	☿	11 15
4 řrjedu	Profopa, abta.	3 53	8 15	☿	11 28
5 řchwórtř	Michala wot Swjatyř.	3 54	8 14	☿	11 45
6 Pjatt	ř Dominiři, řnježny.	3 54	8 14	☿	řth. r.
7 Sobotu	Řulcherije, řnježny.	3 54	8 14	☿	12 7

7. njedzela po Swjattach (6. po S. Trojicy). Scz.: Profetojo we woweřich drařtach. Math. 7, 15—21.

8 Njedz.	Řhilian, martr.	3 55	8 13	☿	12 39
9 Póndzėlu	Řeroniři, řnježny.	3 56	8 13	☿	1 27
10 Wutoru	Řufiny, řnježny. ☼	3 57	8 12	☿	řh. w.
11 řrjedu	Řrifeia, martrarja.	3 58	8 11	☿	9 1
12 řchwórtř	Řana řualberta, abta.	4 0	8 10	☿	9 24
13 Pjatt	ř Marřaty, řnježny.	4 1	8 9	☿	9 42
14 Sobotu	Řonaventury, biskop.	4 2	8 8	☿	9 57

8. njedzela po Swjattach (7. po S. Trojicy). Scz.: Řeřpravny mřnicař. řuf. 16, 1—9.

15 Njedz.	Řendriřha, řrala.	4 3	8 7	☿	10 10
16 Póndzėlu	S. řarije na řarmelu.	4 4	8 6	☿	10 24
17 Wutoru	Řleksia, wuznaw. ☽	4 6	8 5	☿	10 39
18 řrjedu	Řamilla z řellis.	4 7	8 4	☿	10 56
19 řchwórtř	Řincenc z řaula, wuzn.	4 8	8 3	☿	11 20
20 Pjatt	ř Hieronym. řemilian.	4 9	8 2	☿	11 52
21 Sobotu	Řrařfedy, řnježny.	4 10	8 1	☿	řh. r.

9. njedzela po Swjattach (8. po S. Trojicy). Scz.: Řezus pifa na řeruzalem. řuf. 19, 41—47.

22 Njedz.	Řarije řladřent.	4 11	8 0	☿	12 36
23 Póndzėlu	Řpollinara, biskopa.	4 13	7 58	☿	1 33
24 Wutoru	Řhryřtiny, řnježny.	4 14	7 57	☿	řth. w.
25 řrjedu	Řafuba řtarřch, řap. ☺	4 16	7 56	☿	8 23
26 řchwórtř	Řany, řaczerje ř. řar.	4 17	7 54	☿	8 38
27 Pjatt	ř Pantaleona, martr.	4 19	7 53	☿	8 51
28 Sobotu	Řiktora řamža a martr.	4 20	7 41	☿	8 2

10. njedzela po Swjattach (9. po S. Trojicy). Scz.: řarižej a řlónit we řtemplu. řuf. 18, 9—14.

29 Njedz.	Řarthy, řnježny.	4 22	7 50	☿	9 12
30 Póndzėlu	Řbdona, martr.	4 23	7 48	☿	9 23
31 Wutoru	Řgnaciaz řojola, wuzn.	4 24	7 47	☿	9 34

Řopomnjenja řlódne dny:

22. Řapoežatt řřowých dnów.

28. Řuzwolny řžen řudřřřinřřkoho řachanta řranca (1875.)

I. řermanki.

2. řuska (ř. řl.); řřy řomorow (řl.).
3. řart (ř.).
4. Řeřwařřidřo (ř.).
5. Řhoczebuž (ř.).
6. řufow (ř. řl.).
7. Řiřkopicy (ř.); řjarnacžicy (ř.); Řyřbach (ř. řl.); řžęze (ř. řl.).
8. Řarřchęž (ř. ř. řl.).
9. řinakař (ř.).
10. Řhoczebuž (ř.).
11. řoľcznica (ř.); řubij (ř.).
12. řoľcznica (řl.).
13. řadeburg (řl.).
14. řitawa (řl. ř.).
15. řlłpork (ř.).
16. řamjeńc (ř.).

II. Řeřačkowe řřemęnjenja.

- ☾ řořledni řertřř 3. řul. wječž. 9 ř. 59 m.
- ☼ řłody mẽřacžř 10. řul. wječž. 11 ř. 4 m.
- ☽ řřeni řertřř 17. řul. řop. 2 ř. 10 m.
- ☺ řořny mẽřacžř 25. řul. řop. 8 ř. 17 m.

III. Řlódne wjedro.

Řež w řuliju řiřchęze řeřřřto dnjow řymne; 4. řjenje; 6. řař řřertře řyma; 7.—18. řjenje řzopřo, řřlódne noć; 19.—21. deřřęčř a řotoni wot 22. řačř do řlńca řzopřo.

IV. řyrkwinska řrotyka.

2. řwjaty řžen. řroceřiony do Řlžanta řęjeja.
13. řubjenny řwjaty řžen Řeřbeľczanřřeje wořřady z řředowanjom a z wobřřhadom wořřoto řolow.
16. řwjedřen řřapulira.
22. řwjaty řžen. řerwuřřha we řřpitalu.
25. řwjaty řžen.
26. řyrkwinsři řwjaty řžen.
28. Řuzwolny řžen řudřřřinřřkoho řachanta řranca. (1875.)
30. řrano w 1/2 6 řodž. wotřřhad řroceřiona z Řhřlłřęćř ř řwiatej řanje, do řilipsdorřa a řumburga.
31. řrano w 1/2 6 řodž. wotřřhad řroceřiona do řumburga.

September,

požnjeće (30 dnjów).

		Stónczka		Wješaczká	
		řhadz. h. m.	řhom. h. m.	řhob. řnamjo	řth. a řh. h. m.
1 Sobotu	Egidia, abta.	5 13	6 45	☾	9 55
15. njeđzela po Swjattach (14. po S. Trojicy). Šeđ.: Morowy mitodžene we Naim. Ľut. 7, 11—16.					
2 Njeđz.	S. Jandž. pěstonom.	5 15	6 43	☽	11 1
3 Póndželu	Basilissy, knježny.	5 17	6 41	☽	řth. r.
4 Wutoru	Kosalije Panormitaust.	5 18	6 38	☽	12 23
5 Srjedu	Lawrienca Justiniana.	5 20	6 36	☽	1 55
6 Šchwórtk	Albina, biskopa.	5 22	6 34	☽	3 29
7 Pjatt	† Reginy, knježny. ☾	5 23	6 31	☽	řh. w.
8 Sobotu	Naroda sw. Marije.	5 25	6 29	☽	6 34
16. njeđzela po Swjattach (15. po S. Trojicy). Šeđ.: Jězus wuřtrowi wobdukawoho. Ľut. 14, 1—11.					
9 Njeđz.	Mjena ř. Marije.	5 26	6 28	☽	6 49
10 Póndželu	Mikławšcha Tolentinst.	5 27	6 25	☽	7 5
11 Wutoru	Hiacynthy, martrarki.	5 29	6 23	☽	7 25
12 Srjedu	Guidona, wuznaw.	5 31	6 21	☽	7 52
13 Šchwórtk	Materna, biskopa.	5 32	6 18	☽	8 29
14 Pjatt	† Row. ř. řschiza. ☽	5 34	6 16	☽	9 18
15 Sobotu	Nikodema, martr.	5 36	6 14	☽	10 19
17. njeđzela po Swjattach (16. po S. Trojicy). Šeđ.: Najwjetřcha kažnja we zakonju. Math. 22, 34—46.					
16 Njeđz.	Kornelia, banža.	5 38	6 11	☽	11 29
17 Póndželu	Lamberta, biskopa.	5 39	6 9	☽	řh. r.
18 Wutoru	Domascha z Willanow.	5 40	6 7	☽	12 42
19 Srjedu	†* Januaria, biskopa.	5 41	6 5	☽	1 55
20 Šchwórtk	Eustachia, martr.	5 43	6 3	☽	3 6
21 Pjatt	†* Mateja, japoscht.	5 45	6 0	☽	4 17
22 Sobotu	†* Maurica, martr. ☺	5 46	5 58	☽	řth. w.
18. njeđzela po Swjattach (17. po S. Trojicy). Šeđ.: Jězus wuřtrowi wježnitwoho. Math. 9, 1—8.					
23 Njeđz.	Thefle, knježny.	5 48	5 55	☽	5 51
24 Póndželu	Ruperta, biskopa.	5 50	5 53	☽	6 4
25 Wutoru	Gerarda, biskopa.	5 51	5 51	☽	6 20
26 Srjedu	Justiny, martar.	5 53	5 48	☽	6 41
27 Šchwórtk	Kosmy a Damian., mrt.	5 54	5 46	☽	7 9
28 Pjatt	† Wjacławta, wójwody.	5 55	5 44	☽	7 52
29 Sobotu	Michała, arcjandžela.	5 57	5 42	☽	8 49
19. njeđzela po Swjattach (18. po S. Trojicy). Šeđ.: Kwařna hofejina trala. Math. 22, 1—14.					
30 Njeđz.	Sieronyma, měřchn. ☾	5 59	5 43	☽	10 3

Wopominjenja hódne dnj:

1. Zapoczatk honitwy (na kuciwoty).
- 19., 21. a 22. Kwatember abo řudce dnj.
22. Zapoczatk nazymy. Džeń a nóc jo na wotebjeracym pucju runataj.
30. Kralowřta renta.

I. Hermaniki.

- 1.—3. Žitawa (řl.); Ľinsport (řf.); Barichcž (řn. řf.); Wulfi Hajn (řf. řř. řef.).
3. Řhocžebuz (řl.); Žitawa (řf.).
4. Wulfi Hajn (řl.).
5. Řješwacžibto (řf.).
6. Wužakow (řf. řl.); Řychbach (řf.).
8. Wotbramecy (řf. řl.).
10. Nowofale (řl.); Biskopicy (řf.); Džeze (řf. řl.).
12. Minakař (řf.); Ľadeburg (řf.).
13. Ľadeburg (řl.).
17. Kamjenic (řf. řl.); Wostrowc (řl.); Ľirno (řl.).
19. Ľadeberg (řf.).
21. Ľart (řf. řl.).
- 24.—30.—7. oktobra: Biskopicy (řl.); Wotjercecy (řf. řl.); Gubin (řl.); Ľipř (Wichakřka maja).
25. Gubin (řl. řf. řř.).
26. Połcžnica (řf.); Gubin (řl.).
27. Połcžnica (řl.); Řhocžebuz (řf.).
29. Wořlent (řf.); Wjelecžin (řf. řl.).

II. Měšačkowe přeměńjenja.

- ☽ Ľtody měřacžk 7. sept. pop. 1 h. 58 m.
- ☽ Přeni bértřk 14. sept. pop. 12 h. 6 m.
- ☽ Pořny měřacžk 22. sept. pop. 4 h. 32 m.
- ☽ Pořledni bértřk 30. sept. pop. 7 h. 18 min.

III. Mózne wjedro.

September je hač do 4. cžopky; potom njewjedro; hač do 9. swětka a cžopke wjedro; 11. měřny řefchcž, tola je zař rjenje; 18.—25. njewobřtaje wjedro; 27. zař rjenje a cžopka; pořlednje dnj mořte wjedro.

IV. Cyrkwinska protyka.

5. Ľano w 1/26 wotřhad procesiona z řlósčtra Ľar. Ľwězdy do Řrupki.
8. Přřitazany řwjaty džeń. Proceřiony do Řožanta džeja.
9. Titularny řwjedžeń řerbskeje cřrkwe we Ľudyschiny a řermuřcha.
19. 21. 22. Pořř řudchich dnjow.
21. Swjaty džeń.
23. W Ľrežđžanach řerbske přeřdowanjo.
29. Swjaty džeń.
30. W Ľadworju řwjedžeń pořřwjecžeńja cřrkwe a řermuřcha.

Oktober,

winowc (31 dnjów).

Słoneczka

Miesiączka

łhdz.
h. m.

łhom.
h. m.

wjed.
znamjo

łh. ałh.
h. m.

1 Póndzjelu	Kemigia, biskopa.	6 0	5 38	AA	11 28
2 Wutoru	Othona, biskopa.	6 2	5 35	AA	łth r.
3 Erjedu	Józefa z Rupertina.	6 4	5 33	AA	12 58
4 Sçhtwórtk	Franciszka z Alfissi.	6 6	5 31	AA	2 29
5 Pjatk	† Placida, martrarja.	6 8	5 28	AA	3 58
6 Sobotu	Brunona, biskopa. ☾	6 6	5 26	AA	łh. w.

20. njedzela po Swjatkach (19. po S. Trojicy). Scz.: Jezus wuńtrowi kralowsoho syna. Jan. 4, 46—53.

7 Njedz.	Rózarija s. Marije.	6 11	5 24	AA	5 9
8 Póndzjelu	Brigitty, wudowy.	6 12	5 22	AA	5 27
9 Wutoru	Dionysia, biskopa.	6 13	5 20	AA	5 51
10 Erjedu	Franciszka z Borgia.	6 15	5 18	AA	6 25
11 Sçhtwórtk	Gerona, martr.	6 17	5 15	AA	7 10
12 Pjatk	† Maksimiliana, bisk.	6 19	5 13	AA	8 8
13 Sobotu	Eduarda, krala.	6 20	5 11	AA	9 15

21. njedzela po Swjatkach (20. po S. Trojicy). Scz.: Mjesmilny wotroczi. Math. 18, 23—35.

14 Njedz.	Kallista, bamza. ☾	6 22	5 9	AA	10 29
15 Póndzjelu	Theresije, knjezny.	6 24	5 7	AA	11 42
16 Wutoru	Hawła, Ludmile.	6 26	5 5	AA	łh. r.
17 Erjedu	Jadwigi, wudowy.	6 27	5 3	AA	12 54
18 Sçhtwórtk	Lukascha, łczenika.	6 28	5 1	AA	2 4
19 Pjatk	† Pëtra z Alkantara.	6 30	4 59	AA	3 14
20 Sobotu	Jana z Kanta, wuzn.	6 32	4 57	AA	4 24

22. njedzela po Swjatkach (21. po S. Trojicy). Scz.: Wo danistim pjenjezn. Math. 22, 15—21.

21 Njedz.	Wórschule, knjezn. m.	6 34	4 54	AA	5 35
22 Póndzjelu	Severa, biskopa. ☺	6 36	4 52	AA	łth. w.
23 Wutoru	Severina, biskopa.	6 37	4 50	AA	4 47
24 Erjedu	Rafaela, arcjandzela.	6 39	4 48	AA	5 14
25 Sçhtwórtk	Chrysantha, martr.	6 41	4 46	AA	5 51
26 Pjatk	† Ewarista, bamza.	6 42	4 45	AA	6 44
27 Sobotu	Florencia, martr.	6 44	4 45	AA	7 53

23. njedzela po Swjatkach (22. po S. Trojicy). Scz.: Jezus wożiwu Jairowu dżowku. Math. 9, 18—26.

28 Njedz.	Shmana a Judh, jap.	6 45	4 41	AA	9 14
29 Póndzjelu	Eusebije, knjezny. ☾	6 47	4 39	AA	10 41
30 Wutoru	Theodorita, mješchnika.	6 49	4 37	AA	łth. r.
31 Erjedu	Wolfgangga, biskopa.	6 51	4 35	AA	12 8

Wopomnjenja hódne dnj:

1. Dawł za wopalenisku pokladnicu.
15. Parichónsti a rjemjejniski dawł.
29. Nastupny džen J. Maj. krala Alberta na trón (1873).

I. Hermanki.

- 1.—7. Lipst (masa).
1. Kafecy (łl.); Guczina (łł. łl.); Gusta (łł. łl.); Wjarnaczicy (łł. łl.); Sçherachow (łł. łl.); Kychbach (łł.).
- 2.—3. Pródt (łł.); Mjeswacjidto (łł. łl.).
4. Khoczebuż (łł.).
6. Kulow (łl.).
8. Kulow (łł. łl.). Lubij (łł. łl.).
9. Barščez (łł. łł. łł.).
10. Winałat (łł.).
11. Khoczebuż (łł.).
14. Mjeswacjidto (deski, smola).
15. Biskopicy (łł.); Kinsport (łł.).
16. Kinsport (łł.); Żny Komorow (łł.).
18. Khoczebuż (łł.).
22. Galschtrow (łł.); Stare Dreżdzany (łł.); Wóspork (łł.); Kychwałd (łł. łł.).
24. Kadeberg (łł.).
25. Kadeberg (łł.); Khoczebuż (łł.).

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Włody mėsačk 6. okt. w nocy 10 h. 56 m.
- ☽ Přeni bértłk 14. okt. rano 4 h. 40 m.
- ☺ Półny mėsačk 22. okt. dop. 8 h. 28 m.
- ☾ Póstedni bértłk 29. okt. pop. 3 hódz. 19 m.

III. Mòzne wjedro.

- Oktoberowe přenje dnj su rjane, ale žymne;
4. a 5. rjenje cžopto; 7. wjele deszczja; potow hacz do 14. pofhmurjene žymne wjedro;
 15. mješkojte a deszczojte; wot 16. wětr a sněh; 19. njewobstajne; 21.—27. wjele deszczja; 28.—29. rjenje; 30. a 31. młhowe a žymne.

IV. Cyrkwinska protyka.

4. Swjedzeń kulowsteje wołady.
4. Mženiny biskopa Franca.
6. Biskopódnju wotkřad processiona z Křróščic do Kulowa.
7. W Kulowje přeni wotpusłt a kermuscha.
14. We Kulowje druhi wotpusłt.
21. Cyrkwinski swjaty džen. We Wotrowje a w Kłóschtrje Mar. Gwězdže kermuscha.
28. Swjaty džen. W Křróščicach kermuscha.

November,

nazywnif (30 dnjów).

		Słoneczka		Miesiączka	
		sthadż.	thow.	sthadż.	thow.
		h. m.	h. m.	sthadż.	thow.
1	Schwtórtk	Wšech Swjatyeh.	6 53	4 33	1 34
2	Pjatk	† Wšch èch khud. dušch.	6 55	4 31	3 0
3	Sobotu	Małachija, biskopa.	6 57	4 29	4 26
24. njeđzela po Swjattach (23. po S. Trojicy). Scż.: Jezus staje wicher na morju. Math. 8, 23—27.					
4	Njedź.	Korle Boromejskoho.	6 58	4 28	5 54
5	Póndzelu	Zacharija, nana s. J. ☉	6 59	4 27	th.w.
6	Wutoru	Leonarda, abta.	7 1	4 25	4 20
7	Erjedu	Amaranta, martr.	7 3	4 23	5 0
8	Schwtórtk	Trifona, martr.	7 5	4 22	5 54
9	Pjatk	† Theodora, martr.	7 7	4 20	6 59
10	Sobotu	Handrija Wbellina, wuz.	7 8	4 18	8 11
25. njeđzela po Swjattach (24. po S. Trojicy). Scż.: Pianta mjeż dobrym hymnjonem. Math. 13, 24—30.					
11	Njedź.	Měrczina, biskopa.	7 10	4 17	9 25
12	Póndzelu	Měrczina, bamža.	7 12	4 15	10 39
13	Wutoru	Staniš. Kostki, wuz. ☽	7 14	4 14	11 .9
14	Erjedu	Lwina, biskopa.	7 15	4 13	th. r.
15	Schwtórtk	Herty, knjeźny; Leop.	7 16	4 12	12 58
16	Pjatk	† Dthmara, Edmunda.	7 18	4 10	2 8
17	Sobotu	Hrehorja Dżiwnećinij.	7 20	4 9	3 19
26. njeđzela po Swjattach (25. po S. Trojicy). Scż.: Żonopowe żarno. Math. 13, 31—35.					
18	Njedź.	Hefichia, martr.	7 22	4 8	4 32
19	Póndzelu	Hilźbjety, wudowny.	7 24	4 6	5 49
20	Wutoru	Feliksa z Walois. ☺	7 25	4 5	sthadż.w.
21	Erjedu	Wop. s. Mar.; Alberta.	7 27	4 4	3 49
22	Schwtórtk	Cecilije, knjeźny.	7 29	4 3	4 38
23	Pjatk	† Klimanta, bamža.	7 30	4 2	5 43
24	Sobotu	Chryfogona, mart.	7 32	4 1	7 3
27. a poslednja njeđzela po Swjattach (26. po S. Trojicy). Scż.: Żapuzježenjo Jeruzalema. Math. 24, 15—35.					
25	Njedź.	Khathrynny, kuj. martr.	7 33	4 0	8 28
26	Póndzelu	Konrada, biskopa.	7 34	3 59	9 55
27	Wutoru	Nikasia, bisk. a martr. ☾	7 36	3 58	11 21
28	Erjedu	Filumenty, knjeźny.	7 38	3 58	sthadż. r.
29	Schwtórtk	Saturnina, martrarja.	7 39	3 57	12 44
30	Pjatk	† Handrija, japošcht.	7 41	3 56	2 9

I. Hermanki.

1. Khoczebuż (st.); Śródt (st. kl.).
3. Budyšchin (kl.).
5. Budyšchin (kl. st.); Łufow (st. kl.).
6. Bart (st.); Budyšchin (kl.); Łaż (st. kl.); Łufow (kl.).
7. Njehwacziđto (st. ln.); Nowe Dreżdzany (kl.).
8. Khoczebuż (st.).
12. Połcznica (st.); Stotpin (st. kl.); Rychbach (st. kl.).
13. Gubin (kl. st. kl.).
14. Minafak (st.); Gubin (kl.).
- 16.—17. Ży Komorow (st.).
- 17.—19. Żitawa (kl.).
19. Żitawa (kl. st.); Ży Komorow (kl.).
26. Wóspork (st. kl.).
28. Wulle Żdżary (st. kl.); Radeburg (st.).

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☉ Młody měsaček 5. nov. dop. 9 h. 46 m.
- ☽ Prěni bėrtk 13. nov. w noc. 12 h. 42 m.
- ☺ Połny měsaček 20. nov. w noc. 11 h. 17 m.
- ☾ Pošledni bėrtk 27. nov. w noc. 11 h. 3 m.

III. Móžne wjedro.

Prěnja połojca novembra ma deščęzjote dny hač do 14.; 16. sněh; 17.—20. sněhojite a deščęzjote; wot 21. pať rjenje a jara czępko.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Pšchifazany swjaty dzeńi.
2. Cyrkwinski swjaty dzeńi.
4. W Radworju a Kulowje došpołny wotpušt.
11. W Njebjelczicach a Żdżeri (też wokoło Budyšchyna) fermuša. Swjedeń Njebjelczansteje wošady (z předomanjom a nyschorom.)
18. W Budyšchinje w tachantskej cyrkwi wopominječo pošwjeczenja cyrkwie a fermuša.
25. Swjedeń Kalbiczansteje wošady. W Kalbicach fermuša.
30. Swjaty dzeńi.

Wopomnjenja hódne dny:

1. Kralowšte dawki.

December,

hodowniś (31 dnjów).

Stóneczka		Měsacžka	
řhadž. h. m.	řhov. h. m.	řjeb. řjanno	řř. ařř. h. m.

1 Sobotu	Mariana, diafona.	7 42	3 55		3 31
----------	-------------------	------	------	--	------

1. njeđžela adventa. Seč.: Znamjenja pšehed sudnym dnjom. Lut. 21, 25—33.

2 Njeđž.	Vibianu, knježn. a mart.	7 44	3 55		6 58
3 Bóndželu	Franciska Řfaverstoho.	7 45	3 54		4 24
4 Wutoru	Borbory, knježny. ☉	7 46	3 53		řř. w.
5 Řrjedu	Pětra Chryzologa.	7 48	3 53		3 40
6 Šchtwórtř	Mikławšcha, biřř.	7 49	3 52		4 41
7 Pjatt	†* Ambrosia, biřřopa.	7 50	3 52		5 52
8 Sobotu	N. podjeća s. Mar.	7 51	3 52		7 7

2. njeđžela adventa. Seč.: Janowe pojeřřivno pola Ĺžezusa. Math. 11, 2—10.

9 Njeđž.	Euthychiana, bamža.	7 52	3 52		8 21
10 Bóndželu	Melchiada, bamža.	7 53	3 52		9 32
11 Wutoru	Damařřa, bamža.	7 54	3 52		10 43
12 Řrjedu	Ammonarije, knježn. ☾	7 55	3 52		11 51
13 Šchtwórtř	Lucije, knježny a martr.	7 56	3 52		řř. r.
14 Pjatt	† Spiridiona, biřřopa.	7 57	3 52		1 1
15 Sobotu	Řhryřřtiany, řřužowu.	7 58	3 52		2 12

3. njeđžela adventa. Seč.: Janowe řřwědeženjo wo Ĺžezusu. Jan. 1, 19—28.

16 Njeđž.	Eusebia Bercelsřř., biřř.	7 59	3 52		3 26
17 Bóndželu	Lazara, biřřopa.	8 0	3 53		4 43
18 Wutoru	Graciana, biřřopa.	8 0	3 53		6 4
19 Řrjedu	†* Nemesia, martrarja.	8 1	3 53		7 20
20 Šchtwórtř	Řilogonia, biřřopa. ☺	8 2	3 54		řř. w.
21 Pjatt	†* Domařřcha, jap.	8 2	3 54		4 24
22 Sobotu	†* Floriana, martrarja.	8 3	3 54		6 9

4. njeđžela adventa. Seč.: Jan přěduje popatnu. Lut. 3, 1—6.

23 Njeđž.	Řiktorije, knježny.	8 4	3 55		7 39
24 Bóndželu	†* Delfina; řřad. a Ĺžev.	8 4	3 56		9 8
25 Wutoru	B. dž. naroda Ĺžez.	8 4	3 56		10 33
26 Řrjedu	Ščěpana martr.	8 5	3 57		11 57
27 Šchtwórtř	Jana, japošřřtola. ☾	8 5	3 58		řř. r.
28 Pjatt	† Řjewinow. džěčjat.	8 5	3 59		1 20
29 Sobotu	Domařřcha, biřřopa.	8 5	4 0		2 44

Mjeđžela po řřodžoch. Seč.: Simon a Jana wo Ĺžezusu ryeřřitaj. Lut. 2, 33—40.

30 Njeđž.	Řajnera, biřřopa.	8 5	4 0		4 7
31 Bóndželu	Sylveřřtra, bamža.	8 5	4 1		5 29

Wopomnjenja hódne dny:

1. Štóněženjo řřwajnyřř wjeřřelow. 19., 21. a 22. kwatember abo řřuče dny.
21. Započatřř řřymy. Řřařřtróřřřči džěň ž najdłěžřřeřři nocu.
31. Řřalowřřřa reuta.

I. Hermanki.

1. Budyřřchin (řř.).
5. Řřejřřmacžibřřo (řř. lu.).
10. Džěže (řř. řř.).
12. Řřinařřařř (řř.). Řřisenberg.
17. Řřulow (řř. řř.); Řřužatow (řř. řř.); Řřróđřř (řř.).
18. Baryřřečž (řř.).
- 19.—24. Řřowe Dřřěđžany (řř.).
22. Wójerecy (řř.).

II. Měsačkowe přeměnenjenja.

- ☉ Młody měřřacžřř 4. dec. w noc. 11 řř. 1 m.
- ☾ Přěni běřřtřřř 12. dec. w noc. 10 řř. 32 m.
- ☺ Pořřny měřřacžřř 20. dec. pop. 12 řř. 49 m.
- ☾ Pořředni běřřtřřř 27. dec. rano 7 řř. 17 m.

III. Móžne wjedro.

1. a 2. decembra řřněřř; hacž do 9. nje-wobřřtajne; 10.—12. jara řřyma; 13. řřyma popuřřečži 14. řřněřř a mile wjedro; 16.—20. řřwetřřo a řřyma; 22. hacž do řřonca řřněřř.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. Započatřř adventa. Wě Dřřěđžanach řřerbřře bože řřužby.
4. Cyrkwinsři řřwjaty džěň.
6. Cyrkwinsři řřwjaty džěň.
8. Řřichřřřazany řřwjaty džěň. W Řřulowje titularny řřwjedžěň „řřwjatej: Řřarijnoho towarřřřtwa knježnow“ ž dořřpóřřnyřř wot-puřřřřřkom za řřobřřřřřř.
- 16.—24. W Řřadworju wřřřěđňdne po řřut-njach „Řřlowena“ řř čzeřřečži maczerje božeje.
19. 20. 21. póřřř řřřřřř dnjów.
21. Šřwjaty džěň.
25. Řřichřřřřřřřazany řřwjaty džěň.
26. Řřichřřřřřřřazany řřwjaty džěň. Wóžohnowanjo řřřřřř.
26. Šřwjaty džěň. Wó přěđřřowanjju po-žohnowanjo a wudžělenjo wina řřwjatoho řřana.
28. Cyrkwinsři řřwjaty džěň.

I. Čas božich službow w serbskej Łužicy.

	Čas pschěstupa božich službow.		Njedźele; f. dny.			Džělawe dny.			
	za njedźele a swj. dny.	za džělawe dny.	w žymje.	w lěće.	popoł. dnju.	w žymje.	na lěto.	w lěće.	na žymju.
Budyščin	tachantsta serbska	1. hapyra, 1. oktobra.	5 a 9	2	6 a 9	5 a 9	5 a 9	6 a 9	6 a 9
Khróšćicy	1. njedź. po Jutrach, 24. augusta.	po Jutrach, po Michale.	6 a 9	5 a 8	2	7	6	6	6
Njebjelčicy	po 1. meje, po 29. septembra.	????	9	8	1/2	1/2 8	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7
Kadwoř	1. meje, njedź. po 29. septbr.	po 1. novembri, po jutrach.	9	8	2	7	6	6	6
Kalbicy	jutry, njedź. pschěd 21. septembra.	????	6 a 9	5 a 8	2	1/2 8, 8	7	1/2 7, 7	7
Špítal		1. meje, 1. oktobra.	9	9	2	8	1/2 7	1/2 7	8
Wotrow		????	9	9	2	1/2 8	7	1/2 7	7
Marijna Hwězda			1/2 7 a 1/4 10	1/2 2, 1/2 3, 3		6 a 7 a 3/4 9			
Róžant	jutry, 14. septembra.	po 1. novembra, po jutrach.	6 a 9	5 a 9	2	7	1/4 7	1/4 7	7
Ždžer	1. meje, po 29. septembra.		9	8	1/2				
Brunow			1/2 10		4			3/4 8	
Kulow		24. febr., jutry, njedź. po 4. febr., 1. njedź. nov.	5 a 8		2	6 a 1/2 9	1/2 6 a 1/2 9	5 a 8	1/2 6 a 1/2 9

Pschěp.: Jutnje su w Khróšćicach rano w 5 hodź. w Kalbicach 6 a w Róženčje 6. — W serbskej cyrkwi w Budyščinje na srjedach a pjatkach w posće w 8 rano. — W Kalbicach na pjatkach w posće w 6 a 7 rano. — We Wotrowje na małych swjatyh dnjach dopočinja we 8. — W Marinej Hwězdy na sobotaj rano 6 a 7 a 8. — W Róženčje na małych swjatyh dnjach a sobotu (pschěd cyłe lěto) we 8. — W Ždžerje 12 króć na njedźelach a kaž w Delnich Sulšecach, druhdy na džělawych dnjach boža mscha. W Lubiju su 12 króć za lěto njedźelste bože služby.

II. Božeslužby w němskej Łužicy.

Grunaw, Königsbaj, Nowy Leutersdorf, Reichenaw; Scherachow, Seitendorf, Wostrowc, Žitawa, Marijny Dól.

III. Bože služby w sakskich herb- skich krajach.

1) Stajne bože služby maja: Dreždžany (dwórsta cyrkej, w přyncowym hrodže, Nowe Dreždžany, Friedrichstadt, Jozefininy wustaw), 2 schulskej křapali, Annaberg, Cwitawa, Rhenwicy, Freiberg, Subertusburg, Lipsk, Mišyno, Pirna, Plawno, Wechselburg. 2) Misionste bože služby maja: Auerbach (2 króć), Bräunsdorf (8 kr.), Döbeln (3 kr.), Frankenberg (2 kr.), Grimma (8 kr.), Großenhajn (6 kr.), Hajnichen (2 kr.), Hoheneš (8 kr.), Hohnštajn (8 kr.), Koldic (2 kr.), Leisnig (2 kr.), Marienberg (12 kr.), Wittweida (2 kr.), Wilmicy (cyłe lěćo), Reichenbach (2 kr.), Riesa (2 kr.), Rochsburg (někotry króć), Roßwein (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg (4 kr.), Sonnenstein (6 kr.), Stollberg (2 kr.), Waldheim (12 kr.), Altenburg (12 kr.).

Zapis duchownych.

(Wot novembra 1876.)

A. 3 budyjskimskeje diocesy.

Joho milosć, najdosťojnišči Knjes Franciskus Bernert, biskop w Njotus, japoščotłski biskar w kralestwje sakskim, administrator ecclesiasticus w sakskej Hornej Łužicy, tachant kapitta św. Pětra w Budyšchinje ad., rodź. w Grafensteinje w Čechach 4. ha-pryla 1811; wuśwjeczeny 4. augusta 1834, wuzwolony za tachanta 28. julija 1875, za biskopa śwjeczony 19. měrca 1876.

1) W Budyšchinje: a) w kónjistoriu: f. Józef Hoffmann, can. cap. sen.; f. Jakub Kuczanek, can. cap. cant.; b) w serbskej cyrkwi: f. Michał Hórnik, farar; f. Jurij Łusczanski, kaplan; c) w tachantskej cyrkwi: f. Józef Dienst, dopoldn. předar; f. Józef Schönberner, katecheta (jebu za Lubij); d) na wučzeńskich wustawach: f. Pětr Šchołta, can. a direktar tachant. wučerņje; f. Hermann Blumentritt, direktar seminaru.

2) W Brunowje: f. Wylem Kramer, kaplan.

3) W Grunawje: f. Jan Heidrich, farar.

4) W Khróšćicach: f. Jakub Barth, can. a farar; f. Jan Nowak, kaplan; f. Jakub Šchołta, kaplan.

5) W Königsheimje: f. Pětr Richter, farar; f. Michał Róla, kaplan.

6) W Marijnej Hwězdze: f. Dr. Jan Chrysoštom Eijelt, probst; f. Aleksander Hitišfel, kaplan; f. Tabej Natuš, kaplan; f. Wjacław Łoišer, kaplan.

7) W Marijnym Dole: f. Niward Kóšler, probst; f. Othmar Fijšer, kaplan; f. Wikt. Jenatiške.

8) W Njebjelčicach: f. Mikławš Smoła, farar; f. August Kubajš, kaplan.

9) W Nowym Leutersdorfe: f. Ernst Kupky, farar.

10) W Radworju: f. Handrij Duczman, farar.

11) W Ralbicach: f. Jakub Benš, can. a farar; f. Jakub Skala, kaplan.

12) W Reichenawje: f. Pawoł Reime, farar.

13) W Róžeicze: f. Innoc. Zawork, administrator.

14) W Šchpitalu: f. Jakub Werner, administrator.

15) W Seitendorfe: f. Karl Junge, can. a farar; f. Józef Keil, kaplan.

16) W Ščerachowje: f. Jakub Žur, farar; f. Adolf Brendler, kaplan.

17) We Wostrowcu: f. Anton Müller, farar; f. Jan Hornig, kaplan; f. Augustin Wuttke, kaplan.

18) We Wotrowje: f. Jakub Herrmann, farar.

19) W Žitawje: f. Franc Kral, farar.

20) We Worflecach: f. W. Walter, hrodowiski kap.

Pschišp.: a) w Prahy w serbskim seminaru: f. Józef Pallmann, prašes; b) na wotpocžinku: f. Benno Kral.

B. 3 dreždžanskeje diocesy.

1) W Dreždžanach: a) kralowske dwórskie duchowništvo: f. Józef Štěpanek, dwórski kaplan; f. Engelbert Seul,

dwórski kaplan kral. Marije; f. Ludwik Wahl, dwórski předar; f. Ludger Potthoff, dwórski předar. b) W Starych Dreždžanach: f. Franc Stolle, can. a prašes; f. Anton Drešner, kaplan a direktar wučerņje pichi „Queckbrunnen“; f. Jakub Buz, farar a kónjistorialny radžicel; f. Józef Weis, kaplan a raišchi předar; f. Karl Maaz, kaplan a direktar; f. Anton Buz, kaplan a direktar hłowneje wučerņje; f. Józef Müller, kaplan a katecheta; f. Emil Hoffmann, kaplan; f. Hüsch, kaplan. c) W Nowych Dreždžanach: f. Eduard Machaczek, farar. d) W Friedrichstadu: f. Hubert Titlbach, farar. e) W Józefinijum wustawje: f. Kaspar Brieden, kralowski kaplan. f) Wola pryncy Jurija: Dr. Fritzen; g) privatnaj duchownaj: Fastrzebski a Miškiewicz.

2) W Annabergu: f. Józef Plewka, administrat.

3) W Cwitawje: Karl Pětr Will, farar.

4) W Rhenmicy: f. Jan Keipert, f.; f. H. Schwittenau, f.

5) W Freibergu: f. Heinrich Salm, farar.

6) W Hubertušburgu: f. Mikławš Wowczek (Schäfer), farar.

7) W Lipku: f. Vincenc Schlegel, farar; f. Józef Fuhr, kaplan; f. Richard Salm, kaplan; f. Strenski, pomocnik.

8) W Mišchnje: f. Józef Hillebrandt, administrator.

9) W Pirnje: f. Pětr Kreczmer, farar.

10) W Plawnje: f. Oskar Manfroni, kooperator.

11) We Wechselburku: f. W. Kuhlmann, hrodow. f.

12) W Rothschönbergu: f. A. Fuhrmans. Pschišp. Na wotpocžinku: f. Pětr Nowak, can.; f. August Arlt.

C. 3 wróćslawskieje diocesy.

W Kulowje: f. Franc Schneider, farar a duchowny radžicel; f. Jakub Wowczek, kaplan; f. Pětr Lipic, kaplan; f. Heinrich Ledžbor, direktar.

Zapis katholicich wučerņow.

1) W serbskej Łužicy: Budyščin (seminar, präparanda, tachantska šula), Kulow, Khróšćicy, Marijna Hwězda, Njebjelčicy, Pišany Dól (Schecthal), Radwor, Ralbicy, Róžant, Šchpital, Šchunow, Worflecy, Wotrow, Žđer.

2) W němskej Łužicy: Blumberg, Grunau, Königsheim, Marijny Dól, Nowy Leutersdorf, Reichenau, Rušdorf, Seitendorf, Ščerachow, Šhönsfeld, Wostrowe, Žitawa.

3) W herbskich krajač: Annaberg, Cwitawa, Rhenmic, Dreždžany (hłowna šula, Queckbrunnen, Friedrichstadt, Nowe Dreždžany, Józefinijum wustaw), Freiberg, Hubertušburg, Lipš, Mišchno, Pirna.

4) W pruniskej serbskej Łužicy: Kulow, Koczin, Němcy, Sulšhecy.

Wulki łós,

abo

Każ dobyte, tak wotbyste.

(Żiwjeński wobraz).

1.

Wilny kralc.

„Daj, hdyž zbožu njechašch ruku šćiczić — same czi tak lohcy nješćiczić!“ praji pjećadwacydzi lětny muž z wjesotym a z czerstwym wobliczom. Tele słowa płacząchu joho sušodej, kiž jo wjele staršchi a tradacy zdašče być; nuža a starošć běšćej jomu jafne pišmo bjez woćzi zawoštajiloj. Te słowa jo jomu njechachu prawje špodozac, pšćetož wón z hłowu wiješče a hladašče hišće z wołnom won, hać runjež běšče joho mlody sušod hižo wotešhof. Potom pať zbórbota něšćto, po mału šćiczić wzašćhi, a zaczi ni wołno swojeje njenahladneje kšćki, z kotrymž běšče jo w nastawacej czićicy rozryčowanjo stało.

„Ze poliwka hotowa, Šilža?“ praščešče jo po kšćej šćiczić pohladawšchi swojeje blědeje žony, kotraž runje z wulkim horncom z durjemi zastupi; za blidom pať hižo jedžešćtaj joho dwaj synčaj a hladašćtaj kručje jo kšćicow pšćimajcy ze swětkym woćzkom maczeri napšćećo.

„Daj Wošćijo“, wotmołwi Šilža, „možešć pšćec šćewacž.“

Nan zašćewa paczerje k jedži, teź małaj hólćkaj zas z ławki zležešćtaj a šćiczić rucy czašćaj, doniž šći staršchi zas kšći nješćiczić.

Jednora wjećeť wšćitkim zekšćođa, běšče dže derje zašćuzena, teź běšče hlód jara derje kucharik.

„Pohladaj wšćat“, praji po džałownym paczerju muž, „hać je w mojej lampje žane wjac swěćenjo.“

„Chćešć dha ty džens zas hišće pšći swěćy džěłacž?“ woprašča jo starošćizna žona.

„Daj, moja Šilža, myslu šći, zo za dvě hódziny tón kruč płatu dołaju, a ty možešć jón potom jutje z druhimaj hotownimaj w tworni (fabricy) wotezacž.“

„Ale, luby Wošćijo“, ty žno nětkle cyły čas za džen wjac hać šćiczić hodžinom džěłacž; to jo dyrbić cziće šćoncowacž.“

„Nětkle wšćat so runje praščeja za płatom, a džakuju jo Bohu, zo mam džěło; pšćiczić tať, prjedy hać hišće budže mi lubo, čas, zo džěła njezměju, a tať wješćaj potom budžemaj, hdyž změjemaj kšćit nalutowany.“

„A ty jo pšći tym dołoncuješć.“

„Njeje wšćat tať zle“, wotmołwi muž, „hdy by Boh tón kruč chćyť, zo dyrbić próžny jedžeć, by mi cyły měć pjenješ šćiczić; tať pať je cziłowjeť k džěłu šćiczić.“ Šćiczić słowami stany a syny jo zas k zwojim kšćicam. Bórzny zas kšćicze cziłowjeť šćiczić jo a tam.

Šilža pať jo tať kšćicze nješćiczić, dawno mjeješće něšćto na wutrobje.

„Ale Wošćijo“, znapšćeći wotkrywajo blido, — a z jeje słowom běšče kšćiczić, kať nješćiczić z tamnym wotmołwjenjom běšče — „ty džě njezměšć, hać tebi Boh tať měć pjenješ nješćiczić? Dołiž wšćat chćešć ty jenož pšći swojich kšćicam jedžeć, njebudže czi možno, zo by našče wotšćiczić po-šćiczić.“

„Ja drje wěm“, wotmołwi Wošćijo, „šćto czi w hłowje kšćiczić, ty by rady klamašćto wotewrika; ale k tomu hišće došć pjenješ nimamy; dyrbimy hišće něšćto lět lutowacž a hromadžić, potom trašć pódže.“

„Ně, to njezměju“, wotmołwi Šilža, „ale ty mołi teź jumu, kať našć sušod Šurij, swoje zbožo šćiczić.“

„Šćto? Ja dyrbić loteriju hracž? To nješć Šurij czi ni, tón ma swoje džěło sam, kotrež joho derje žiwi, a wot nišćo njezměju, tón wšćat na tych por šćiczić hladać njetreba; tola ja dyrbić šći swoje kšćiczić tať horecy zašćuzić, zo by mi jara šćiczić była, hdy bych žadny po darmo dyrbić z wołnom won czićiczić.“

„Šćto wě, by mołi teź dobyć, Wošćijo.“

„Do haće by njezměju byto! Na žane wšćiczić tola Šurij nješćiczić, zo by dobyť, pšćetož je to dobry sušod, a we taťkich pjenješach žane žohnowanjo njeje.“

„Ale kať dha možešć tola taťkele pšćiczić wě-ricić a ryćeć“, wotmołwi Šilža, „toleť je tola toleť.“

Wošćijo swětle na Šilžu pohladnyšći rćiczić: „Moja Šilža, to njeje wěro. Toleť, kotryž šćiczić šći pjenješ za pjenješkom dyrbić zašćuzić, je toleť, kotryž šći ja waju a kotryž nje wuczi džěło czićiczić.“

Toleť pať, kiž mi loterija do domu čzijnje, je toleť, kiž so runje tať lohcy zas wuda, kaž je so dobyť, a pšchi kotrymž sebi myslu, zo je wěšće lóže dobyć hacž džěfacž; potom pať mohło jo mi džěko woštn-džicž, a ze mnje mohł njeńcizomny slěpc nastacž, hdyž sym nětkle jeno křudy muž. A byrnje tež nětkle nicžo njeměł, dha dyrbi tola kóždy, haj křězor sam mje čžesčicž, hdyž taťle pšchi swojich krosnach sedžu a z tymajle rukomaj žonu a džěczi zežiwju.“

Talca bě so pšchi tychle słowach trochu rozhorit, a budžijšce drje hišćeže wjac ryczał, njebudžijšce-li joho kaschel napominal, zo je tťanjó džěko, pšchi kotrymž dyrbi sebi wosebje wutrobnyo jara na kědžbu bracž. Mjelcžesche toho dla, čžim wóťfischó pať rycžesche čžotnt, kiž hišćeže spěšchnišcho jow a tam lětasche, a krosna dumpacu a schčercžacu tať wóťije, kaž bychu pilnosčž tťalca džělicž chycťe.

Šilža rozhotowa Šawšchtyna a Žanka a domje-dže jeju do kóža; potom šyny so k lampje pšchi swojim mužju, zo by uěšćto roztorhaneje drašty zapłatała. Šaj na to džeržesche dobra žona, zo by w domje wšcho w rjedže było, a byrnje ze swojim mužom a z džěcžomaj rjana zhotowana njeľhodžila, njechašce tola ženje na so hařbu pšchiněč dacž, zo by šćto we domje hdy w mazanej abo roztorhanej drašće dyrbjat byčž. Běšće hižo hřuboko w dwanatej hodžinje, hdyž šćónčnje šwěca džělamoho tťalca hajny.

2.

„Žbožo wny“ tyscheť.

Tež pola šufoda Žurja běšće tať doľho, haj hišćeže dlěje šwěca; tu pať nješćesche sprócniwu tyscheť pšchi tružnicu, ale wjeselo a ģara tu křežesche.

W Šipřku běšće džěni přjedy so loterija čžahnyła a Žurij, kiž tež hižo dawno ģrajesche a „ħachtľ“ ģjerjesche, běšće pšchi wječžorku, porycžawšchi z Wošcijom, hišćeže ģodžinu daloko do měšća šćoľ, so prašćecž, hacž na joho lóš žane dobyčžo panyło njeje. Žón křócž pať so po darmo njeprašćesche. Ze swojim wošynum džělom běšće do wulkoho loša pšchischóľ a z tym něħdže džewjećž tysac toleť dobyť! To běšće wjeselo! ģady budžijšce hišćeže pjenježu zběhnył, tola k tomu běšće hižo jara pozdže; tať móžesche so jeno z wješolym powjěštwom wróćicž a dyrbjesche na zajtra zas pšćincž. Tola pjenježu běchu jomu wěšće, a duž bu nětko hižo do přědka na nje pite a

wužiwane. Šćtož běšće we domje, dyrbjesche na joho wjeselo džěľ bracž, a mjez tym zo pola tťalca krosna schwórcžacu, křincžacu pola šufoda schćericy a pšchi winje bu wuradžowane, šćto ma so z tajřim na dobo pšćhipadnyem boħatřtwom započecž. Běšće-tož w lěpšich wobšćejnjach drje Žurij běšće hacž Wošcij, tola pať pšćec w tajřich, zo móžesche sebi myslicž, zo je 9000 toleť kužoľ, kiž so ženje wucžetpacž njeľhodži.

Rožemi so, zo na zajtra, kaž džěni šćitacž pocža, tež powjescž wo tutym wulkim zbožu Žurja so po cykej wšy rozšćěri. Šufodžina Šilža běšće jena z přěnicu, kotřiz to zħonichu.

Wošćij bě zħoniwšchi zbožo swojoho šufoda jara měřny wošćal, nic pať Šilža. „Šładaj“, porokowašce swojomu mužej, tole zbožo byčmój mój tež měčž móħtoj, potom byčmój doľh zapłacžikoľ, křěžku wuporjedžakoľ a powjěšćikoľ, pěťne kłamarřtwó zaľožikoľ, a šćtož by wyšće wošćalo, na daň dacž móħtoj: ty so njeby trjebať dale tať drěcž, a by so nam tola lěpje wjedko.“

„Šaj, Šilža“, wotmókwí Wošćij z waha, „to byčmój wšcho čžinikoľ, doľež dobyťoj nješćimój. Wóħ sam wě, šćto byčmój čžinikoľ, hdy byčmój dobyťoj. Wěť jeno mi, w tych pjenjezach žane zbožo a žane zħonowanjo njetcži. Donješ jeno čžisčje z měřom te tťi křuchi pťatu do měšća a pšćinješ mi nowe pšćedženo, myslí sebi, zo je mi Wóħ rucy dať, zo byč pjenježu zasťužit, a zo je zly duch loteriju wunamaťkať. Z tymle njeľdobřym wunamaťanjom nječħam žane pjenježu zħubicž a wjele mjenje hišćeže dobyčž.“

Nětko zwjaza tťi křuchi pťatu ģromadu a pšćepoda je swojej žonje. Za so poda tež na pucž do měšća, ģdžež běšće pišćarnja twornje (fabřiki), do kotřejž jeje muž džěľasche. Duce do měšća pšćec a pšćec zas sama pšchi sebi myslěšce na 9000 toleť swojoho šufoda Žurja a něťotra ģórka šylža padže z jeje wóćčřow na palatu šćčezřtu, zo jeje twjerdy muž so tola na žane wašćnjo nječħasche dacž pšćepoľazacž. Žón pať šyny so doma zas k swojim krosnam a sprócniwje tťajesche dale, druħdy pohladujo na swojeju ģóľcřřow, kotřaž seľ wo iřćwje ģrajšćasťtaj.

Šilža bu w pišćarni pšćecžěľnje pšćiwzata. Wažacu sebi tam pilnoho a čžichoho džěľacžerja, kotřoħož džěko běšće kóždy ččas bjeze wšćoho porokoľ. W našćich ččasach, hdyž mašćina tťaje, staraļa so

mało wjac wo to; ale pšched tšicyczi lětami, hdyž ja wjetšede twornje hiščeje tak a tak wjele kalcow ze swojima rukomaj dželašche, wjedzešche wobsedžer twornje jara derje dobroho, swědomitoho dželačerja wot lohkomyslnoho rozeznać. Tak dha Hilža njetrebašche dołho čatadž, pšchetož pšat dołho njepšchehladowachu, wona dosta swoje pjenjezy a proščejsche ludži w pišarni, zo bychu ji tak dołho nowe pšchedženo pšchihotowali, dońž w měsće njepobudže, zo by wšchelašich mužnych wěcow sebi nakupila, a potom jebi po pšchedženo pšchindže. To pak por hodžinow traješche a džen bližešche so hižo jara k pođnju, hdyž z pođnym korbom nakupjenych wěcow a z čezžkim wacžochom pšchedžena so po mału na dwupuč poda.

Běšche lědma ištworkč hodžiny iškła, tu doščeže ju knjejski wóz a znaty hšos radoštnje na nju wolašche: „Hilža, njepoč so tola z tajšimle drēmjenjom, pój, syń so te mni do woza!“

Hilža postróžena so wohladny a wuhlada Zurja, kiž ji jara wjelele ruku napšcheczo tykašche; běšche w nowej drašče měsčezanšče módy, a joho woblicžo pyrješche, kaž lute wino, kotrež je do krewje počažo bicž. Kaž pšcheradnicy kufachu z wozowoho zaka něotre blesche. Hižo zhudašch, zo bě našch Zurij w měsće pobyl, tam pjenjezy zběhnył a nětko na swoje wašchnjo hižo poča tajke zbožo wužitwacž.

Hilža sebi njewěrješche do woza lězcž; Zurij pak běšche runje na to nakoženy, zo by swojej susodžinje tež pšchecžimo jeje woli k škužbje byl, a duž njeda prjedy mēra, dońž Hilža pšchi nim we wozu njeseđešche. Čezžki korb a pšchedženo běšche přědku pola pohoneča město namakało. Tak dha so ji lohcy domoj džěšche.

„Ma, susodžinka, njemējach prawje, zo ma so zbožu ruka škiečič?“

„Sa wšchaj to tež pšcheco swojomu mužej rycžu, tón pak nicžo wo tym iškšchecž njecha.“

„Sa to pak woitanje tež pšchecy khubny, hubjenty kalcč, dyrbi so z kšobom a z mužom wołoko pracž a njemóže sebi ani njedželu karancžk piwa kupicž. Ale nětk pak dyrbi so pola mje wjelele žiwjenjo zapučecž“, potracžowajšche Zurij sebi pšchijijo a tež Hilži porjedžo, „do města počahnu a zažoju tam wulke tycšestwo; to dyrbja mi wotročcy dželač a budu jeno tak w domjacej sukni wołoko kšodžicž a jich dohladowacž.

Wlam džě pjenjezy a to bych tola bšagn byl, hdy bych so dale chcył piši trunžnicy kšchiny a kšrony dželač.“

„Wch ja wšchaj njecham tak wysofo,“ mēnjěšche Hilža, „hdy bych jeno por stow tolet mēla, zo bych male kšamarštwo papočecž a potom swojomu mužej trochu k pomocy byčž mohła; wón dyrbi so tola pšchecž mēru jara drěčž a njepopšcheje sebi nicžo, jeno zo džěšči žanu mužu njeczertpitej.“ W woboha žona hladajšche zrudnje k zemi.

„Haj, haj“, rjekny Zurij, „por stow tolet“ — a potom poča sebi myšlicž. Bšchi tym njezabu zas a zas do winoweje kškleicy kufnyčž, zo by škóncžnje na dnje namakał, šchtož pytašche.

„Čezpl!“ na dobo ze jobu torhny, „njedyrbi so Zurjej wumjetowacž, zo je na svojich kšudnych pšchecželow a susodom zabył, hdyž je wobohatnył. Woščžij wšchaj je stary bórččak, to je wěro, ale hdyž móžešche mi hdy a hđže šchto k woli ščžinicž, to běšche wón kóždy čas doma, a byrnje tež na mnje so hóršchil, je tola derje ze mnu mēnil. Kuča ruku myje. Wěšch ty šchto, susodžina Hilža, pšchekladž sebi hiščeje junu tu wěc a jeli so čži lubi, woblicž, šchto móžešch trašch trjebacž; potom pšchindž k Zurjej a budžemy dale hladacž.

Žona swětle na Zurja hladajo rjekny: „Wo prawdže, by to chcył?“

„Wěžo chcu! Wój móžetaj mi nižku dań dawacž, a uwy hižo budžemy widžecž.“

Zurij dojedže najprjedy k swojomu susodej, zo by Hilži dele zlézcž dał, a Woščžij zasta kšwilku kšacž, zo by wohladał, šchto so tu wjeze.

„Wlacž! macž!“ poškocžičhtaj radoštnje hólčžecaj, bēžčestaj won k wozej a wlecžčestaj pšchedženo nuts, Hilža pak bjerješche korb z woza dele. Woščžij bě k wofnu stupil a moršchčžesche lohcy čžoło, hdyž swoju žonu z woza lězcž a Zurja w nowej drašče po najnowičej měsčezanškej módze widžješche.

„Stary bórččako“, zawoła tón na njoho, „tebi pak je zas wopati, zo sebi kusč derje dam byčž.“

„Zurjo,“ napominašche Woščžij, „to k žanomu kšmanomu kóncej njeběži. Sa syń a wostanu pšchi tym: Bšle je, šchtož w loteriji pšchehraje, ale wjele hórje hiščeje, šchtož dobudže.“

„Tu mašch, stare kóžto, wuczčer sebi tajke myšle z teje blesche, je dobra.“

Zola Woščžij wobarašche so z wobēmaj rukomaj.

„Njedham nicžo darjene mječ a k tajkim wěcam nimam žanuch pjenjež.“

„Ma Wosćizjo, bjez žorta! Ty móžešch sebi tež jumu ze swojej žonu dobrotu scžinicž, duž wupij tu bleschu na moju strowotu; ty mi za to žanoho džafa winojty njebudžešch, ale scžinišch mi z tym hiščeže wjeselo.“

Z tymi skowami stłócži bleschu staršchomu hólcej do rutow a wotjědže k swojej kšězcy.

3.

Małe klamarstwo.

Ma zajtra rano zmuži so Hilža, zo swojomu mužej swój wotmysł wo załoženju klamow a wo požcženju pjenjež wotkry. Dołho Wosćizj tež wo tym nicžo wjedžecž njechafše. Za tym hačž běšche Žurij telko pjenješ dobył, chcyšche so joho Wosćizj czifcže zminycž a wjac krócž praji k swojej žonje: „W tych pjenjezach žane žohnowanjo njeje.“

Stónčnjne pať so Hilži tola radži, zo joho zapjeranjo pschewiny. Wona jomu pschedstaji, zo te pjenjezy na žane wašchnjo zhubjene njejsu, hdyž chce tola za nje tworow nakupowacž, a zo budže tele tola na kóždy pad dróžichy pschedawacž móc, hačž je je kupowaka; zo džě po tajkim na to wašchnjo runje tať sprawnje pjenjezy zaškuži, kať wón pschi krosnach.

Tajkomu rozkladženju wschaf Wosćizj nicžo zna-pschecžiwicž njemóžesche a duž zwoli do toho, zo joho žona mały pospyť k klamarstwom scžini. W dwojim nastupanju pať njeda so pschewinycž; prjedy wschoho dyrbjesche pjenjež, kotryž so požcži, tať mały hačž móžno bycž, potom pať dyrbjesche so wucžinicž, zo hdyž chcyšche Žurij pjenjezy zaso płacženy mječ, dyrbjesche jim to schěcž mėsacow prjedy wozjemicž, „pschetož,“ praji Wosćizj, „Žurij sebi po pjenjezy pschińdže runje, hdyž nam njebudže móžno zapłacžicž.“

Potom woblicžischtaj tu wěc hromadže a mēnjeschtaj skónčnjne, zo drje z dwēmaj stowaj toleť so hodži započatť czinicž, hdyž wschaf so žane wulke lodny zarjadowacž njetrjebaja. Někajke blido skužesche haťo pschedaništa kawka, a z něfotnych deštow móžesche Wosćizj sam nekajke polcy hromadu sprafkacž, zo bychu so tworcy na nje kladle.

Hdyž bēschtaj tať Wosćizj a Hilža pschěz jene pschischtaj, džěšche Hilža k Žurjej; z tym pať bu wjele prjedy hotowa hačž ze swojim mužom. Starošcži-

wosćizj susoda tajkich por toleť dla so jomu tola jara směšchna zdafše bycž a chcyšche so pufnycž ze smjecžom.

„Twój muž je stary blazn, Hilža“, praji k swojej susodžincy, „hdyž mi tej dwě scžě toleť zapłacžicž njemóže, dha džě móžu je jomu dacž. Wschaf mam pjenjezy k tomu.“ Zo pať by tola Wosćizjej wolu scžiniť, zwoli Žurij do wschoho a da Hilži dwě scžě; wopisfmo ji žane njeda, ale praji, to wschaf móže so pozdžischo pisacž.

Nětko so Hilža da do swojoho džěta, a bēšche, kať by z pjenjezami czifcže nowy duch do domu zastupit. Pjenjezy wschaf pschinjesechu dobru nadžiju, kotraž Hilži a wschēm druhim tať rjec nowe mocy da k radoštnomu džětu a prócowanju. Sebje sameje dla wschaf to njecžinju“, prajesche wboha žona, „ale jenož swojoho muža a swojeju džěšcžow dlať, zo cži njebychu nuzu czerpjeli a k tomu Wóh tež wěicže swoje žohnowanjo swožcži, byrnjež pjenjezy z loterije pschischtě.“

Žurij bēšche, kať so samo rozemi, swoje tyšcherštwow w małej wjescy dale wjescž pschestať. Kať by nětko tež dale chcyť stare blida a stłócžki płatacž, wofna, durje a schpundowanja porjedžecž, hdyž bē tať zbožowny byť! Ně, nětko chcyšche so do mētia pschecžahnyčž a tam wulku twaršku a móblowu tyšcheršnju založicž. Dońž pať móžesche tutón wumysł wurwjescž, tola khwilu trajesche a njemējesche unjez tym nicžo czinicž, tať zo jomu čas dołhi počza bycž. Džěšche toho dla ze zažehlenej trubku — a to njebēšche wjac žana „po kroschku“ — k swojomu susodej a pschihladowafše z wofnom nuts, kať so tón prócowafše, zo by nekajke polcy wudžetať. Tu mējesche Žurij husto pschiležnosčž swojomu susodej ze swojej tyšcherškej wēdommoščju k pomocy bycž. Tola Wosćizj bēšche drje dobry kalc, ale njebēšche žadyn tyšcher; byrnje so bóle prócowať a počžit, tola nicžo cyto njechafše bycž. Skónčnjne bēšche so tola Žurjej taťke pschihladowacž wostudžiko, duž bēžesche dom a wrócži so bórzy zas ze wschelatej tyšcherškej pschiprawu. Nětko džělaschtaj hromadže a duchy buchju polcy došonjane; Žurij pať džělasche nětko darmo tež z tajkej horlitwosčžu kať prjedy za pjenjezy ženje džetať njebēšche.

Hilža bēšche mjez tym do mētia sčyfa, zo by tam tworow nakupiła. Wulke nahromady wschaf sebi hiščeže njemóžesche pschecž, tola pať nakupi wote wschoho něšchto maťo, sčchtož je na wsach trēbne. Hdyž mējesche nětko wscho hromadu, bēšche to pschec

nahladna hromada, a Hilža dyrbjesche so wo wóz staracz. Radzi so ji tež, zo lóhki wóz dofta, a duž pschijédže wjeczor dom, hdžez hižo cyte klamy z polcami pschihotowane stejachu a Hilži, tak schpatne a jednore hacž bčchu, jara wulke wjeselo czinjachu.

Hischče wjeczor buchu tworj po polcacy a po cytych klamacz rozkladžene, wscho zjadowane, a na druhi džen hižo zapocža so pschedawanjo. Tola Surij so hischče junu wopokaza hačo dobry susob. Za něšto dnjow zwjeseli Bosčžija z wulkej taflu, na kotruž bčsche napisal: „Pschedań materialnych tworow Bosčžija Wjerby“, serbski a němski. Tale tafla bu wysche duri pschibita, a nětko džěsche Surij so trochu na zdała stupicz, zo by widžal, kajki napohlad ma. Běsche czisčje spokojenje, pschetož mu praji swoje pschewědčjenje, zo móže druhi klamač wo wsy, — stary a bohaty wudowc, nětko swoje klamy boženje zanknyč.

Wo někotrych dnjach bu Surjowa kžžka w Byricach pschenajata, wón sam pač zacžahny do města, zo by tam wjetšche tyschěrstwo zapocžal.

Hilžine klamačstwo wopokaza so hačo prawje wužitne. Z pocžatka wschal wěc pomalu džěsche, a tež dobytł tak wulki njeběsche — wosebje dyrbjesche so džěczom kusł wjetšchi pschidawł dawacz, zo bychu prawje rady ł nowomu klamarzej khodžite —, po něczim pač nabuchu pschec wjac a wjac pscheczelow. Dokelž pač Bosčžij tež dale tkajesche a sebi pjenjezy zasluži, móžachu so z mjenšchim dobytłom spokojicz, hacž hdyž bychu dyrbjeli wot klamarčstwa samoho živi byčž. Tež bčsche Hilža jara sprawnu w měrje a wazy, a njeběsche toho dla džiw, zo pschec wjac a wjac ludži swoje potreby pola nich bjerjedchu. Na druhej stronje pač nawukny Hilža tworj lepje rozeznacz, kotra bčsche dobra a kotra schpatnišča, a dokelž w měščje za wscho zaplaczi, sčtož bč brata, móžesche kžždu khwilu ł druhomu pschekupcej hicž, hdyž z jenyum spokojom njeběsche. Tak so jeje klamy zbčhachu a storo móžesche prajicz, zo ji wjac njesu hacž trosna jeje mužej. Tole pschemějenje jich wobstewnosčjom pocža tež bórzy z wonka so pokazowacz.

Na měščje njenahladnych polcow stejesche hižo za lěto rjana klamačsta naprawa. Spody tčchi busčtej dwě lěhanškej komorcy natwarjenej a defeka, hdžez hewal lěhachu, bu Bosčžijowa tkalcžernja. Kžžka bu z nowa wobčlena a dofta z tam prawje

pschəcəlny napohlad, kotruž bu hischčeje powyhčeny, hdyž winowe pjenki, wot Bosčžija na połodniškej stronje kžžki najadžane, pocžachu rosčž a po kžžcy so rozpschescžeracz.

Nětko bčsche swójba w dobrym postajenju; dyrbjeschtaj pač wobaj, Bosčžij a Hilža wot ranja sahe hacž pozdže do nocy bjez pschestacža džělacž a pschi tym we wschitkich swojich žadanjach měru džeržecz. To tež czinjeschtaj a mějeschtaj Boha psched woczomaj; hólczkaj pač, kotražž czikaj a strowaj rosčžeschtaj, czinjeschtaj jinaj džei wote dnja wjac a wjac wjesela. W teje swójbje móžesche so nětko wo prawdže widžecz wobraz njenučzenoho swójbnoho zboža. Wo maču móžachu tež na to myslíč pocžecz, zo dyrbja sebi za čas nuzy kroschil na bok položicz, kotruž we swojim pschekupstwowje runje njetrjebachu. Tajke wuzbytkowane pjenjezy potom pač Hilža pač Bosčžij sobu do města bjerjeschtaj a njenoscheschtaj je ł kollekturej, ale do nalutowačnje.

4.

Wulke tyschěrstwo.

Pschischedjichi do města najšcej pilnaj człowjekaj tež ženje njezakomdžičkaj swojoho něhdušchoho susoda Surja wopytacz. Tón bčsche sebi nětko na jenej hlownej drozy wulku tyschěrny wotnajak a mějesche 5 abo 6 wotrocžkow. Hižo wulkotne, pschecz cyte twarjenje dosahace napismo kžždoho kęžbnosčž na so scžahny. Z wulkimi pišnikami stejesche tu: „Twariče a mišblowe tyschěrstwo Surja Khmjela;“ tež serbski bčsche to dał napisacz, sčtož so wosebje joho Byricžanskim znatym jara spodobasche. Jedyn kšhód wysoko mějesche krasne a bohacze zarjadowane wobhydlenjo. Surij bčsche nětko czisčje tak živy, kaž bčsche sebi prjedy wotmysłil; wón da swojim wotrocžkam džělacž, sam pač pschihladowasche w doškej różiczkatěj sukni abo pschehladawšchi jich džěka khodžesche po swojich zawjeselenjach a lóschtach. Rozymy so, zo so tajke knjejske živjenje Surjej jara spodobasche. Běsche pschec w swojich myslach živy, zo wschal ma pjenjez doščž, a duž wjele wjetšche wudawki czinjesche, hacž jomu joho tyschěrstwo njesesche; ł tomu pač, zo by wudawki a dokhody pschirunal a po tym tež swoje hospodarčstwo a živjenje zarjadowal, ł tomu bčsche mačo pscheklepny a, móže so prajicz, pschemačo rožomny. Myslo, zo je tajki pjenjez kužol, kiž so wu-

čžerpacž njehodži, běšče stajnje bjez starošče wjesele žiwu, njezapowje sebi žane pschecž, žane wjeselo a nještarašče so kufka wo pschichodnosčž. Čžim dróžiče něšyto běšče, šytož chychšče widžecž abo męcž, čžim lubiščo jomu bě, mějeseče džě pjenjež doščž.

Šilža zamwidžese pschi wšchěm samotnym zbožu skoro jomu joho dobre dnj, Bosčžij pak wjesče hušto z hłowu a prajeseče wjac křócž, zo dyrbjate po joho zdacžu te džewjecž tyjac tolet skoro wšchě byčž, zo je prawje šykoda toho Šurja, kiž je pschec taf dobry susob był a tež jim telko dobrotow wopokazał. „Tola, njewě šo,“ pschistaji po tajkich rozpomina- njach Bosčžij, „šyto joho węc nješe.“

Taf so miny něšyto lět. Bosčžij bě posledni džěl dołha, kiž na joho křěžcy hiščeže běšče, zapka- čžil. Šoho hólcaj běšchtaj hižo pětunje wotrostkoj, taf zo móžeseče wjetišči, Šawšchtyn, jomu pschi křojnach a tež w kłamach pomhacž. Duž móžeseče Bosčžij nětko tež na to mysliečł, zo mohł sebi něšyto pola wotnaječž, dokelž mějeseče tajkoho pomocnika; běšče wšchaf tež dawno hižo špóznał, kaf jara droše ju wšchě potreby za žiwjenje, a chychšče něšyto žita a nepli ze samowobdžělanoho pola dobyčž. Wkřóbdžiči Šanf křodžeseče hiščeže do škole, dyrbjeseče pak za lětó k přenjomu šwjatomu wopravjenju hicž; tón drje njemóžeseče hiščeže telko pomhacž, dokelž dyrbjeseče tež doma za šchulu pilnje džělacž a wosebje katechis- mus wufnyčž, na čžož macž jara džeržeseče. Šdžěčž pak jeno móžeseče, běšče macžeri we wjele węcach k rucy. Taf dha běšče šwójba po něčžim do čžijčeže dobrych wobštejenjow pschidčła, a njetrjebaseče šo runje žaneje wulkeje nuzy bojecž.

Dołho nětko wjac njetraješče, a žhoni šo tež, šyto Šurjowe džěło nješe.

Žunu pschidžže Šilža zas do mějta a nakupiw- šchi sebi, šytož běšče wufščo abo hewat trěbne, chychšče po šwjim wašchnju Šurja wopytacž. Šoho wobydlenjo pak běšče zamknjene a zapječžatowane.

„Ze dha Šurij wumrjel?“ prafeseče šo čyla naštróžana muža, kotrohož w dworje wuhlada.

„Wumrjel?“ wotmołwi muž na to, „šytož ma šo powěšnyčž, to njewumrje we křžu. Štaženy je tón slěpc čžiječe a nětk je čžetnył, hdyž je wšchěm ludžom pjenježy winojty wostaf; nětk móža hladacž, kaf swoje pjenježy zas doštanu.“

Šilža rozdajiwšchi hubu štejesče a njemóžeseče skowa prajicž. Njemóžeseče wopschimnyčž, kaf je tajke něšyto móžno, a tón muž běšče ju dawno hižo samu woštajil, zo by za šwjim džěkom šchoł, a hiščeže tam wona štejesče, kaf by ju štróženjo woproštnjemu k zemi pschibiko.

Doma powjedajše spodžiwnu nowinku Bosčžijej; tón pak šo jara njedžiwaseče, ale rjetny, zo je tajke něšyto wote wšchoho žapocžatka wocžakował, a hdyž je Šurij psched dwěmaj lětomaj šwoju křěžku w Šy- ricach pschedaf, je šo wón křždy dženi tejele nowinki bojal.

5.

„Šytož sebi nadrjebišč, to dyrbišč žiěščž.“

Zas minychu šo někotre lěta, a Bosčžij běšče šo pomaku pschec dale a wyšče wudžětał. Wobdžěto- waseče ze šwjimaj šynomaj polo, kotrež běšče z po- čžatka jenož najate měl, kotrohož pak běšče nětko šchwarny křuch hižo hako šwoje kupil. Nětko ze šwo- jimaj šynomaj jeno w žynije křajeseče, hdyž šo na polach njedžětašče. Ze samostejače křěžki běšče nětk nastaf rjany dwórcžł, pschetož Bosčžij bě hródž a bróžnicžku dał pschitwariečž. W hródži pak štejeschtej dvě rjanej křumiečcy, kotrež wosebje Šilži wulke wjeselo čžinjesechtej; pschi tym traješče jich pschekupstwo dale, a dokelž Šilža na to myslieseče, zo by węcny na pschedaň pschec rozumnožita, njewotebjerachu dekhodu, ale pschibjerachu lětó wot lěta. Wóh žohnowaseče widžomnje jich přčowanjo.

Wo Šurju pak za čyly čžas ničžo štyšecž nje- běšče; běšče šo žhubil, a ničto njewjedžeseče, hdyž je šchoł.

Taf běšče šo zas po maku nazymjo pschibli- žito; žymny njelubozny wětr dujesče a drějesče po- sledni kufk liščža ze šchtomow, kotrež běšče hacž dotaf šo zahuby wobarało. Wšchitko dopominašče na bližtu žymu, a njenadžicy zahe wšchitke jeje pšitny jedyn za druhim pschithadžachu. Wosebje džensnišchi wjecžor běšče žymny, a Bosčžij wjeseleseče šo ze šwojej žonu a ze šynomaj, zo móža w čžopłej štwě byčž, špominachu drje tež, kaf wjele ludži pak šo nje- budže móc wohrěčž a nježmėja ničžo čžopłó do žokłfa. Pschetož pschi wšchěm derjebicžu njeběchu Wjetbec

jenje na khydnych zabyli, ale wjac męjachu a wjac dawachu.

Tu jo woczimichu durje do klawow, a zwóneczť z jasnym hłosom napominasche, zo chce něchtó poskużene męcz. Hlilža stanywoschi džěšche won. Lědina bě do klawow stupila, wustyšcha Wosćzij ju zawo-
lacz: „Nó Surjo, sy ty to wo prawdže? Ale Wožo pomhaj, kajfi tola sy!“

Wosćzij to wustyšchawoschi zlecza z ławki a bě-
žesche do klawow. Haj wo prawdže, Surij tu stejesche, ale nic wjac tamón strowy, wjeseky Surij, kajkohož běšche joho prjedy znať, móžesche so prajicz, zo je jenož kaž joho sežen. Pšchetož zdasche so pokřtaletny muž bycz a tola njemóžesche Surij wjac hacž 35 lět męcz. Běšche suchi a blědy, wlosy jo počzachu bě-
licž, cyła joho postawa běšche sežičchczana a pokři-
lena, a roztorhana drašta klumpotasche so jomu wo-
kolo stawow. Wjšche toho běšche jomu wěšče prawje zyma, pšchetož zuby jomu klepotachu a zymica z nim tchafesche.

Spłóschiwje hladajo powita Wosćzij swojoho něh-
duschoho susoda, a běšche widžecz, kať joho Surjowy zrudny napohlad hnujesche.

„Ty drje sy tola khory, Surjo?“ zhraba so skónčunje Hlilža ze swojoho džiwanja.

„Daječe jeno mi kusť palenca“, wotmołwi Surij, „potom hlžo budže mi zas lěpje; nješym za wjele njedžel nicžo czopkoho jědť a sym pod schtowami špať; nocu pať ju hlžo jara zymne počzale bycz.“

„Ně, Surjo, palenca czi žanoho njedam,“ rjetny Wosćzij, „ale pój do jstwy, czopku poliwku dyrbišč dostacz a za khachlemi jedžo so wuhřecz, to budže lěpje hacž palenc picž.“

Z tymi słowami nucžesche Surja do jstwy, za-
woła na swojeju synow: „Džitaj prjecž wot khachli a cžesczujtaj muža, kiž je nasche zbožo založil.“

„A swoje zanjerodžit!“ Surij hórcey pšchistaji.

„To ja njebych prajit, Surjo, tebi wschaf so njeje radžitó z twojimi pjenjezami; to sebi njeměšč tať hluboko myslicz a nětko dyrbišč so tróšchtowacz, hdyž hinať njeje.“

„Khowaj sebi, Wosćzij, tajfi tróšcht! Njewozm mi jeniczťku wuczbu, kotruzž sym ze swojoho hubjensťwa dobyť. Ty wschaf sy prawje měť: tajte pjenjezy k zbožu njeńdu. Hdy bęch njedobyl, dha bych hiščesče džęnta w njeboh nanowej křęzcy męcnje sedzał, bych

džęľak kaž ty, a by so mi tež trášch derje sčho, kaž tebi.“

„To dyrbišč nětko wzacž haťo něšchtó, sčtož je Wóh dopuščezit, a dyrbišč tež kaž muž znječ, sčtož je cze potrjehilo. Ale praj jeno mi, cžoho dla dha dawno hlžo zas k mam nješy pšchischoť? Twoje pjenjezy tu leža pšchihotowane, a hdy by ty tjšchęstwo wjac započezč njechať, wschaf bych czi ja mohť džęľo dacž, a spuščez so na to, zo bych posledni kusť khlěba z tobu džęľit!“

„Hlaj Wosćzij,“ wotmołwi Surij, „to wschaf je wscho derje a rjenje, ale ty njewěrišč, kať lohcy so na knješke žiwjenje nawuczíšch a kať cžęžo so zas k džęľu wróczíšch. Nic zo bych so džęľa bojať, pšche-
tož wěť mi, zbožownišchi ženje njebęch, hacž hdyž cyky džęň pšchi tružnicy stejo řezach, truhach a hęblo-
wach, hacž tšchęfi a truženki lętachu, — haj tehdom bęch wjele zbožownišchi, hacž hdyž pozdžičho w męšče swojim wotrocžkam pšchihladujo nicžo nječžinjach a džęľu wotwuknych, — ale hańbowať so sym džęľa, a duž sym pšchec dale so zapadowať hacž do tonidła slępcowstoho njekničzomnoho žiwjenja. A ty tola tež pšchisťowo znajęch: „Hdyž so pohouczej tschudžič-
czo a proščerjej kř w rucey zhręje, dha žadyn lohcy njepuščezitaj.““ Hdy budžichu mje tehdy, hdyž počzach wokolo czahacz, hnydom dosahnyli, do džęľa-
cžęrnje tykli a z křjom do džęľa honili, budžische za mnje derje byťo; ale męjach zbožo we swojim nje-
duschnym slępcowanju.“

Wosćzij hiščesče junu so woprašcha: „Ale cžoho dla dha nješy hnydom k nam pšchischoť?“

„Sym wotjal sčhoť pokny hordosče a samocz-
cza a nětko dyrbjach so wróczicz haťo proščet? Wosćzij, Wosćzij! ty wschaf njewěšč a njewěrišč, kať złě to cžini. Wróczicz móžach so haťle, hdyž bęch tať daloko pšchischoť, zo so ani wjac njehańbo-
wach; k tomu dyrbjach hiščesče tať prawje dosčž hlóđ cžęćpjecž a zymu uręcž, potom haťle cžęřesche mje napwjetšcha muža po cžunje do wojeje wótcneje wjeski k tebi, hacž swojoho staroho susoda hiščesče znajęsch. A sčtož pjenjezy nastupa — wěšč, zo žane wopisťmo wo nich nimam.“

„Sčto?!“ zawoła Wosćzij a dyri z pjasčju na blido, „za koho dha mje mašč, Surjo?“

„Sym czi tehdom te pjenjezy počezčit, dokeľž je na žane waschnjo darjene męcz njechasche, ja pať czi

je dač, zo byč je tebi darik, pšchetož myslach sebi, zo sym tač bohaty, zo je to za mnje jara mača mólicžtošč, a nět hladaj, tač dalofo hižo sym pšchichoč, zo wo darje ryczu, hačož by počžerika byla!"

„Za sym pienjezy pšhec za počžerene měč,“ wotmošwi Woščizij trochu změrowany, „nětko hižo dawno w nalutowačni za tebje pšchihotowane leža a su so na pěčnu summu nadanič; jeli chceš, móžeš kóždu khwilu zas swoje džěto započžecž, a trjebaš-li hiščacže wjac pienjež, Woščizij ma.“

„Haj to hiščacže by pobrachowačo, zo či tvoje selene krosčki z rukow wudrěju.“

„Wo to nic rycž. Hdy by sto tysac toleč mohł w loteriji dobyčž z jonym pienježkom, ja byč či tón pienjež žapowječ; chceš pač so k džěku wróćicž, potou mi trjebaš jeno rjec, šcho či pobrachuje. Pšchetož widžiš, Šurjo: Kaž dobyte, tač wotbyte. Pobložž wšchoho domjacocho zboža a žohnowanja je zjadnošč a džělawošč, a wěč mi, hdyž sebi k rjadej bjerješ, šchož sy sebi ze swojey prócu zaslužič, sy kóždy čas zbožownišči a tež bohatschi, hacž hdyž maš tysacy, bjeze wšcheje prócy zaslužene, kotrymž je jeno čaja trěbne, zo bychu so wšče zminyč, kaž kur.“

Wjež tym Šilža z poliwku nuts pšchindže, a Šurij zas po wjele njeđželach swojomu žokbkej dobrotu sežini.

6.

Wostań doma a žiw so sprawnje.

Kozumi so, zo Šurij pola Woščizija pšchez nóc wosta; ale tež nazajtra njechache Woščizij wo žanym Wožemje nicžo wjedžecž, hdyž Šurij ze swojich rycži spóznacž da, zo by najradšcho zas dale čahnył. „Wóh či tajku bliztu pšchiležnošč zas njepoščizij,“ rjekny k njomu, „zo mohł so k swojomu džěku wróćicž. Wost ań pola mje, wščač ničto wjedžecž nje trjeba, tač a w kajlich wobštejenjach sy ke uni pšchichoč. Wobstaram či pšchistoinu draštu, dale trjebaš jstwu a džělarnju, za kotruz so tež postaram, a prjedy hacž so poč lěta minje, njebudže ničto wjac na to spominacž, kač je so či žesčlo.“

„To drje byč chcyč“ — kacješče so Šurij.

„Tow, dha nječ je tač!“ zawoča Woščizij swojomu staroniu sušodej ruku šćicžo, „hórze so či tola hičž njemóže, hacž nětkle runje, ale wjele, wjele lěpje.“

Něščto sebi tola zaslužič, a njecha-li so čiščže nicžo radžicž, wostanje pšhec měšta došč za tebje pšchi mojim blidže a za khachlemi.“

Šurij zwoliwšchi do wšchoho běšče kaž wujwobdženy z hroznocho wotročitwa; běšče jomu, kaž by kamjeń z joho wutrobhy wžaty był.

Prjedy hacž bě so tydžeń minył, šteješče tamón wosebny měščežan Šurij zas pšchi swojey tružnicy, hačož by ženje zbožowny wobšedžer džewjecž tyjac toleč njeponył. Wo přědka drje so ludžo jara džiwachu a sebi z čičha do wšchow šchepčachu; za poč lěta pač běchu wšchitcy wo wšy tyscherja Šurja zas tač iwědomi, zo sebi ničto na nicžo wjac njeumyšlesče. Šurij sam běšče rozoma a kutoseže nabył a njehněwasče so wjac na Woščizija, „staroho bórcžaka“, hdyž nicžo wo loteriji a tajlich wěcach wjedžecž njechache. Nawopak, sam běšče so nětko wo tym pšchepokazač, zo je najlěpšcha loterija za njoho tružnica, kotraž drje tač wulle dobytki njedawa; kaž tamna, tola pač wěščizije; a tajke dobytki maja wjac wužitka.

Al z tymile zasadami je z Šurja zas wužitny sobustaw čžowješčoho towaštwa nastal. Tež so jomu radži, zo móžešče za něščto lět zas swoj wóteny dom sej kupicž; z tym pač bě so joho najhorcysche pšhecžo dopjelniko.

Woščizij a Šilža pač běšchtaj dale zbožownje žiwaj; cyte wobštejenja polěpšchachu so pšhec bóle, tač zo sebi wjac njepšchješchtaj. Swojimaj synomaj pač zasadžišchtaj hšuboko do wutrobhy a zawostajišchtaj hačo najlěpšchi namřewč žotu wucžbu:

„Spěwaj a džěłaj!“

Kač je jendželški lord Spencer k spóznacžu katholickeje wěry pšchichoč?

Prjedawšchi anglikanski předač, nětko katholicki měšćnik a japoščtoč swojoho kraja, Spencer, powjeda sam swoje wróćenjo do katholickeje cyrkwie.

Hako mlody předač bu wot wšchelakich dwělowanijow na wěrnocžzi swojeje (jendželsteje) wěry pšchěščehany. Džěšče toho dla k jenomu anglikanštomu biskopej a prajesče jomu: „Wje wobčežujuja čžwilowpacc dwělowanija a zda so mi, zo započžatł jendželsteje statneje cyrkwie starý njeje a myslu sebi, zo su so do naščeje wěry wšchelake pšcheměnenja

naměšchate. Zo bych so změrował, sym zwólny, wótcow přenich lěštotyřkow a stare piřma cyrkwinřkich řpiřowarjow přenich čřasow cyrkwi je čřitacř.

„To wam njeradřu,“ znapiřhecřiwu angliřanski biřkop, „wěm, zo wřchitcy, řiř z tym zapocřřachy, piřchěřachy z tym, zo do kathyliřke cyrkwi je zařtu-
pichu.“ —

„Tele wuznacřo,“ piřhiřtaji Spencer, „je za unje řwěřka pruřa byřka, a dyrřu řpřehedwidřow-
nořčř bořu řhwalicř, kotrař je z toho pohnuwacu piřchicřinu mojiř řtudiow a zapocřřatř ř mojomu wo-
brocřenju řeřřinika.“ P. T.

Řak ma řo howjazh řřót z picu wob- řtaracř?*)

Řola řycřenja řřotu dyrři řo na dwoje řhladarč: dyrři řo cyroba řřicřicř, zo prawje rořeče w twaru řořečow a zo řo teř w mjařu wudopřotnja. Wořebje w přenich joho lěřach dyrři řo řřocřečřu řajřka pica (Futter) dawacř, kotrař kořtny twar prawje řpě-
chuje. Řořečowu twar pař wobřteji z wjetřřha z řořř-
řořřke řiřaliny (Řřořřphořřure) a z řalka.

Řeho dla dyrři řřocřo w přenich lěřach wořobnje řajřku picu dořřacř, kotrař ma teřle dwě druřřinje w nadobnej měřje we řebi; ř řajřkej picy řřuřřha mjěz druřřim dobre řřyno, potom teř řřoma, řpřehěčřna, řřitna, jecřna a wowřna, bunaca, řřochowa a wokowa. Wřjele řořřořřke řiřaliny maja wřřelate zorna, teř rapřowe řřřancy a řřodřřiny.

Ř rořečřenju w mjařu a pola řřuwow ř do-
bromu dojenju dyrři řo pica dawacř, kotrař wřjele duřřřka (Sticřřořř) we řebi wopřřimnje. Řajřřeřře ř tomu je zař dobre řřyno. Čřelatam abo druřřomu mřodomu řřotej dyrři řo teř wřjele mřofa dawacř.

Řajřku cyrobu mřode řřocřo hacř ř řwojomu do-
rořečřenju řřeba, to mřže řeřřehowaca tabella wuřřitnje pořakacř, kotrař je wot muřa, w řolniřtwje jara wu-
cřenoho řdřřřana.

Řa řřuwa čřelo, dha řřuřřha přenje mřofa čře-
lecřu. Řeno teřdy mřže řo něřřto wotdejicř, řdyř je wumjjo piřčez měřu pořne. Řajřřeřře je, řdyř čřelo nředaloko řřuwy piřchěbřwa, tola nic čřřicře piřři

řřuwy, zo řo nřeby wobřřřodřřko. Ře-ři čřelo piřchecy pola řřuwy, dha řo čřeřcy wotwucři. Čřelo ma pola řřuwy 4 hacř do 6 nředřřeli wotřacř. Řeno tař wřjele řně řo wotdejicř, řchtoř čřelo nřetřřeba. Řřeha řo řřuwa dacř dejicř, řdyř ma čřelo, řo najřřeřře ř tomu zwučři, zo řo na jenej řřonje deji, na druřej pař čřelo cyca. Řěřotre řřwřelčřřto dobrořo řřna mřže řo piřři tym čřelecřu dacř.

Ře čřelo 4—6 nředřřeli stare, dořřanje wudejene, ale řřicře čřopře mřofa, řař wřjele hacř picř zehce. Řotom řo poř řřany wudejenoho mřofa wřřhědnje woznje, řo wumari a z runje wudejenym mřofom piřchěměřřha řař teř za 4 lutami wumarijenoho lanoho řřymjenja. Řař dyrři řo pomaku wřřitře wudejene mřofa z řajřim piřchěměnicř, wot kotrořoř je řřřjetana wřřata. Řař dořřanje 9—10 nředřřeli stare čřelo jeno wuzběřane mřofa piřchěměřřane z 1—1¹/₄ puntom rořřořčřenoho a wumarijenoho lanoho řřymjenja. Řeř mřže řo pōdla něřřto dobrořo řřna dacř. Wořebje teř dyrři řo řajře čřelo druřřdy wou na čřeřřtwy po-
wěř puřřečřečř.

Řot něřřa pař dořřanje čřelo, řdyř je něřřto řřarřře, řōđdej 2 abo 3 dnř poř řřany mřofa, 1¹/₂ punta lanoho řřymjenja a 1¹/₂ punta wowřňoho řřrotu; teř dobre, wořebje dřečřelowe řřno, tola jeno tař wřjele, řař čřelo na junnřōčř řřeba.

Ře čřelo poř lěřa stare a wāři wofōř 250 pun-
tow, dořřanje wřřhědnje: 5 puntow řřna, 1 p. laneje muři, 1 p. wowřňoho řřrotu, 1/2 p. lanoho řř-
mjenja, 4 pp. runřřicř abo řěpy.

3/4 lěřa řřarej jaořečřcy dyrři řo wřřhědnje da-
wacř 8 puntow řřna, 10 pp. runřřicř, 3 pp. wow-
řňych pluwow, 5 pp. wowřňeje řřomy, 1 p. rapřneje muři, 1 p. wowřňoho řřrotu. — Wřřhědnje dyrřřak řo řajři mřody řřōř na něřřotre řodřřiny do řřřōdneje zahreny puřřečřicř.

Řa řřuwa 700—800 puntow řřweje čřeřřořečře, dořřanje wřřhědnje: 10 pp. řřna, 5 pp. wowřňeje řřomy, 5 pp. wowřňych pluwow, 20 pp. runřřicřoweje řěpy, 1 p. rapřneje muři a 1 p. piřchěčřňoho wo-
měřřřka.

Řucřelnym řřuwom dyrři řo wjac řřeře picy dawacř; wřřhědnje dyrřřřak řajřa řřuwa dořřacř: 10 pp. řřna, 5 pp. řřřchěnoho dřečřřa, 5 pp. wowřňych plu-
wow, 20 pp. runřře abo řěpy, 1 p. piřchěčřňoho woměřřřka a 1 p. laneje muři.

*) Řawjedřřitym řolniřam a řořřodariřam ř piřečřřitanju. Čřřaj, a da-ři Wōh zōōō, budřřřh widřečř, řajři změřřřh řřōř.

Pica za kruwy po czelecžu.

Njesmě so pschcz měru wjele zelenoho dawacz, pschetož je to za - kruwu a czelo schłodne. Město pscheczných wotrubow ma so tołčžene abo warjene lane symjo posticizč. Kruwje z czelecžom skuscha wschědnje: 10 pp. syna, 5 pp. fusch. džeczela, 5 pp. wownsnych pluwow; 10 pp. runkle, 1 p. lanoho smjenja, 1 p. laneje mufi.

Kruwje po czelecžu skuscha: 4 pp. syna, 8 pp. fuschenoho džeczela, 8 po. wownsneje skomy, 2 pp. wownsnych pluwow, 30 pp. runklicy, 1 p. laneje mufi, 1 p. rapsneje mufi, 1 p. pscheczných wotrubow. Tež njezabudž do wschoho hromadže 2 lutaj sele změschecz.

Zymne a suche picowanjo ma wjele za so, tež nawucža so kruwy za 2 njedželi no tajtu zymnu cyrobu. Pschcz zymne picowanjo zalutujejch wjele džela a drjewa.

P. T.

Marija, strowjo thornch.

Honorat Riquet, měschnik z towaristwa Jezusowoho, pomjeda sežehowacy spodžiwny podawč, kotrohož swědk je wón sam byč. Wón piša w swojim pišnje „Služownik Marije“:

Njemožu sej zapowjecz tudy pomjedacz, schtož je so w Normandže, w lěče 1622 z Marhatu z Sainville (wjeski 2 hodž. wot města Rouen zdaleneje) stało. Tale holczka dosta w swojim džesatym lěče jetra; tale thoročž běšče tak zła, zo ta holczka za 7 njedželi jazyl wupluny; běšče so mjenujey na jazylowy forjeń jetro synylo. Manej, kiž zrudny wofud swojeje džowecziczi do přědka widžesche, chychsche so wutroba pučnyč. Ženoho dnja, hdyž w svojich myslach zrudnje za pluhom na polu thodžesche, pschińdže jomu na dobo, kaž wosebite swětko z njebies, ta mysliczka, zo chce njebieskoho Wótca prosnyč: wón chych na zastupnu proštwu najzbožnišcheje Knježny, kotraž je „strowjo thornch,“ jeho wobohomu dželczu rycz zas wrócizč abo njezbožowmu holczku bóržy k sebi wzacz. Hdyž běšče tule nutrnu modlitwu, kaž móže wěrna nanowa wutroba so modlicž, dofonjač a zas so domoj wrócizč, njespodžiwasche so mačo, zo joho holczka ze zrozumliwym hłosom joho postrowi a k njomu ryczesche.

Dobry rólnik wuži přenju pschiležnosč, zo by

Bohu a najzbožnišchej Knježnje, za tule njesměrnu dobrotu w kapalcy „nascheje lubeje Knjenje“ w Diefse, swój džak wotložil.“

Riquet pschistaji: „Marhata běšče hiščeže w l. 1660 žywa, w kotrymž lěče mječach ja zbožo ju widžecz. Tónle spodžiwny podawč je w cylym kraju znaty, a kóždomu je dowolene, so wo tym pschepokazacz. Wona dowoli druhdy, kaž je to tež mi dowolika, pschepytacz, hač wo prawdže jazylka w horče nima. Njemějo tón su jeje skowa tak zrozemliwe a tak derje wuprajene, zo ničtó, kiž wo tym džiwje njewě, ničzoho tajkoho so nadžal njeby, hdyž Marhatu ryczecz skuschi.“

Njepraj kóždemu, schtož masch na jazylu!

Schto hiščeže so njewě dopomnicž na žalosnu hróžbu, kotraž w czěskej wójuje 1866 na dobo ludži pschewza? Čžekachu ze skotom do lěšow, wožachu swoje najlěpsche a najwadžnišche zmachi do thowantow a pinow, zasypowachu potom durje a džery z pěkšom a z hlinu, zamurjowachu wišch wofneschka, zo tola pruski wojak thowanu wuslědžil njeby. Dusto běšče hara: Za hodžimu budža tu Pruscy! Ale hodžina zaidže, a ničtó njewohlada žanoho wojaka.

Tak sebi tež w B. stara macžerka po twarjenju swoju najmanichu nadobu ze strachom hromadu spytawšchi pscheb khežu na karu kladžesche, zo by sebi ju pola dobreje znateje skhowała. Čžifče pschepoczena wza nětko wuzdu na ramjeni a dofelž mječsche pschewjele czapra a wysche toho wišcho jara na nosyška zmjetane, wodžesche ju kara khetre po počžu. Njeběšche pak hiščeže na pol puczja, a tu pschihnachu so ji po drozy z dobom napscheczwo tjšo pruscy hulanojo!

Smjercž nastróžana z tšchepotacym hłosom stara macžerka praji: „Mój Božo! wy tu hižo seče a ja hatle sebi swoje wěcy do thowanke wjezu!

Hulanojo pak wofschčerjachu so, zo móhli so pučnyč, a čžerjachu runu schčezžku ze wyh.

J. B.

Směški a wšelkizny.

Wbohi „Krajan.“

Serb: „Mój Krajančo, mój Krajančo! Schto dha tebi tola je, zo lětsa tak hubjenje stupasch a klacasch;

ty džěn sy hewaf pšhec strowy a młódný był.“
Krajan: „„Khorý wšchaf drje nješym, ale nowe
šchlórnje ju mi dali, a te je mi nowy šchewc taf
wuzke wudžetał, zo mje uohi pala. Dyrbju sebi
šchlórnje wuteptacž, potom trasz pónđe.““

Wjeza podwołnoścje.

Grabja Rochester, kiž běšche runjež taf žortniwy
a wjesofy, kaž lózwski, zetka něhdy matematika Bar-
rowa, kotryž so na czichim měšcže pšchekhodžowašche,
a zawoła: „Dobry džěn, knjež doktor! Sym Wašch
šlužownik hač do srjedž zemje!“ — „A ja Wašch“,
wotmołwi Barrow, „hač zas na drugi kónž zemje.“
„Wy mje nje dyrbicje pšchetrjedicž“, zawoła Rochester,
„ja sym Wašch šlužownik hač do hele!“ — „Daj
tam, hnadny knježe, dyrbju Waš stejo wostajicž“, praji
Barrow a džěšche dale.

Je to móžno?

Jedyn zemjan šhwalešche so w bjesadže hajnikow,
zo je šchějnacžerohato jelenja do wucha a do zadneje
nohi na dobo tšelił. Wšchitcy so dachy do smjecža.“
„Zano“, rjekny ł swojomu hajniku, „njeje to wěrnó?“
„Su, wotmołwi hajnik, kulka runje trjedhi, hdyž so
jeleni ze zadnej nohu zady wucha drapašche.“ Po
šhwili praji Jan mjelcžo swojomu knjezej: „Mjelžicže
mi druhi krócž taf daloko różno; sfowo to njeběch
mohł hromadu šplejcz.“

Njeje ženje lěpje w žiwjenju.

Dołho prócuje a czwiluje so człowjek, zo mohł
sebi swój khlěb zastužicž. A hdyž šfóncžnje taf daloko
pšchińdže, zo mohł jón we měrje a špokojom jěcž,
nima žane zuby wjac jón kusacž.

Małchowe wucho.

Schczypalcec Janť běšche ł Božomú džěscžu nowy
testament dostał; z nej pšchińdže přeni krócž do šchule
a dyrbješche z njoho czitacž. Czitašche pať so runje
zapoczatk stawizny czěrpjenja. Janť nětko czita:
„Pětr wotrubby jemu wucho.“ Na to wobroczi ko-
pjeno; dokelž pať so runje dvě kopjenje hišcže hro-
madže džeržěšchtej, pokrəcəwawšche: „A wón wumrje.“
Wucžet so rozhněwa: „Škupy hólczje, taf tam tola

njemóže stacž.“ Janť: „Su pať, steji tu taf. Wucžet
woznje testament a namafa wobrocziwšchi, zo tu wo
prawdže taf steji, a praji sam za so: „To je so
dyrbjať žymny woheń pšchimbacž.““

Lěpje wobhladacž, dhyžli pokhwatacž.

Do hošćenca w Mnichowje pšchińdže pšchistojuje
žhotowany cuzbnik a jědžěšche a pijěšche, šchtož jeno
joho wutroba požada; njemóžěšche pať šfóncžnje zapla-
czicž. Hošćencať so na to taf rozžłobi, zo cuzbnika
rucze šuknje slecže, jomu swój stary domjacy pjezłť
da a z nim joho ze jstwy czisny. Jara pozdže so
ze štróženjom dopomni, zo je tam w starym pjezłku
za 50 markow papjerjanych pjenjež težacy wostajit!

Šchto na šwěcže najdlěje džerži?

Tafle praszachy so něhdy rozmnoho, nawje-
džitoho muža. „Wěra a šwěra“, wotmołwi wón,
„pšchetož tej nětkle ludžo najwjenje trjebaja.““

Stare wlošy a młoda broda.

„Korla“, woprascha so Michal swojoho dobroho
znatoho, kiž z města na wopyt pšchińdže, „tať dha so
ma, zo su twoje wlošy hižo taf šchědžiwe, a broda
je hišcže czijče czorna?“ „„To njeje žadyn džiw,““
wotmołwi Korla, „„moje wlošy su dwacyči lět štaršche
hač broda.““

Do Měrcžina dyrbi tať domoj bycž!

Jeno so nještróž!

Kubježnik: „Pjenjezy abo žiwjenjo!“
Pucžowac: „Wěšch ty šchto? Wostaj mi pjenjezy,
a wozm sebi ty žiwjenjo.““

Žjednaj so ze swojim nješchecželom.

W jenyum městacžku Wuherskeje wumrje pšched
někotrym časom stary knjež, kiž běšche pšchemulki
pšchecžel wina a hižo wjac lět dołho žaneje krepki
wody wjac njewopta. Šdyž czujěšche, zo z nim ł
kóncej běži, žadašche sebi šchkleúcu wody a wupi ju
prajicy: „Prjedy hačž wumru, chcu so ze wšchěmi
swojimi nješchecželami žjednacž.““

Njesebicžnosć.

Macž: „Mój Pětrko, to so mi njeľubi, zo sy tole lěto tak wjele niže pšchischoť. Lonsche lěto, hdyž bě ty prenje město dostať, kajku mějach tehdy radošć!“
Pětrf: „Ale hladaž macži, jena druha macž chce tola junu tole wjeselo měč.“

Budž zryadny!

Wóršcha: „Amótra, mój Janť budže tola něhdy prawje ródny a zlutniwy. Najprjedy dha sebi jabłuka bělicž, a pozdžischo zęęerje tež hišćęe běłizki.

Nowa měra.

Professor: „Hora Čžimboraffo (w južnej Amerizy) je tak wysoke, zo sebi lohcy pšchedstajicž njemóžęęe. Čhu wam toho dla to z pšchirunanjom pokazadž. Myslicže sebi, zo delaka, hdyž so hora započžina (na jeje korjenju), honadž zaspěwa; toho na to hnydom zaręžaja. Dha hišćęe, hdyž je tónle honadž zjědženy, runje pokpjata minuty zariđže, prjedy hacž je joho „kifrijkij“ na wjeťščtu hory štyščęč.“

Nowe zbožopšćęęo.

Michał (frawc): „Ty, Jano, tajtule kóľbasu mohł mi ty džens k mojomu narodnomu dnjej dacž.“

Jan (rěznik): „Tak, tak, džens našć narodny dženi? Na dha cži z wutrobu wjele zboža pšćęju, zo by pšćęc strowy a tak doľho žiwy był, hacž cži ja tu kóľbasu dam.“

Drohe cžasty.

Knjež w króťkej wuzkej draščę: „Čęępl, šćto dha šćęe tola cžinili, moje kholowy a futnja su mi pšćęž męru króťke a wuzke!“

Krawski: „Čaj, mój luby knježe, wscho je nětkle dróžšće a khlěb mjerišći, to so njemóže drařta wjac tak šćęeroka a doľha šćicž, kaž prjedy — praji našć miščtr.“

Króťšči pučž.

Farar: „Ale, Šanso, ty džę sy neple z mojomu pola franył; ty tola wěšč, zo jeno mi tričbašč prajicž, hdyž je cži nuža.“

Šans: „Čaj, knjež fararjo, to wsčaf ja wěm,

a runje toho dla sej myslach: Wón cži je tola da, a duž móžęšč hnydom sam po nje hičž.“

Zrudny trosčt.

Zemjant: „Pšćęęęelo, šćto sy tak zrudny?“

Zakožer (Gründer): „Njedyrbjat zrudny byčž? Hladaž, nětkle drje sym millionar, ale myslicžka, zo trašč móžu hafo proščer wumrjećž, nje njepšćęstajnje pšćęęęęha.“

Zemjant: „To njebudž zrudny. Ty móžęšč hafo proščer hišćęęe žiwy byčž.“

Zjewjenja najzbožnišćęe knježny Marije w Lourdes-u.)*

Lourdes je džęnjnišći dženi najšćawnišćęe hnadowne město Francowšćęe a, móžemy prajicž, cžtoho swěta. Pšćitřhadžuja tam nic jeno ze wšćelacich džęłow Francowšćęe stajnje próčšionny, ale tež z druhich krajow, ze Šćpaniřćęe, Šćalsćęe, Němřćęe, Šendželšćęe, samo pšćęž wulke morjo ze zdaleneje Ameriki pšćitřhadžęja šćwěni cžęščęerjo macžerje Božęje do Lourdes-a. Dla mnohoščęęe a wulkoščęęe próčšionow su na železnicy, wot Pariza do Šćyrenejow wjedžęęej wšćębite cžahi za pobožnych pučžowarjow do Lourdes-a zarjadowane.

Tutu swoju šćawu džakuje Lourdes wubjernej miřošćęi macžerje Božęje, kotraž je so tudy 18 króčž 14lěťnej hólčęcy, z mjenom Bernadetta, zjewila a wěrnosćž swojich zjewjenjow pšćęž njelicžowne džžowy wobtručžila.

Wopisamy tudy najwadžnišćęe zjewjenja najzbožnišćęe knježny, k dalščęemu rozmnoženju jeje cžęščęe mjez našćinu „Marijanskim Šerbowřćwom.“

Wěšćęe to 11. maľeho rózka 1858, hdyž tji hólčžki z Lourdes-a křwataču, zo bychu pšćęd městacžkom šćęe drjewo pytaľe. Šena z nich běšćęe blęda a šćabuščka, a cžęžkoho dycha dla žwořta bóržy zady swojęju towarščćow. We jeje lubožnym woblicžju

*) Original, po kotrymž je tutón nastawł piřany, je kniħa: „Notre-Dame de Lourdes“ wot Henri Lasserre, kotraž jo w lęčęe 1869 přeni raz wudata, Ioni (1876) hižo w swojim pjećarowšćowšćęatym nakladže wuřćila. Dolež suw wšćitęy wo Lourdes-u wjele šćyščeli a cžitali, budže wěšćęe wšćitřkim tuto drobnišćęe wopisanyo nastacžja šćawnoho hnadownoho města witalane. Šćróčniwemu šćiřarję budž džaf. J. S.

blyščezesche so njewinowatoscz czišteje dusche; jeje cyłe waschnjo bėsche pschistojne a ponižne. Tuta holeczka rėlasche Bernadetta Soubirous. Druha bėsche jeje młódscha sotra Marija a tsecza susobowa džomka, z mjenom Johanna. Tute tsi džėczi pschindžechu skóncz-
nje do blizkosczje wulkeje skaty, kotruz tamnišci ludžo we swojej ryczi „Massabielle“ t. r. „Staru Skatu“ mjenuja, a kotraž ma we sebi tsi próznjenicy. Ležesche na skale wjele suchoho drjewa; holeczki dyrbjachu pať, zo bychu hacž k njej doščke, prjedy wodu, tam nimo bėžacu pschecroczič. Marija a Johanna pschecroczi-
ščtej ju hnydom, mjez tym zo Bernadetta, kotraž bė swojeje khorowatosczje dla zwobuwana, so sřhili, zo by jo zuka. Tu bėsche ji, hačo by nadobo sylny wėtr zadunyl. Wona so wohladny; tola hažłi na sčto-
uacy so njehibachu. „Mi trasch je so něščto jezdało“ pomysli sebi a sřhili so zasj. Bėsche pať ji k druhomu razej, hačo by tónsamy sylny wėtr zadunyl. Wona pozbėhny hłowu a we tym samym wokomiknjenju pocza na cyłym cžėle tšchepotacz a rčecz a padže na swoje kolena. Widžesche wyšče so w jenej tych tšjoch próz-
njencow „Stareje Skaty,“ psched kotrež jeje towařšchcy drjewo zbėraščtej, blyščezatu knježnu stejo, wobdatu z njebjeskej swėtkosczu. Swėtkoscz pať bėsche miła, tať zo móžesčtaj ju moczi Bernadetty znjesč. Knježna bė sřjedžneje wulkosczje; jeje sčtałtnoscz bėsche docyła wobmjezowana runja druhej žónskej sčtałtnosczji a rozdžėlesche so wot tuteje jenož pschez swėtkoscz a swoju njebjesku rjanoscz. Ma krasnyu woblicžu knježachu tomu rjec zjenocžene rjanosczje sčtyrjoch hłownych džėlow cžłowkewo žiwjenja: Džėczaca njewinowatoscz, knjež-
niška czištota, macžerna luboscz, a mudroscz, nadob-
nišča hacž mudroscz wšchėch wulkih mudrych tutoho swėta. Tola k cžomu tutu wėcznu krasnoscz połnu majestosczje pschirunacz spytacz z cžłowkimi rjanosczemi, kotrež su tola njedospolne a wot prėnjoho hrėcha sem sfažene, zacžėmnjene a hiwite? Sčtož je Bernadetta widžala, to wona na tšjacore praščjenja tež po wu-
dospolnjenju swojich duchownych mocow njeje dospol-
nje wopijacz mohła. K tomu jeje macžerna rycž, njedofaščte; k tomu nascha, k tomu žana tež naj-
zdblėanišča rycž njedofaša.

Drašta bójskeje knježny bė dołha, a bėła kaž snėh; nozj zwofaščtej deleka wot tuteje dołheje, po zemi so wlecženeje drašty njewodzetej a wotpoczowasčtej na skalea zhibowasčtaj hažłku džiwjoho róžowoho pjeńta.

Ma kóždej nozy ležesche pótajna róža, žolta kaž žkoto-
Wokoło paša mėjesche knježna módry bant, kotruz bė w přėdku do jednoroho sůka zwjazany, a joho kóncaj dofařasčtaj ikoro hacž do kolen. Wot hłowny pať zmahowasche pschez ramjenja dele dołhi bėty schlewjeť. Pačzerje, bėke kaž krjepť młoka, wisachu na žkoto blyšč-
czatym rjeczasku mjez sřynjenymaj rukomaj.

Knježna njepraji tón krócz ani skłowa; ale poz-
džičho su jeje skłowa a mnohoscz džiwow dopokazake, zo bėsche wona njewoblařwana knježna a macžet Žėzusa Křystusa, wumožnika swėta. Zeje swjatej wóczcy, módrej kaž njebjesa, hladaščtej lubosczjowje na Bernadettu, kotraž bė, kaž smy prajili, cyłe za-
sřróžena na swoje kolena padnyła. Holeczka bėsche hnydom woprėdka swoje rózarije wucžahnyła a bė chcyła swoje cžolo ze znamjom swj. Křyžiža wozna-
mjenicz. Wona pať tať tšchepotasche, zo njemóžesche ani ruku zbėhnyč. Tu sčžini swj. knježna sama, kaž by njebjjo a zemju pozohnowacz chcyła, znamjo swja-
toho křyžiža, a ruka Bernadetty so zbėhny, kaž pode-
pjerana wot teje, katraž „Pomocnica křesčcijanow“ rėka, a sčžini swjate znamjo. Džėczjo so wjacj nje-
bojesche. Połna radosczje, tola z křwilami njemjedžo, hacž so ji jenož džije abo hacž je wėrnoscz, spėwasche wona ponižnje swoje rózarije. Sdyž bė je skóncziła, žhubi so nadobo njebjeska knježna.

Sdyž Bernadetta zasj trochu k sebi pschindže, dha bėsche ji, hačo by w njebjesach pobyla, tam pschi kónje macžerje Wožerje; a zemja zdasche so ji mjenje rjana hacž prjedy, wody rėczki cžėmnišche, jeje pluskot-
tanjo a jeje hokot džiwišci. Próznjenca, runje hiščče wobswėtlena wot njebjeske jasnosczje, bė cžmo-
wa a próždna; ani to najmjenišche na spodzjwne zje-
wjenjo njedoponjesche. Towařšchcy hiščče pschecy mėrnje drjewo zbėraščtej. Něť so Bernadetta wuzu, pschecroczi wodu a pschindže k nimaj. Wonej bėsčtej widžatej, kať Bernadetta so pokłaknywschi pačzerje spėwasche; tola to pola džėczi pyrenejskich horow, Bohu džak! ničjo žadne njeje, a wonej mėjesčtej tež pschegara nužne, hacž zo byščtej na nju kėžbowałoj. — „Nještej wój ničjo widžalój?“ woprašča so Ber-
nadetta. „Nė“, wotmłowisčtaj žymnje Marja a Zo-
hanna. „A sy trasch ty sčto widžala?“ — Berna-
detta nječasche woprėdka wo spodzjwnym podawku powjedacz, kaž džė wšchitcy wo prawdže ponižni cžł-
wjekojo njerady wo wosebitnych hnabach a darach, jim wot

Boha toho knjeza spožčenych rycza. Tola jeje towaršchey ju na dompučzu prjedy na pokoj njewo-
stajišchtej, dóuž jinaj njebe wšchitko wupowjedala a
zjewjenje wopisala. Skóncznye jeju proscheshche, zo
njejbychtej nikomu wo tym skowczka ryczałoj.

Marija a Johanna njedwólomaschtej na wérnosczji
Bernadetczynych skowow; pschetož njeminowata dušcha
džěcža je sama wot so wériwa; tola jeju napadže
mulkfi širach. — „To trasch je něščto, šchtož chce
nam šchindu czinicž. Njeńdžny wjacj na tuto
město, Bernadetta!“ —

Šdyž běchu džěcži domoj došchte, njemóžeshche so
Marja zdžeržecž a wupowjeda wšchitko macžeri. Tola
tuta wijeshche starošczjnyje z hłowu a rjekny: „Tebi je
so něščto zezdało, Bernadetta. Ty sy sebi jenož
myslita, zo něščto widžijš, a nješy nicžo widžala.“ —
Bernadetta pať wošta pšchi tym, zo je so ji wo
prawdže bělozdraščena blyšchczata knježna zjewifa.
„Njedj je tomu, kaž chce: njeńdž tam wjac; ja cži
njedam.“

Bernadetta posłuchashche macž a njeńdžeshche dwaj
dnaj zasobu, pjatť a sobotu, k próznjeńcy, hačž runje
bě jeje žadosczž mulka knježnu zasj wohladacz. Něť
pšchinidže njedžela, skónczko bě rjenje zeshhadžato a
wjedro běšche krasne. Wo kemšchach proscheshchtej Berna-
detta a Marja z Johannu a dwěmaj abo tšjomi dru-
himi džěcžimi tať dołho macž, dóuž jim, byrnjež nje-
rady, njedowoli, zasj k próznjeńcy hicž. Tať dha
podachu so džěcži na pucz a džěchu najprjedy do
cyrkwyje so pomodlicž. Běchu pať sebi wotryczaje, zo
bleščku šwjecženeje wody sobu woznu, a zo budže
Bernadetta, je-li so ji zasj něščto zjewi, zjewjenje
ze šwjecženej wodu pokrjepjo prajicž: „Pšchinidžeshli
wot Boha, dha pšchibliž so; pšchinidžesh-li pať wot
žłoho ducha, wotfal so.“ Młafa bleščka bu w cyrkwi
ze šwjecženej wodu napjelnjena; potom šhwatachu
džěcži hromadže k „Starej Skale.“ Woprědka so nicžo
njepořazowashche. „Šcemy rózarije špěwacz“ praji
Bernadetta. Džěcži počzachu, so poklajnyschi, kóžde
samo za so rózarije špěwacz. Tu pšchekrasni so z
dobom woblicžo Bernadetty; pschetož zjewi so jej
z nowa špodžiwna knježna, runje tať zdraščena kaž
prěni raz.

„Gladajcže,“ praji Bernadetta, „Tu je wona“.
Ale, woblicža tutych džěcži njeběchu pšchekrasnjene,
kaž Bernadetcžine, a wone njewidžachu, kaž tuta, ze

swojimaj šmjertnymaj woczomaj njebjeshku poštawu.
Šdyž pať pšcheměnjene woblicžo Bernadetty wuhla-
dachu, běchu pšchewědcžene, zo za nju próznjeńca
czuowa a prózna njejo. Zene z tych džěcži poda
Bernadetcže bleščku ze šwjecženej wodu. Bernadetta
štany, wotkrepji špodžiwnu knježnu ze šwjecženej wodu,
a prajeshche: „Pšchinidžesh-li wot Boha, dha pšchi-
bliž so.“ A wo prawdže bližowashche so knježna.
Bernadetta wošpjetowashche tešame šłowa, njezwěri pať
sebi pšchisťajicž: „Pšchinidžesh-li wot žłoho ducha,
wotfal so!“ Wona wšchak we swojej wutrobje cži-
jeshche, zo ma tuta krasna a lubošczjwa knježna w
njebjeshkim raju swoju wěcznu domiznu. Potom so
zasj poklajnny a dospěwa rózarije. Tu so blyšchczata
knježna zhubi, zasj bjez toho, zo by skowczka rycžala.

Tónjamy džěi rozščěri so pomjescž wo špodžiwnych
podawkach na „Starej Skale“ špěšchnje kažwulka woda
po cyłym městaczku. Wšchudžom so wo tym rycžeshche;
něťšji wěrjachu, druzj mějachu z tym swoje šwěchi,
zasj druzj wudawachu wjacj, hačž bě wo prawdže
wěrnó; mało běšche jich, kotřiz dochka zymni so wo
to njeřtarachu.

Njedželu a přenje dny nowoho tydženja pšchinidže
wjele ludži Bernadettu so naprašchowacz. Wona
wotmošwjeshche na wšchitke praščjenja bjes rozmyšlo-
wanja a kóndženja; a wopisowashche špodžiwne zje-
wienie tať derje, hačž móžeshche jeno to ze šłowami
wuprajicž. Wšchitcy kiž ju šlyšchachu a widžachu,
buchu do cyla pšchewědcženi, zo je so jej na špodžiw-
ne waščnjio něščto zjewilo.

Nasta pať bórzy praščjenje: Šchto je so Berna-
detcže zjewif? Še to jandžel šwětkla abo czmy, dobry
aby žly duch? Njeje trasch to šhuda dušchta, kotraž
sebi žada, zo bychu zawostajeni za nju pacžerje špě-
wali abo Božu mšchu džeržecž dali? Abó jo šnadž
to wotemřjetj, kiž je jara šwjate žiwjenje wjedk a
něť, hnydom po šmjercži do njebjes pšchiwzaty, w
krajinjte, hdžez je šwój běh dořonjať, swoju krasnoščž
wopořazuje? Wěra a tež pšchiwěra wukładowashchtej,
kóžda sama za so, tu wěc na wšchelakore waščnujo.

Tať pšchinidže džěi 18. małoho rózka, a bě to
šchtwórťk po popjelnej srjedže. Młóže drje bycz, zo
buschtej pšchi zrudnych cyrkwinšchych ceremonijach po-
pjelneje srjedj a dla běšeje drařty zjewjenja dwě po-
božnej žónškej z Lourdes-a we tej myšli wobkručenej,
zo je to šhuda dušchta, kiž so Bernadetcže zjewja a

kiž sebi paczerje abo Božu mischu žada. Zena z tu-teju žónsteju bėšche knježna Antonetta Peyret-ec, kotraž do bratstva „džeczi swj. Marije“ skuschesche. Tuto zjenoczeństwo pobožnych knježnjow jo w Lourdes-u a jeho wokołnosćzi jara rozšchěrjene. Soho sobustawy njesmėdža mjez druhim smėtne wjesela wopytowacž, hdyž so nabožna mysl zhubi a wutupi. — Druha žónsta bė knjeni Millet-owa. Wonej džěschtej k Bernadetcze a prajeschtej: „Wopraschej so teje knježny, schtó je a schtó chce. Njeh czi to rozpowjeda; abo dofelž trach ty to njeby zrozenika a wopšchinnyka, dha czi to njeh napisa.“

Bernadetta, we swojej wutrobje na potajne wajchnjo k tomu nuczena, džěsche, hdyž bė sebi wot swojeju staršcheju k tomu dowolnosć wuprosyka, schtwórtk 18. małoho rózka, rawo z knježnu Antonettu Peyret-ec a knjenju Milletowej k próznjenicy. We swo-jej horcej žadoćczi za njebjeskim zjewjenjom khwatašche Bernadetta tak jara, zo tej dwė žónstej za nej dońć njemóžeschtej; zdasche so, kaž by wot swojoho czežkoho dycha na khwilu wuswobodžena byla. Wona bė teho dla tež přenja pola próznjenicy. Poklaskny so, a počza swoje rózarija spėwacž. Tu so z dohom próznjenica rozjasni: Bernadetta skuschesche swoje mjeno mjeno-wacž; bkschyczata knježna tu zasny bė. Wona kwasche z ruky Bernadettu k sebi. Nėtk dónđeschtej tež Anto-netta a knjeni Milletowa a wuhladašchtej pschekras-njene woblicžo Bernadetty, jamej pať w próznjenicy nicžo njewidžeschtej. — „Wona tu je“, praji Berna-detta k nimaj, a kiwa mi, zo bych bliže pschischa. „Wopraschej so jeje, hacž jej njelabo, zo smój tu mój z tobu. Se-li tomu tak, dha bychmój so wotšalikoj.“

Bernadetta hladašche na knježnu, njewidžomnu za kóždoho druhoho, poskuchasche khwilku a wobroczi so zasny k žónskimaj a prajesche: „Móžetej tu wostacž.“

Antonetta a knjeni Milletowa poklasknyšchtej so z bofa džěscža a zaswėczišchtej sebi kóžda swjeczenu smėczku. Potom prajeschtej k Bernadetcze: „Dži bliže k nej, hdyž czi kiwa. Wopraschej so, schtó jo a kajseje winy dla sem pschichadža. Hacž je khuda dušcha z czićža, kiž sebi žada, zo bychu so za nju paczerje spėwale abo Boža mischa džeržala? Prosch ju, zo by na tule papjeru napisala, schtóž sebi žada. Mój zamóžimój wschitko cžinicž, schtóž je za jeje měr a wotpoczink uuzne.“

Džěcžo wozmy papjeru, pjero a tintu, a bližesche

so zmužicze knježnje. Tej dwė žónstej džěschtej z nej, zo byschtej, je-li móžno, skuschałoj, schtó knježna Bernadetcze wotmlowi. Tola Bernadetta, suadnje napo-minana wot zjewjenja, scžini bjez toho zo by so wobrocžila, znamjo, zo njesmėtej z nej hicž. Cyle za-trajchenej stupišchtej so wonej z bofa próznjenicy. Nėtk prajesche Bernadetta k spodžiwnej knježnje: „Młoja knjeni, masch-li mi ty schtó wozjemicž, dha chcyła tak dobra bycz a napisacž, schtó sy a schtó sej žadašch.“ Knježna so na nju posmėwasche a rjekny: „Njeje trjeba, zo napisam, schtóž mam tebi prajicž. Wopokaž mi jeno tu lubošč a pschińđ 14 dnjow za sobu na tuto mėsto.“ „Ja czi to slubju“, praji Bernadetta.

Knježna so znoma na nju posmėwasche a rjekny: „Al ja czi ljubju, zo cze zbožomnu scžinjnu, nic we tutym swėcže, ale we tym druhim.“ Potom hladašche zbóžna knježna došhu khwilu luboščiwje na Antonettu. Bernadetta ji to prajesche. Duž bu Antonetta hkuwo hnutu; a wopomnječžo na to tróšchtowasche ju we jeje dalschym žiwjenju pschi wschėdy pschecžiwnosćach a cžerpjenjach. Stónćnje prajeschtej žónstej Bernadetcze: „Wopraschej so jeje, hacž by jej to napschecžiwne bylo, hdy bychmój mój pschichodnje džen wote dnja z tobu sem pschischałoj.“ Bernadetta so woprascha. „Wonej móžetej z tobu zasny pschicž“, wotmlowi knježna, „wonej a hišcže družny. Ja chcu tudy widžecž ludži.“ Wuprajiwšchi tute štowa, zhubi so wona. Senož swėtkosć ju wobdawaca zwošta hišcže mału khwilu, dónž tež njezanđže. Al to bėšche pschecy tak: prjedy hacž so swj. knježna zjewi, rozjasni so próznjenica, a hdyž bė so knježna zhubila, zwošta hišcže na khwilu próznjenica rozswėtlena.

Wowjescz wo tjoj zjewjenjach rozšchėri so tón džen cžim dale, dofelž bėšche runje w Lourdes-u hermanu, na kotryž bė wjele ludži z wokołnosće pschischał. Pschi schtwórtym zjewjenju bójske knježny 19. małoho rózka bėšche hižo na sto ludži pschitomnych, a pschi pjatym zjewjenju 20. m. r. wokoło pjeczich štow. Zamėrno spodžiwna wėc to! telko ludži tu pschichadžesche, a njewidžachu tola nicžo dale, hacž khudu holcžku, kiž do próznjenicy, za wschitkich cžmowu, hladajo so modlesche, a kotrejež woblicžo so na khwilu pschekrasni. Wjetščina tych pať, kotsiž tute pschekras-njene woblicžo widžachu, džėchu wėriwi domoj. Za nich bė to mőcne dopokazno, zo jo wschitko, schtóž Bernadetta wo zjewjenjach powjeda, wėrno.

Wiſci ſchwórtym a pjatym zjewjenju, kotrejž bęſchtej runje tak kraſnej kaſž přenje tſi, bójiſka knježna zaſy njelcžeſche, piſchi iſchęſtym paſ wupraji waſzne napominanjo — napominanjo, kotrejž ſo cžaſto doſež woſpjetowacž njechodži a kotrejž ſo hiſchcže tak maſo wobſedžbuje.

Bęſche to přenju njeđzeli poſta. Bernadetta piſchińdže ſ próznieńcy piſchewodžana wot jenoho ſwojich domjacych. Zeje ſtarſchej buſchtaj njemniejcy piſchi ſchwórtym abo pjatym zjewjenju, hdyž piſchekraſnjene woblicžo ſwojeje dżewſki widžeſchtaj, teſž wėriwaj.

Hołcžka dżęſche bjeze wſcheje hordoſcže, ale teſž bjez ſtracha a bojoſcže piſchez mnohoſcž zhromadženoho ludu. Zdaſche ſo, kaſž by njewidžaka, zo tyſacy cžłowjeſow — piſchetož tak wjele jich bęſche — na nju hladaja. Piſched próznjeńcu ſo poſlatnywiſchi pocža ſwoje rózarije ſpėwacž. Maſtu kſhwilku na to widžachu zhromadženi, kaſ ſo jeje cžoło pócžnje bſyſchcžicž. Wiſchitke žitki jeje woblicža buchu piſchewzate wot zbožneho začžucža a njebeſeje radoſcže. Zeje wócžcy ſo njehibaiſchtej. — Hdyž tu Bernadetta takle kłecžeſche, ponurjena do napohlada, ji ſamej ſo ſticžacoho, bę wona, tomu rjec, jandžel njewinowatoſcže w cžłowjeſkej podobje. Čži, koſtiž ſu ju tudy wohladali, ſu wopomnjecžo na to kručze w ſwojej wutrobje zaſchowali a wjele lėt pođdžiſcho hiſchcže z kłubokim hnučžom wo tym powjedali. —

Swjata knježna hladaiſche teſž tón raz z njewuprajitej luboſcžu na Bernadettu. Z dobom paſ wotwobrocži ſwojej miſej wócžcy wot njeje, a zdaſche ſo, kaſž by nadobo wſchęcž cžłowjeſow zemje piſched ſobu widžaka. A piſchi tym poſhmuri wilka zrudoba jeje luboſzne woblicžo. Hdyž paſ Bernadetta za winu tuteje zrudoby ſlėdžeſche a ſo praſcheſche, ſchto dyrbi cžiničž, wotmoſwi maczer Woža: „Proſch za hrėſchnikow!“ — Tu napadže teſž Bernadettu wilka ſtruchloſcž, a z jeje wócžkow, piſchecy hiſchcže ſo njehibaceju, kulichſchtej ſo na lica dele dvě ſylzy. Hołcžcynie woblicžo paſ bu po maſej kſhwili zaſy radoſtne; piſchetož bęſche wėſcže ſwj. knježna miſoicžiwoho njebeſtoho wótca wo piſchelutowanjo hrėſchnikow proſyla a mnohim hnadu naſazanja wuproſyla. Potom ſo wona zhubi, próznjeńcu zaſy na kſhwilu rozjaſnjenju zawoſtajiwſchi.

* * *

Nazajtra 22. małoho rōžka kſhwataſche Bernadetta

zaſy ſ. „Starej Skale“ a ſpėwaiſche ſwoje rózarije. Tola tak nutrneje hačž teſž ſpėwaiſche, bójiſka knježna ſo jej njezewi. Wona chcyſche Bernadettu pruhowacž, kaſž ma kōždy ſprawny cžłowjeſ pruhu ſwojeje luboſcže a ſwėry ſ Bohu tomu ſnjezeje wotpožoicž. A Bernadetta wobſta tutu pruhu: wona dżęſche drje jara zrudna domoj, tola jeje nadžija ſo njezmny, zo wſchaf piſchichodnje zaſy bójiſku knježnu wohlada. Z tutej dowėru piſchińdže 23. małoho rōžka zaſy ſ próznjeńcy. A hlej! lėdyma bę ſo poſlatnyla, dha zjewi ſo ji znowa ſwjata knježna, a zdaſche ſo, kaſž by hiſchcže z wjetſchej luboſcžiwocžu na nju hladata, hačž hdy předy.

„Bernadetta!“ „Tu ſym“, wotmoſwi hołcžka. „Mam cži za tebe ſamú nęſchto tajne rjec, ſchtož jenož tebe naſtupa. Slubiſch mi, zo to niſkomu wotutym ſwęcže niſhdy njewozjewiſch?“ — „Za cži to ſlubju“, praji Bernadetta. A hdyž bę tajnu wėczhonita, rjekny bójiſka knježna dale: „A nętk, moja dżowka, dži, dži męſchnikam prajicž, zo ja chcu, zo by ſo mi tudy kſhapala natwarika.“ Potom ſo zhubi.

Zhromadženy lud cžiſchcžeſche ſo woſoło Bernadetty a ze wſchęcž bokow praſchachu ſo: „Schto jo cži wona prajika?“ — „Wona jo mi nęſchto za miſej ſamú prajika, a nęſchto za męſchnikow; ja póndu na męſcže ſ nim.“

Hołcžka ſo jara džiwaiſche, zo njebė niſchto rozmoſtowi teſž tón džen kaſž přjedawſche dny ſkſchaf a zo niſchto wjac, hačž wona, knježnu njewidži. „ſnježna, powjeda wótſje doſečž“, praji Bernadetta, „tak zo jidjerje rozemju. A teſž ja powjedam, kaſž hewaf piſchecy.“ Tola lud bę jenož widžak, zo ſo huba Bernadetty hiba, njebė paſ ani znyka zaſkſchaf.

Bernadetta dżęſche do Lourdes-a ſo wrócziwſchi najpředy ſ męſchczanſkomu ſararje.

Wyſokodoſtojni knjež Beyramale — tak rėkaſche ſarar — bęſche prawy męſchnik, kotryž zahorjeny za cžeſcž Wožu a njeđžiwajo na woſobu wſchej njepócžiwocži zmužicže a z krutyimi ſłowami napſchecžo ſtupaſche. Wiſci tym męſeſche wilku luboſcž ſ ſobucžłowjeſkam, a mnohich dobrotow dla, kotrejž kłudym a hubjenym wopoſazonaiſche, bę w cłnym męſcže teſž wot ſwojich piſchecžiwnikow cžeſcženy.

Tutomu ſkſžownikej toho ſnjeza bę, tomu rjec, piſchinarodžena horca žadoſcž za wėrnoſcžu; za njei wón we wſchitkich wėcach z njewuſtawacej prócu ſlė

džeshe. Hdyž toho dla wo podawkach na „Starej Skale“ slyšeshe, wotmysli sebi woczakowacz, dóńž so zjawnišcho njepokaza, zo tudy wo prawdze Boža móc na spodbizwie waschnjo skutkuje, a duchowna wyschnosć wo tym so njewupraji. Duchownstvu, jomu podbatomu, zakaza k próznjenicy hieć; jenož někotři rozumni swětni ludžo mějachu tu měc swědomnicze pschepytowacz a jomu wscho wozjewicz.

Hdyž nětk Bernadetta k njomu do jstwy zastupi, prajeshe wón: „Njejsy ty Bernadetta, mlynikowa džowka?“ (jeje nan bě mjenujey mlynik). „Haj, knjez fararjo, to ja sym, wotmołwi ponižnje holeczka. „Scho chcesh?“ prafšeshe so dale farar, kručze na nju hladajo. „Knjez fararjo, ja du pošlana wot knjejuje, kotraž so mi wo próznjenicy „Stareje Skaly“ zjewja.“

Měšchnik njeda ji dale rycječ, ale počza kručze: „Wšichěch ludži chcesh naryčječ, zo mašch zjewjenja. Scho je so z toba stało? A scho je na tych podawkach, kotrež sy wschudžom rozujeska, mjez tym zo je nihdy dopokazacz njemóžesch?“

Njewinowata holeczka, njedawšchi so zatrašchic, dokelž bě sebi swojeje wěcy wěsta, pomjedashe nětk swěru wscho, schož bě widžala, a farar bu wo prawdze hnuty. Dwělowashe pať tola hišchče, hacž je wschitko to wěrnó, a wobknježiwšchi so, prajeshe z prjedawšchim křutym hřosom: „A ty njewěsch mjeno tuteje knjenje?“ „Ně,“ wotmołwi Bernadetta, „wona mi prajika njeje, scho je.“

„Čži, kotřiž tebi wěrja,“ rjekny měšchnik, „sebi mysla, zo je to swjata knježna Marija. Ale njewěsch trašch ty, zo ju ty ženje w njebjesach njewohladašch, jeji křišch, a zo budžesch potom w čzwilach hele wěcznje wot njeje wotšalena?“ — „Njewěm, knjez fararjo, hacž je to swjata knježna,“ znapšchecziwi měrnje holeczka. „Ale ja tu knjeni widžu, kaž tudy Was widžu, a wona zo mnu powjeda. A du Wam wot njeje prajic, zo chce wona na „Starej Skale“ křapalu twarjenu měcz.“

Bo tutych słowach, ze wschej džěczacej swěru wuprajenny, njewjedžeshe farar wopřědka, scho dyrbi sebi myslieć. Bě drje nětk pschewědečeny, zo holeczka zekřarna njeje; móžeshe pať tola hyc, zo běsše so ji něscho jezdało. Zo by tohodla na wěste schoť, rjekny po křótkim rozmyslenju dobročiwje: „Se-li knjeni, wo kotrež ty powjedasch, wo prawdze njebjes křalowna, hyc rady po swojich mocach sobu skutko-

wať, zo by so ji křapala natwarila. Ale njejsym winowaty, tebi wěric. Njewěm, scho tuta knjeni je, a prjedy hacž budu so ja wo to staracz, schoť sebi wona žada, chcu wjedžec, hacž ma prawo k tomu. Njekřu ji tohodla pschichodnje, zo by na někašte waschnjo swoju móc wopokazala. Wona ma, kaž ty powjedasch, pod nohomaj džiwí rōžowy pjeik. Chce-li křapalu twarjenu měcz, dha njech rōžowomu pjeikej nětle we małym rōžku zacčec da.“

A da holeczy hieć.

Wona 24. maľoho rōžka zašo k njomu pschindže. Hdyž ju wuhlada, prajeshe wón: „Sy dha dženska knjenju widžala, a scho je čži prajika?“ „Za sym zjewjenje widžala,“ wotmołwi Bernadetta, „a sym ji rjekla: „„Knjez farar žada sebi dopokazmo twojeje wěry, na pschitkad, zo by džiwjomu rōžowomu pjeikej, kotryž mašch pod nohomaj, zacčec dať; pschetož moje słowa same měšchnikam njedobahaja.““ Wona jo so pošmewała, pschi tym pať mjelczala. Potom je mi prajika, zo dyrbyu prošyc z hřěšchnikow, a je mi kazala po kolenach hacž horje k próznjenicy lězec. A wona je tji křócz zawoľala: „„Pokutu! pokutu! pokutu!““ schoť sym ja wospjetowala. A hdyž běch hacž k próznjenicy po skale dolězla, je mi hišchče něscho druhe za mnje samu wozjewila a so na to zhubila.“

„A scho sy pschi próznjenicy namakala?“ — „Njejsym nicžo dale widžala, hacž tu skatu a něotre štwjelczka zela, kotrež běchu mnje prochom wuroštk.“ — „Chcemy hišchče woczakowacz,“ prajeshe farar sam pschi sebi.

* * *

Nětk pschindže wažny dženi 25. maľoho rōžka. Bernadetta džeshe rano w swojim čzaju k próznjenicy. Njelicžomna mnohosć ludu bě so pschi „Starej Skale“ zhromadžila, njewěrivi a wěrivi, a tež tajcy, kotřiž běchu jeno wečipnosće dla pschischli. Hdyž Bernadettu wuhladachu, nastla wulka čžischina, a wschitcy wotkřychu sebi hřowu. Mnozy pošlaknychu so nadobo z holeczku. Tu zjewi so bójska knježna a prajeshe: „Moja džowka, ja chcu za tebe samu hišchče něscho tajne čži doměric, schoť jenož tebe potřechi, a schoť dyrbišch hišchče křucžišcho, hacž druhej dvě tajnosćzi, we wutrobje zakhowacz; nikomu na tym swěče wo tym njepowjedaj.“ — A hdyž bě ji wozjewila, prajeshe dale: „A nětk dži k šudni picž a so mycz, a jez zelo, kotrež z boka roščje.“

Bernadetta pohlada wookoło so, žadyn kužoť tu njeběšče, a njebě ženje žadyn na tutym suchim měšče so namakať. Džěšče tohodla, swjatu knježnu z woczow njepuschcžo, ł nimo běžacej rěczy Gawe.

„Tam njeńdž,“ prajesche swjata knježna, „nješym rjeka, zo dyrbišcy z Gawy picz; dži ł studni, wona je tudy.“

Ł wupshestrjejo swoju ruku poķaza džěšcžu z porstom na prawym boku próznjenicy cžisče wufufsheny kuczit, ke kotromuž bě Bernadetta hižo džen prjedy po kolenach lězcž dyrbjaka.

Ł hdyž bě něť Bernadetta zašy po kolenach na woznamjenjene město dolězła, njenamaka tam nicžo wot žaneje studnje. Pať napominana wot swjateje knježny, pať sama znutskownje nucžena, sřhili so a pocža ze swojimaj rukomaj do zemje hrjebacz. Šdyž bě maľu džěru wuhrjebaka, pocža zemja wložna bycz. Kapka po kapcy pšchudžow potajna woda pod Bernadettčžynmaj rukomaj ze zemje a wupjelni po krotkim cžasu wudžěłanu džěru. Tuta nowa woda měšesche so z pjeršcžu a běšče tohodla cyka mazana. Po-darmo špyta Bernadetta na tši razy něšcto wot njeje wupicz. Šłoncžnje pať, zo by swjatej knježnje poškušna byka, so pšchewiny: wona pijesche, myjesche so, a jědžesche horstku wot zela, kotrež pódla ro-scjesche.

Něť wustupi woda ze swojoho žłobika a bě-žesche w cžencžicžkim promjesčku pomaľu ł rěcy Gawe. Šłódna zemja pať wšchitku wušreba, tať zo běšče wjeczor jenož doľha wložna smuha widžecz.

Šdyž bě Bernadetta wšchitko ščžiniła, ščtož běšče ji swjata knježna kažala, pohladny tuta hišcže z wosebitej lubošcžu a špokojnošcžu na nju a potom so žhubi.

Kužoť cžěrjesche bórzy šylnišcho, a promjo wody bě nazajtra tať toľte kať porst, po nětotrych dnjach kať džěczaca ruka. Šdyž bě sebi woda hrjebicžku wu-dreka, bu teť do cyka cžista.

Tať dha bě něť macžet Boža wo prawdže žiaw-nje swoju móć wopokazať. Džiwjomu rózowomu pjenkej njebě drje wona zatčžecz dať; pšchetož tón bě bórzy zašy pšchecžčž; ale ze suchjeje zemje pocža woda kužolicž, kotraž hišcže dženša — po 19 lětach šylnje běži a drje bęžecz budže hacž do šudnoho dnja.

* * *

Džewjecz krotčž hižo bě so zbóžna knježna Ber-

nadetcže zjewiła, a powjesčž wo tym rozščěri so z kóž-dym dnjom dale, wot jeneje krajiny do druheje. Ber-nadetta, kotraž bě ujeznata wjele lět w samotnošcži na pyrenejskich horach wowcy paťka a tať swoju džěczacn ponižnošcž a njewinowatošcž zdžeržaka, bu něť nadobo cyfomu měřtu Lourdes-ey a dalofo a ščě-roko znata a wšchudžow wulcy cžesčžena. Šdyž wona 26. maľoho rózka ł próznjenicy pšchudžow, prajachu žhromadženi ludžo — běšče jich wookoło ščěščž tysac — mjez sobu, tola tať, zo móžesche wona šyšcžecz: „Šłajcže! ta swjata džje!“

Alle macžet nizkich a ponižnych nochcysche, zo by tuta njewinowata dušcha špytowanjam podležo wot šwětnjeje cžesče a šlawy so zaslepicz dať. Po-darmo cžakachu tohodla zašy žhromadženi na ekstazu (pšchekrafinjenjo woblicža Bernadetty), a holczka prajesche, potym hacž bě doľho so modliła, zrudnje, zo swjatu knježnu widžaka njeje. Wona dyrbjesche ł druhomu razej špóznacz, zo sama ze sebye pšchěz swoje nutrne pacžerje nicžo ujezamóži, njeje-li wola bójškeje knježny, so ji zjewiczi, — a tuta mysl zdžerža ju ponižnu.

* * *

Pšchichodne dny zjewi so bójška knježna zašy Bernadetcže, kužoť cžěrjesche wšchědnje šylnišcho, a hižo buchju něfotši řhori wot tuteje wody wuštrowjeni; přeni bu jedyn na prawe wóczko šforo do cyka wošlepjeny muž z Lourdes-a, z mjenom Ludwik Bourriette.

Druhoho mērcā poda so Bernadetta znowa ł měšcžawstomu fararjei, zo by w mjenje bójškeje knježny z nim rycžaka.

„Wona chce, zo so ji řhapala natwari, a zo bychu processiony ł próznjenicy pšchitřadžaka,“ prajesche holczka. — Po nastacžu kužoka a po mnohich špodbžiwnych wuštrowjenjach njedwēlowasche farať wjacny na wērnosčži Bernadettčžinych šłowow. Knježna Bernadetcže so zjewjaca njebě drje hišcže prajila, ščto je. Tola měšcnik běšče ju špóznať na jeje macžetškich dobrotach, a wēščzi pšchistajesche wón hižo ł swojim litanijam: „Šwjata Marija Lourdes-řka, prošč Boža za nař.“ Tutn radořtnu mysl, zo kralowna njebyes runje w joho wofadže so zjewja a na wosebite waschnjo škutkuje, zakhowa pať hišcže doľhi cžas pšaji sebi, zo njeby do cžasa na šłěcy abo we wšchěd-nym žiwjenju wo tym rycžak.

„Ša cži mēřju,“ praji wón holczcy. Tola ščtož jebi ty wote mnje žadařcy w mjenje špodbžiwneje knježny,

to wote mnje njewotwiſuje. To je węc knjeza biſkopa, kotromuž hižo ſym ja wſchitko wozjewiſ. Chcu jomu tež wozjewić, ſchtož ſy mi dženſa prajika.“

* * *

Trećoſo mërca bẽ ſchtyrnate zjewjenje maczerje Wožeje a ſchtwórtoho mërca pjatnate. Swjata knježna kaſaſche Bernadecze zaſy, kaž tež prjedawſche dny, ze ſtudnje picž, z wodbu ſo mycz a wot zela jeſeč. Potom dyrbojeſche holecžka zuowa k meſamnikam hič a jim prajicž, zo by ſo ſhapala natwarika a proceſſiony pſchithadžate.

Tak bẽ ſo nět 14 dnjom minyſo, na kotrychž bẽ Bernadetta ſwjatej knježnje ſlubika k „Starej Skale“ pſchincž.

Šakle 25. mërca, na ſwjedženju pſchizjewjenja ſwj. Marije, wucžu wona zaſy znutſkowne nucženjo, k próznujeńcy ſhwatač. Holecžka bẽ pokna nadžije, zo ſo dženſa zaſy, tomu rjec, węcžne wrota njebjefſtoho raja pſched njeju wotewrja a zo hordoštnu kralownu wſchitkich ſwjatych, pychu njebjeſ a zemje, wohlada.

Móže pak ſebi kóždy myſlicž, zo wona na haſy doſho njewobkędžbowana njewoſta. Z dobom bẽſchtej mnohich woczi na nju zloženej, a wſchudžom rěkaſche: „Bernadetta k próznujeńcy dže!“ Ze wſchěch domow walachu ſo ludžo a bėžachu po wſchěch haſach, haſtach, pucžach a ſchczęžkach k „Starej Skale.“

W dolinach bẽ ſněh hižo někotre dny roztaty, wjeſiſcki horow pak ſo hiſchče bėlachy, wobſwětlene wot přėnich pruhow ſchadžacoſo ſlėncžka. Wjedro bẽ kraſne, ani jena mrėczakka njeptowaſche na njebjefſej mődrinje.

Radoſtna nadžija Bernadetty ſo dopjelni. — Zbóžna knježna wopuſchcžiwſchi trėn ſwojeje majeſtoſcže bu zaſy w ſhudobnej próznujeńcy jeje wobhnuadženy maj woczomaj widomna. Kaž kóždy raz prjedy bẽ wona tež dženſa wobdata wot miſeje njebjefſeje ſwětkoſcže, zdraſcžena do ſněhbėteje dotheje draſty z wuzſimi ruſawami a rjanymi ſaſtkami woſoło ſchije, a ſněhbėty ſchlewjeť zawodzewaſche do cnyka wloſy, tak zo je holecžka tón raz a ženje prjedy abo poſledy wohladaſa njeje. Wopaſana bẽ knježna z mődrym bantom a na nohomaj ležeſchtej dwė žoktej róži. Kucy mejeſche nutnje ſtyknijenej, a jeje woblicžo kraſnjeſche ſo w njeſkėncžnej zbóžnoſcži.

Bernadetta we ſwojej eſtazy poča nět zaſy, kaž

tež hižo prjedawſche dny, ſpodžiwnu knježnu proſycž, zo by ji prajika, ſchto je. Na ſti razy wupraji ſwoju próſtwu a njedőſta wotmoſkwjenja, pſchetož cžaſ njebė hiſchče pſchicſchoť — zdaſche ſo jeno, kaž by ſo woblicžo knježny pſchecy bóle a bóle w radoſcži a zbóžnoječji bnyſchcžiko. Šdnyž pak bẽ Bernadetta ſwoju próſtwu z prawje wulkej nutrnoſcžu hiſchče jumu wopjetowaſa, pſchincžje ſkėncžnje wotomiknjenje wuſtyſchenja. —

Spodžiwna knježna rozcžini ſwoje ſtyknijene porſty a da paczerjam ſo po ruſawje dele ſunycž. Potom wupſchecjtre ſwojej rucy nad zemju, ſwojej cziſtej knježniſkej rucy, kotrejž w tutym dole ſylžow tak mnohe dobroty ſtutkujetej. Na to pozbėhnny jej z nutrnoſcžu, a hladajo k tamnym wyſokocžam, z kotrychž bẽ něhdy na tutym dnju jandžel Gabriel ji wjeſole poſelſtvo pſchinjeſť, wupraji wona z nje wuprajitej džakownoſcžu tute ſłowa:

„Za ſym njewoblaſowane podjecžo.“

Potom ſo zhubi, a holecžka mejeſche, runja zhromadženommu ludej, cžwomu próznujeńcu pſched ſobu.

Bójkta knježna prajiwſchi wo ſebi, zo je njewoblaſowane podjata, wobſrucži pſchcz to zjawuje najnowiſche, wot Piuſa IX. wozjewjene dogma t. r. wuczbu, kotruž ma kóždy katholic pſchipožnacž, jeli chce ſobuſtaw katholicſeje cyrkwe byč a zwoſtacž: Šchtož njewėri, zo je ſwjata Marija njewoblaſowana t. r. bjez herbſkoho hrėcha, je z cyrkwe wuzamknjeny.

Bernadetta ſknyſchcže k přėnjomu razej ſłowa: „njewoblaſowane podjecžo“ a njewjedžeſche, ſchto ma ſebi pſchi tym myſlicž. Zo pak by je njezabyſa, woſpietowaſche je ſtajnje, wot „Stareje Skaly“ k knjezej fararzej ſhwatajo. Wona jomu wupowjeda, ſchtož bẽ zhonika, a tón wozjewi to knjezej biſkopej.

* * *

Čžaſ poſta ſo kőncej bližeſche. Šnuczi wot ſpodžiwnych podawſow bėchu mnozy hrėſchnicy ſo nakaſali, hdyž bėchu prjedy pokutu hižo doſhe lėta wotſtorkowali; wjele padachow a jebancow zarunachu ze ſwobodneje wole nacžinjenu ſchtodu, wrėcžiwſchi njeprawe kubto. Lourdeſ-ſka a woſolne woſady ſhodžachu nět pilniſcho hač prjedy k ſpowjedži a k božomu bliđu.

Zutromnu pőndželu, 5. hapryla, wucžu Bernadetta zaſy znate nutſkowne napominanjo, a wona džėſche, wobdata po maſej ſhwilcy wot njelicžowneje

syły ludu, ł próznjenicy. Tam pał zjewi so jej, nětk hižo ł sydominatomu razej, swjata Marija w swojej krasnosćej a majestosćej. Psihi tutyju zjewjenju wo hladachu zhromadzeni zjawny džiw. Swěćzka, kotruž bě sebi Bernadetta jobu pschinjeska abo kotruž traščy bě ji něchtó darik, běšče jara dołha. Połaknywschi zepře ju wona na zemi a pschidžeržowašče ju na druhim kóncu z rukomaj. Swjata knježna so zjewi. Holcčka, w swojej ekstazy so modliło, pozběhny nadobo trochu rucy a poča so, njekeďžbujio na to, swěcy dótkacž; płomjeskfo, z wětsikom so hibotajo, wobdawasche nětk tu a tam něžne porsty, a swěćzka palešče so dale dele do rukow, njewotšmudži pał ani kosnuka. Džěcžo wosta takle dlěje hacž schtwórcž hodžiny klecžo, ponurjene do njebjeskoho napohlada. — Šdyž bě zjewjenjo so zhubiło, pschepytowachu někotři Bernadettčinaj rucy: wonej běščtej wo prawdže do cyła njewobščkódženej.

* * *

Šny prajili, zo so powjesčž wo špodžimnych podawšach daloko a ščěroko rozščěri. Zaištycha wo nich tež bórzny swětna wyschnosćž, a tuta poča hnydom napšchecžo nim wustupowacž. Šižo po ščěštych zjewjenju bu Bernadetta pschěštyšchowana a ji z jaštwom hrožene, jeli zasy ł próznjenicy džě. Žwosta drje pschi hroženju; za to pał bu po zjewjenju, wo kotrynuž šny najposledy rycželi, drugi šredk wuslědženy, kiž mějesche nic jeno holcčku, ale tež pobožny lud wot wopytowanja „Stareje Skaly“ wotdžeržowacž. Šorliwi cžesčžowarjo macžerje božerje běchu próznjenicu ze swjeczatkami, pacžerjami, różemi a druhimi rjanymi wěcamy wudebili, swěćki swěćžachu so tu wo dnjo a w nocy. Po poručnosćej swětneje wyschnosćže bu wschitko to wotewzate, a šfóncžnje zakazane, ł próznjenicy šhodžicž a wodu nowoho kužola picž. We wofkofnosćej „Stareje Skaly“ buchjo wěšte nježy wotytłane; schtóž je pschětrocži, dyrbsjesche pienježnu pokutu zapłacžicž.

Dokelž so ludžo cžisčže pschi próznjenicy na lěwym brjozy rěčki Šawy wjacny modlicž njesmědžachu, špěwachju swoje pacžerje na prawym brjozy, hđžež drje běchu wot próznjenicy trochu wotšaleni, ju pał tola pschěd woczomaj mějachju.

16. julija, na swjedženju swjateje Marije na horje Karmelu, bu Bernadetta wot znutškwownoho hłosa napominana, tež na prawy brjóh Šawy so

modlicž hicž. Běšče wjecžor we wošnymich. Lědhyma bě džěcžo so połaknywschi różarije špěwacž započalo, hačo so swjata knježna zjewi. Woda, kiž holcčku wot próznjenicy džělesche, bě za tutu, tomu rjec, pschěstala bycž. Bernadetta widžesche jeno žohnowanu šfaku, a w próznjenicy njewobłakowanu knježnu, kotraž so lubosčimje pošmėwawšče, kaž by nadžiju na rjeišchi pschichod zbudžicž čyčła. Wona ani šłowa njepraji. Na dobo pošłoni swoju swjatu hłowu, kaž by holcžcy „Boženije“ prajicž čyčła, a potom so zhubi. To bě wošymnate a poslednje zjewjenjo.

* * *

Dwanacže dnjów po tutym zjewjenju postaji Tarbesški biskop, Bertrand=Sevère=Laurence, do kotrohž diócesy Lourdes šłuschesche, komissiju, kiž mějesche pschepytowacž a rozjudžicž: 1) hacž maja wuhójenja, kotrež běchu so hižo pschěz nakožowanjo wody nowoho kužola šfale, pschenaturške winy a zakłady? 2) hacž je Bernadetta wo prawdže bójške zjewjenja měła, abo hacž je traščy wona na duchu šhora? 3) hacž je sebi zjewjenjo ščto žadalo? hacž je holcčka to po pschikazni zjewjenja wozjewicž dyrbjala a komu? a ščto je žadane? 4) hacž je kužol hačle 25. małoho różka nastal abo hacž je tu prjedy byl?

Wjez tym zo komissija wschitko to šwědomicže pschepytowawšče, wobrocžichju so arcibiskop z měšta Aluch a družny nahladni mužojo, pola ministerštwu pomoc njenamawšchi, na šhěžora Napoleona III. samoho z próštwu, zo by wěrnyym dowolił, bjez zdžewta zasy ł próznjenicy šhodžicž a tam so modlicž. A Napoleon III. tomu pschizwoli. Pschindže depešča do Lourdes-a, zo ma so pobožnomu ludaj swoobodna wola wostajicž.

Raspomniena komissija rozjudži po dlěšchim cžasu, zo so njeze wschitkimi wuhójenjami 16 z nakožowanjom naturškich šredkow docpěčž njehodža. Tež Bernadetta bu za štrawu na duchu špoznata. A w lěcže 1862 postaji duchowna wyschnosćž, zo ma so njewobłakowanej knježnje na „Starej Skale“ swjatnica natwaricž.

Wopornivy francóski lud škladowawšče bohate dary a nahromadži pschěz dwaj millionaj frankow, za cžož bu nadobna cyrkej natwarjena. K.

Statistika serbskich katholicich wosadow.

Najwjetscha faršta wosada je Khrósczjanška. Wopshija 3847 katholicow; z nich bydla 3282 w do Khrósczic zafarowanych wšach, 565 pak w tam pschipozanych wšach. Zafarowane wsy su: Khrósczich, kotrej maja 503 katholicow, Worsklec 326, Kufow 300, Hórki 198, Smjeczecy 162, Mikoczich 136, Marijna Hwězda 135, Panczicy 133, Nowa Wjeska 136, Budwór 128, Swinjarna 115, Jawora 100, Hora 87, Kanecy 84, Mukuca 64, Baczoń 68, Czajecy 60, Rozaricy 55, Stara Cyhelnica 60, Bujicy 54, Wětenca 51, Hranca 50, Prawoczicy 50, Lejno 48, Pozdecy 47, Czornecy 42, Haty 38, Kopschino 30, Liboń 14 a Kuh 5. Do druhich lutherskich farow zafarowane wsy, z kotrychž pak su katholicowo do Khrósczic pschipozani, su tele: Zafeska, kiž ma 189 katholicow, Dobroschicy 104, Suscz 48, Sulščecy 32, Haslow 37, Bóschicy 31, Czěžecy 17, Banecy 25, Wutolščicy 18, Nowy Suscz 8, Nowe Bóschicy 18, Kahow 12, Wětrow 7, Wuczecy 9, Zaręcz 8, Njeshwaczidko 9 a Lischa Hora 5.

Do Budyhčina skusheja 2805 katholicow. Zafarowani su 2222 z Budyhčina a ze scžehowacych wšow: z Budyhčina 1547, ze Židowa 299, z Kbelna 120, ze Stoneje Borschcze 46, z Džěžnikec 41, z Hrubjelcic 41, z Bělčec 34, z Czjemjeric 33, z Dalic 22, z Něwsec 13, ze Strojščic 21, z Mnišchonca 3 a z Hruboczic 2. Pschipozane su tele wsy, w kotrychž hromadže 583 katholicow bydli: Hajnicy 193, Budystecy 34, Bobolcy 30, Raschow 12, Zajdow 20, Mafecy 15, Huska 14, Miklec 9, Hornja Kina 15, Wulki Wjeltow 17, Horni Hunjow 12, Czorne Koflicy 15, Bozanecy 10, Njzdaschecy 5, Huczina 5, Wulke Debsecy 6, Hornja Hórka 9, Katarjecy 4, Džehorecy 11, Libuchow 3, Delna Kina 2, Hodžij 4, Czichoncy 4, Mały Wjeltow 9, Małe Bobolcy 12, Mała Borschcž 3, Lejno 10, Małe Debsecy 6, Delna Hórka 3, Horna Borschcž 2, Stónkcy 3, Malešchecy 5, Wónjecy 2, Wlohaschecy 1, Wolborcy 1, Delni Hunjow 4, Hnaschecy 4, Kobjeln 1, Jentecy 2, Nadžanecy 4, Nownjow 9, Smochczicy 3, Tšelan 8, Scžijecy 2, Wawicy 1, Budyhšink 1, Bart 4, Bofchecy 1, Brěžna 7, Bórk 2, Demicy 14 a Bójswicy 10.

Do Kalbic skusheja 1499 katholicow a to 1254 zafarowanych a 245 pschipozanych. Zafa-

rowane su: Kalbicy, kiž maja 237 katholicow, Schunow 220, Konjecy 201, Róžant 146, Smjerdžaca 118, Nowoslicy 118, Serunjany 127, Lasf 70 a Nowa Smjerdžaca 17. Pschipozane su Koflow, kiž ma 71 katholicow, Wóšlink z pišanym Dokom 77, Katecy 28, Žitf 34, Trupino 17, Wysofa 9, Debricy 3, Žitro 3 a Skastow 3.

Kadwořka wosada ma 1063 katholicow; z nich su 833 w zafarowanych wšach, 230 pak w pschipozanych. Zafarowane wsy su: Kadwoř, kiž ma 488 katholicow, Kamjenej 98, Bronjo 81, Woranecy 64, Měrkow 54, Lutowcz 40, Kupoj 5 a Kupjanska Dubrawa 4. Pschipozane su tele wsy: Ždžer, kiž ma 77 katholicow, Brěmjenjo 61, Khasow 34, Kuh z nowym Kuhom 26, Kšchwa Borschcž 13, Wulka Dubrawa 6, Šwowe 6, Holeschow 2, Kupoj 1, Khróřt 2, Minakał 1 a Klusfch 1.

Do Wotrowškeje wosady skusheja 683 katholicow a to 377 zafarowanych a 316, kiž w pschipozanych měřtnach bydla. Zafarowane wsy su: Wotrow, kiž ma 252 katholicow, Žuricy 78, Neuhof a Nowe Měřto 8. Pschipozane su: Biskopicy, kiž maja 98 katholicow (Biskopicy skusheja po prawym do Pirna, licžimy je pak tudy, dolež su po měřtnje Wotrowej najbližše), Halšchtrow 15, Połecznic 36, Raschecy 53, Krjepjecy 35, Borchow 13, Želca 6, Protocy 15, Smělna 12, Brětnja 13, Žedlow 7, Brěžer 9, Wuježd 2, Wałowy 1 a Palow 1.

Do Njebjelcic skusheja 589 katholicow; z nich su 572 zafarowanych a 17 pschipozanych. Zafarowane su: Njebjelcicy, kiž maja 241 katholicow, Serbske Bazlicy 168 a Pěštec 163. Pschipozane jenož Němške Bazlicy, kiž maja 16 katholicow a Czornow 1.

Do Šchpitala pod Kamjencow skusheja: Kamjenic, kiž ma 280 katholicow, Brunjow 38, Šchpital 24, Kinsbork 20, Gersdorf 10 a Wischheim 5. Hromadže po tajkim 377 katholicow.

Kak daloko je z wotmšlenej noweje chřtwju w Serbach?

Tale wutrobna naležnoscz nimale wšchitkich katholicich Serbow je w tutym lěcže so dale spěchowala a nětko zašy swojemu wuwjedženju so bóle pschibližila. Namdaty kapital z danju wuczini po czisle 23. naschowo

Posła hižo **30,000** markow. Pšched dospěczom te-
jele nahladneje summy bě so wubjerł z pišnej próstwu
na hnadnoho k. biskopa wobrocził, zo by 1. po psche-
pytanju wěcy wufudził, kaž sebi wubjerkowe statuty
žadaja, hdže ma wotmyslena cyrkej stacž. Wón je so
za Bacžoni wuprajil. Wubjerł žadašce 2., zo by
k. biskop dowolnosć k twarjenju cyrkwy pola saksoho
knežerstwa a pola kužislich stawow wobstaral, kaž tež
3., zo by k. biskop wopory, kotrež so kóžde lěto w
cyrkwach a křapalach serbskeje krajiny za s. Bonifaci-
jowe towarstwo sřaduju (na s. Józefowe běchmy za-
byli!) twarjenju nowje cyrkwy w Serbach pschipo-
kazal. Woslenjej próstwje sřubi k. biskop a z nim ta-
chantke konsistorium dopjelnicž, hdžž so hišćeže ně-
kotre pšchedběžne wěcy a pišma wobstaraja, z kotrychž
su tele najwaznišce: Najprjedy dyrba so čzesčjomne
sřubjenja dobrocziwnych dawaczerjow městna abo pola
tež wyschnostnje wobkřucizć! To hcedža Bacžončzenjo

hnydom czinicž. Potom dyrbi so patronat abo
kollaturstwo wobstaracž; to same drje křofatr Marijneje
Swěždy, kiž bu hižo z deputaciju 4. decembra wo to
prošcheny, najšterje na so woznje. Dale žada so do-
wolace pišmo křofčanskocho k. fararja k twarjenju
cyrkwy w jeho wosadže, kotraž dyrbi wězo najprjedy
filialna bycž, zo by pozdžischo pschi dostacž zařad-
noho kapitala farřka z njeje nastacž mohla. Sřnjež
kanonik Barth je tule dowolnosć hižo dal.

Wo dokonjenju tychle požadankow budže so ordi-
nariat ze wšchey možnosće prócowacž, zo by našch
„dobry štuff“ spěchowal. Daj Bóh, zo by so jomu
joho prócowanjo w Drežďžanach a w Budyščinje derje
radžiko, tak zo bychmy zařadny kamjen nowje cyrk-
wy w Bacžonju na 21. meje 1877, na biskopskim
jubileju Piřsa IX. woprawdže pořožicž mohli. K
tomu daj Bóh z božjo! M. H.

Serbske kniži a pišma.

Duchowna Rožownja

swjateje Marije maczerje božeje a pschecy czisteje
knežny. Handrij Ducžman. 1872. — 518 stronow.
VIII. — Płacžizna: W rjanej wjazbje 6 mk. — W
sřenje wjazbje 4 mk. 25 np. — Zěšchita 3 mk. 50 np.

Pobožnosć na swjatym Skhodže.

Z pschidacžom dweju Litaniow wudał Michal Šornik.
1870. — 32 stronow. VIII. — Płacžizna 20 np.

Krótke rozwučzenjo wo někotrnych bratřtwach swjatoho škapulira.

P. Arnold Werner, duchowny cisterciřskoho rjadu w
Ofřegu. 1873. — 35 stronow. VIII. — Płacžizna
15 np. — Wninoschť tuteje knižki je hako Pětrowy pje-
njež za swjatoho Wóta postajeny.

Katholski katechismus

z krótkimi stawiznami nabožniřtwa. Wo Deharbe'o-
wym pscheložik Jurij Zucžanski. 1874. — 232 stronow.
VIII. — Płacžizna 77 np.

Pobožnosć křhižowoha puča.

Porjedženy wudawč z nowym pschidawčow. Michal
Šornik. 1874. — 32 stronow. VIII. —
Płacžizna 20 np.

Žiwjenja Swjatnych.

Wo rjedže cyrkwinřkich stawiznow spiřal Handrij Ducž-
man. 1864—1872. — Dotal 12 zěschiwow (864
stronow). VIII. — Płacžizna 6 mk. — Ženotliwe
zěschiwki po 50 np.

Bibliřske stawizny

staroho a nowoho zakonja. Za katholske wučerņnje
wobdžekal Michal Šornik. 1870. — 188 stronow.
VIII. — Płacžizna 65 np.

Spěwy

za serbske šhule. Wudawč za katholske šhule. Z na-
řkadom „Wacžicy serbskeje.“ 1873. — 48 stronow.
VIII. — Płacžizna 20 np.

Katholski Posol.

Ludowy časopis. Dwójcy w měsacu. Redaktor Jurij
Zucžanski. 1874. — Płacžizna za šobustawy 1 mk.
50 np. Na póseže 1 mk. 70 np.

Prěnja čitanka

za serbske katholske wučerņnje w Šornjej Zuzicy.
Druhi rozumnoženy wudawč. M. Šornik. 1874. —
144 stronow. VIII. — Płacžizna 55 np.

Stat dolho domjach škót nosh.

Zapocjatt.	Čas wuńdže.				Přispomnjenja.
	lonje:	kruty:	wotych, ložh:	jwinje:	
	48 tydž. 4d. abo 340 dnjow. (330-349)	40 tydž. 5d. abo 285 dnjow (240-321).	22 tydž. abo 154 dnjow (146-158).	17 tydž. 1d. abo 120 dnjow (109-133).	
1. januara	6. decbr.	12. oktbr.	3. junij	30. hapr.	
6. —	11. —	17. —	8. —	4. meje	
11. —	16. —	22. —	13. —	10. —	
16. —	21. —	27. —	18. —	15. —	
1. —	26. —	1. novbr.	23. —	20. —	
26. —	31. —	6. —	28. —	25. —	
31. —	5. jan.	11. —	3. julij	30. —	
5. februara	10. —	16. —	8. —	4. junij	
10. —	15. —	21. —	13. —	9. —	
15. —	20. —	26. —	18. —	14. —	
20. —	25. —	1. decbr.	23. —	19. —	
25. —	30. —	6. —	28. —	24. —	
2. mërca	4. febr.	11. —	2. aug.	29. —	
7. —	9. —	16. —	7. —	4. julij	
12. —	14. —	21. —	12. —	9. —	
17. —	19. —	26. —	17. —	14. —	
22. —	24. —	31. —	22. —	19. —	
27. —	1. mërc	5. jan.	27. —	24. —	
1. hapryla	6. —	10. —	1. sept.	29. —	
6. —	11. —	15. —	6. —	3. aug.	
11. —	16. —	20. —	11. —	8. —	
16. —	21. —	25. —	16. —	13. —	
21. —	26. —	30. —	21. —	18. —	
26. —	31. —	4. febr.	26. —	23. —	
1. meje	5. hapr.	9. —	1. oktbr.	28. —	
6. —	10. —	14. —	6. —	2. sept.	
11. —	15. —	19. —	11. —	7. —	
16. —	20. —	24. —	16. —	12. —	
21. —	25. —	1. mërc	21. —	17. —	
26. —	30. —	6. —	26. —	22. —	
31. —	5. meje	11. —	31. —	27. —	
5. junija	10. —	16. —	5. nov.	2. oktbr.	
10. —	15. —	21. —	10. —	7. —	
15. —	20. —	26. —	15. —	12. —	
20. —	25. —	31. —	20. —	17. —	
25. —	30. —	5. hapr.	25. —	22. —	
30. —	4. junij.	10. —	30. —	27. —	

Kaf dolho domjach štót nošy.

Zapovčatt.	Čas wuidže.					Přispomnjenja.	
	lonje:	krutoj:	wowch: kožy:	šwinje:			
	48 tydž. 4b. abo 340 dnjón. (330-349).	40 tydž. 5b. abo 285 dnjón. (240-321).	22 tydž. abo 154 dnjón. (146-158).	17 tydž. 1b. abo 120 dnjón. (109-133).			
5. julija.	9. junij	15. hapr.	5. decbr	1. nov.			
10. —	14. —	20. —	10. —	6. —			
15. —	19. —	25. —	15. —	11. —			
20. —	24. —	30. —	20. —	16. —			
25. —	29. —	5. meje.	25. —	21. —			
30. —	4. julij	10. —	30. —	26. —			
4. augusta	9. julij.	15. meje.	4. jan.	1. decb.			
9. —	14. —	20. —	9. —	6. —			
14. —	19. —	25. —	14. —	11. —			
19. —	24. —	30. —	19. —	16. —			
24. —	29. —	4. junij	24. —	21. —			
29. —	3. aug.	9. —	29. —	26. —			
3. septbr.	8. aug.	14. junij	3. febr.	31. dec.			
8. —	13. —	19. —	8. —	5. jan.			
13. —	18. —	24. —	13. —	10. —			
18. —	23. —	29. —	18. —	15. —			
23. —	28. —	4. julij	23. —	20. —			
28. —	2. sept.	9. —	28. —	25. —			
3. oktobra	7. sept.	14. julij	5. měrc	30. jan.			
8. —	12. —	19. —	10. —	4. febr.			
13. —	17. —	24. —	15. —	9. —			
18. —	22. —	29. —	20. —	14. —			
23. —	27. —	3. —	25. —	19. —			
28. —	2. okt.	8. —	30. —	24. —			
2. nov.	7. okt.	13. aug.	4. hapr.	1. měrc			
7. —	12. —	18. —	9. —	6. —			
12. —	17. —	23. —	14. —	11. —			
17. —	22. —	28. —	19. —	16. —			
22. —	27. —	2. sept.	24. —	21. —			
27. —	1. nov.	7. —	29. —	26. —			
2. decbr.	6. nov.	12. sept.	4. meje	31. měrc			
7. —	11. —	17. —	9. —	5. hapr.			
12. —	16. —	22. —	14. —	10. —			
17. —	21. —	27. —	19. —	15. —			
22. —	26. —	2. —	24. —	20. —			
27. —	1. decb.	7. —	29. —	25. —			
31. —	5. —	11. —	2. junij	29. —			